

Anton Ahonen

LIIKUNTASOSIOLOGINEN MASKULIINISUUDEN TUTKIMUS
YHDYSVALLOISSA 1980-2010

Jyväskylän yliopisto
Liikunnan
yhteiskuntatieteiden
Kandidaatintutkielma
Kevät 2012

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Liikuntatieteiden laitos/ Liikunta- ja terveystieteiden tiedekunta

AHONEN, ANTON: Liikuntasosiologinen maskuliinisuuden tutkimus Yhdysvalloissa 1980–2010. Kandidaatintutkielma, 61s. 3 liites.

Liikunnan yhteiskuntatieteet

Kevät 2012

Tutkielman tarkoituksena on tarkastella, luokitella ja arvioida yhdysvaltalaisia tutkimusartikkeleita, jotka käsittelevät maskuliinisuuden ilmenemistä liikuntakulttuurissa. Tarkastelujaksona on vuodet 1980–2010, jonka aikana julkaistusta tutkimusartikkeleista hankitun otoksen perusteella paneudutaan tutkimuskirjallisuuden yleiseen linjaan sekä pyritään arvioimaan tutkimuskirjallisuuden merkitystä. Tutkielman pääpaino kohdistuu tutkimuskirjallisuuden metodologisten ominaisuuksien, kuten teoreettisen viitekehyksen, tutkimusmetodin ja tutkimusympäristön arviointiin ja vertailuun sekä tutkimuskirjallisuuden näkökulmien muutoksien havainnointiin ja arviointiin. Tutkielman keskeisenä käsitteenä on paradigman osa-alueiden havainnointi tutkimuskirjallisuudesta ja paradigman ajalliset muutokset tutkimusaineistossa. Tutkimuskysymyksissä keskitytään erityisesti havainnoimaan mahdollisia ajallisesti määrittäviä yhdenmukaisuuksia tutkimuskirjallisuudessa sekä paikantamaan käytettyjen teoreettisten viitekehyksien kannalta keskeisiä tutkimuksia. Näiden tutkimuskysymysten perusteella selvitetään tutkielman pääongelmaa – yhdysvaltalaisen maskuliinisuuden tutkimuksen paradigman muutoksia tarkasteluvälillä.

Tutkielma on analyyttinen kirjallisuuskatsaus, jossa tutkimusmetodina käytetään deskriptiivistä analyysia. Tutkielma on suurilta osin laadullinen, mutta tutkimuskirjallisuuden ominaisuuksia tarkastellaan myös määrällisin keinoin. Analyttisessä kirjallisuuskatsauksessa sovelletaan tutkimusaineiston otannassa Finkin mallia. Finkin mallissa katsauksen tekeminen on jaettu seitsemään vaiheeseen alkaen tutkimuskysymysten määrittämisestä päättyen tulosten raportointiin. Mallin etuna on standardoitu aineistoon keruu, jota soveltamalla voidaan huolehtia katsauksen toistettavuudesta, lähdeaineiston laadusta ja keskinäisestä soveltuvuudesta sekä katsauksen luotettavuudesta. Tutkimusjoukkona on yhdysvaltalaiset liikuntasosiologisesta näkökulmasta maskuliinisuutta tarkastelevat akateemiset tutkimusartikkelit, joista analysoitava otos on kerätty elektronisesta tietokannasta. Elektronisena tietokantana käytetään liikuntatieteisiin erikoistunutta SportDiscuss tietokantaa.

Tutkielman perusteella yhdysvaltalainen liikuntasosiologinen maskuliinisuuden tutkimus on tutkimusalana nuori ja sen paradigma on ollut vakiintuneena viimeiset 20 vuotta. Paradigman muutoslinjoista voidaan päätellä tutkimusalan noudattavan Kuhnin näkemystä tieteenalojen kehittymisestä. Vallitsevana paradigmana ovat käsitykset hegemonisesta maskuliinisuudesta ja maskuliinisuuden kehittymisestä sosiaalisissa rakenteissa. Vallitsevan paradigman asema on suvereeni tutkimuskulttuurissa ja tämän vuoksi maskuliinisuuden tutkimuksen viitekehys ja näkökulmat saattavat olla muuttumassa yksipuolisiksi.

Asiasanat: liikunta, urheilu, liikuntakulttuuri, liikuntasosiologia, maskuliinisuus, Yhdysvallat, feminismi

SISÄLLYS

JOHDANTO.....	5
TUTKIELMAN PERUSTA	
1 TARKOITUS JA ASEMOINTI.....	7
2 TOTEUTUKSEN VAIHEET.....	10
2.1 Tutkimusmetodi.....	10
2.2 Otantamenetelmä.....	11
2.3 Aineiston valinta ja käsittely.....	14
3 LUOTETTAVUUSKYSYMYKSET.....	16
KÄSITEYMPÄRISTÖ	
4 PARADIGMA TIETEENALAN SUUNNANNÄYTTÄJÄNÄ	18
5 MASKULIINISUUDEN KÄSITEMÄÄRITTELY.....	20
MASKULIINISUUDEN TUTKIMUKSEN MERKKIPAALUT	
6 MASKULIINISUUDEN YHTEISKUNTATIETEELLISEN TUTKIMUKSEN PÄÄPIIRTEET	24
7 FEMINISMIN VAIKUTUKSET MASKULIINISUUDEN TUTKIMUKSEEN.....	27
8 VIIME VUOSIEN TUTKIMUKSIA MASKULIINISUUDESTA.....	29
8.1 Lajikulttuurit.....	30
8.2 Urheilumedia.....	32
8.3 Kouluympäristö.....	33
8.4 Urheiluhallinto.....	34
TUTKIMUSAINIESTON NYANSSSIT	
9 PARADIGMAN RAKENNEOSAT.....	35
10 TUTKIMUSYMPÄRISTÖT.....	42
11 KÄYTETYT TIEDONHANKINNAN STRATEGIAT ARTIKKELEISSA.....	45
12 ARTIKKELEIDEN TUTKIMUSMETODIT.....	48
NYANSSEISTA KONKLUUSIOON	
13 TUTKIMUSAINIESTON SISÄLLÖLLISET PÄÄLINJAT	51
14 LOPPUPÄÄTELMÄT	55
LÄHTEET.....	58
LIITTEET.....	62

JOHDANTO

Ihmisten välinen vuorovaikutus kuuluu kaikkien arkipäivään riippumatta toimintaympäristöstä tai sosiaalisesta asemasta. Arkipäiväiset merkitykset on helppo sivuuttaa itsestäänselvyyksinä, vaikka itse asiassa niiden ymmärtämisellä voidaan parhaiten parantaa ihmisten sosiaalisten rakenteiden toimivuutta. Liikuntasosiologinen tutkimus edustaa hyvin tämänhetkistä maskuliinisuuden tutkimustraditiota ja poikkeuksellisen siitä tekevät urheilun vahvasti sosiaalistavat tekijät ja voimakas kyky luoda merkityksiä. Neljänkymmenen vuoden ajan on puhuttu maskuliinisuuden kriisistä ja tutkimuskirjallisuudessa urheilua kutsutaan usein maskuliinisuuden viimeiseksi saarekkeeksi, jossa miehisyyden korostaminen ja feminiinisuuden alisteinen asema ovat erityisen näkyviä.

Miesten suhdetta naisiin ja miesten suhdetta toisiinsa on tutkittu yli 100 vuoden ajan ja maskuliinisuutta yhteiskuntatieteellisin keinoin aina 1930-luvulta lähtien. Maskuliinisuuden tutkimuskirjallisuudessa on havaittavissa omat jaksonsa. 1900-luvun alun psykoanalyysistä sosiaalisiin teorioihin sekä 1970-luvun feminismistä nykyhetken eriytyneeseen tutkimukseen. Eriytyneessä tutkimuksessa kiinnitetään huomiota siihen, miten maskuliinisuus ilmenee erilaisissa ympäristöissä, instituutioissa ja kulttuureissa. Tutkimusympäristöinä voivat olla lukuisat eri elämänalueet. Nämä yhdessä muodostavat sosiaalisen ja kulttuurisen rakenteen, jossa maskuliinisuus on jatkuvassa muutostilassa. Tässä tutkimustradition jatkumossa liikuntasosiologinen tutkimus kuvastaa tradition eriytymistä tarkasti määritellyille liikunnan ja urheilun elämänalueille.

Liikuntasosiologinen tutkimus on 2000-luvulla kasvanut moninkertaiseksi aikaisempiin vuosikymmeniin verrattuna. Määrällisesti runsas tutkimus ei kuitenkaan välttämättä tarkoita monipuolista tutkimusotetta maskuliinisuuden erilaisiin tutkimusympäristöihin ja tarkasteltaviin näkökulmiin. Tutkimuskirjallisuuden tiuha ilmestyminen voi hämärtää käsitystä tutkituista ja tutkimattomista näkökulmista, jolloin sinällään runsas tutkimuskirjallisuus ei sisällöllisesti katakaan tutkittavaa ilmiötä laajasti. Vaikka nykyisin tutkimuskirjallisuutta tuotetaan monissa maissa, vain harvoissa tutkimuskulttuuri on riittävän laaja ja pitkäkestoinen pitkäikäistutkimuksen suorittamiseksi julkaistusta tutkimuskirjallisuudesta. Pitkän perinteen maita ovat esimerkiksi Yhdysvallat, Iso-Britannia ja Australia, joissa maskuliinisuutta on tutkittu liikuntasosiologisista näkökulmista sangen runsaasti aina 1980-luvulta lähtien.

Tutkielmani käsittelee yhdysvaltalaisen liikuntasosiologisen tutkimuskirjallisuuden tutkimustrendiä maskuliinisuuden osalta ajanjaksolla 1980–2010. Selvitän laadullisin ja määrällisin keinoin tutkimuskirjallisuuden yleistä linjaa ja metodologisia ominaisuuksia. Tarkastelussa on 22 yhdysvaltalaista tutkimusartikkelia, joiden tutkimuksellisia ominaisuuksia vertailen suhteessa tarkastelujaksoon analyttisen kirjallisuuskatsauksen avulla. Eriyistarkastelussa ovat tutkimuskirjallisuuden viitekehysten vakiintuneisuuden aste sekä mahdollinen tutkimusstrategioiden keskittyminen esimerkiksi samoihin tutkimusmetodeihin. Lisäksi tarkastelen tutkimuskirjallisuuden tutkimusympäristön jakaantumista liikunnan eri tasoille kuten kuntoliikunnan ja koululiikunnan tai huippu-urheilun ja ammattilaisuusurheilun saroille. Tutkielman keskeisenä käsitteenä on paradigma, joka määrittelee tieteenalan kulloistakin yleisesti hyväksytyä tapaa tehdä tutkimusta. Tarkastelemalla paradigman osa-alueiden esiintymistä tutkimusaineistossa, päästään käsiksi tutkimustrendin

muutoslinjoihin. Muutoslinjat osoittavat tieteenalan kehittymisen ja niiden yhdistäminen nykyhetken tilanteeseen osoittaa koko liikuntasosiologisen maskuliinisuuden tutkimuksen kehitysvaiheen tutkimusalana.

Tutkimuksen nykytilaa voi olla hankala hahmottaa ilman menneiden tutkimusten ja nykyisten tutkimusten erojen paikantamista. Nämä erot tulevat mahdollisiksi käsitellä kategorisoimalla joitain tutkimusten keskeisiä ominaisuuksia ja sitten vertaamalla niitä toisiinsa. Tällä tavoin selviävät tutkimukselliset keskittymät, joista voidaan tehdä johtopäätöksiä tutkimuksen kehityslinjoista. Menetelmällisesti toteutan tämän tutkielman deskriptiivisen analyysin avulla, jossa sovellan pääasiallisesti laadullista analyysia, mutta tukevassa roolissa myös määrällistä ristiintaulukointia.

Tutkielman hyötyarvo tulee olemaan laajemmassa näkemyksessä liikuntasosiologisesta maskuliinisuuden tutkimuksesta nimenomaan tutkimuksen tekemisen näkökulmasta. Tutkielmasta selviää millaisilla eri tavoilla tutkimusta on tehty metodologisten ominaisuuksien osalta ja toiseksi ilmi tulevat ne ontologiset ja epistemologiset lähtökohdat, joita tutkijat ovat käyttäneet tehdessään tutkimusta maskuliinisuudesta. Lopuksi tuon esille oman näkemykseni tutkimusalan vallitsevan paradigman kehittymisestä suuntaamaan nykyhetken tutkimusta ja miten se mahdollisesti nykytutkimukseen vaikuttaa.

TUTKIELMAN PERUSTA

1 TARKOITUS JA ASEMOINTI

Tutkielman tarkoituksena on tarkastella, luokitella ja arvioida yhdysvaltalaisia tutkimusartikkeleita, jotka käsittelevät maskuliinisuuden ilmenemistä liikuntakulttuurissa. Tarkastelujaksona on vuodet 1980–2010, jonka aikana julkaistuista tutkimusartikkeleista hankkimani otoksen perusteella paneudun tutkimuskirjallisuuden yleiseen linjaan ja ajalliseen jatkumoon sekä pyrin arvioimaan tutkimuskirjallisuuden ominaisuuksia. Tutkielmani pääpaino sijoittuu tutkimuskirjallisuuden metodologisten ominaisuuksien, kuten teoreettisen viitekehyksen, tutkimusmetodin ja tutkimusympäristön arviointiin ja vertailuun sekä tutkimuskirjallisuuden näkökulmien muutoksien havainnointiin ja arviointiin. Tutkimuskirjallisuuden tutkimustulosten selvittämällä ja arvioinnilla on edellä mainittuja painopistealueita tukeva rooli tutkielmassani. Tutkimuskysymyksissä keskityn erityisesti havainnoimaan mahdollisia ajallisesti määrittyviä yhdenmukaisuuksia tutkimuskirjallisuudessa sekä paikantamaan käytetyn teoreettisen viitekehyksen kannalta keskeisiä tutkimuksia. Näiden tutkimuskysymysten perusteella pyrin selvittämään tutkielman pääongelmaa – yhdysvaltaisen maskuliinisuuden tutkimuksen paradigman muutoksia tarkasteluvälillä.

Tutkielman pääongelma

Miten maskuliinisuuden tutkimuksen paradigma on muuttunut tarkasteluvälillä.

Tutkielman osaongelmia ovat kysymykset tutkimuskirjallisuuden teoreettisesta viitekehyksestä sekä mahdolliset kirjallisuuden keskittyvät ominaisuudet, joilla tarkoitan esimerkiksi paljon samalla ajanjaksolla viitattuja merkkiteoksia. Kolmantena osaongelmana on tutkimuskirjallisuuden suhtautuminen liikunnan ja urheilun eri osa-alueisiin. Teoreettisessa viitekehyksessä on mielenkiintoista tarkastella mahdollisten muutoksien ilmenemistä tarkastelujakson aikana ja aikaisempien tutkimusten vaikutusta myöhempään tutkimuskirjallisuuteen. Keskittyvillä ominaisuuksilla tarkoitan tutkimuskirjallisuuden ajallista tai tekijän mukaan yhdenmukaistuvaa kehitystä esimerkiksi tutkimusympäristön tai tutkimusmetodin suhteen. Tutkimus voi keskittyä erilaisiin liikunnan ja urheilun osa-alueisiin kuten huippu-urheiluun ja harrasteliikuntaan tai urheiluhallintoon ja koululiikuntaan. Tutkimusympäristöjen jakautumisella voidaan tehdä päätelmiä maskuliinisuuden tutkimuksen painottumisesta tarkastelujaksolla.

Tutkielman osaongelmat

1. Teoreettisen viitekehyksen muutokset
2. Tutkimuskirjallisuuden keskittyvät ominaisuudet
3. Tutkimusympäristöjen jakaantuminen

Tutkielmassani on neljä hypoteesia, jotka liittyvät edellä mainittuihin osaongelmiin. Ensimmäisenä hypoteesi liittyy viitekehyksen vakiintumiseen. Uskoakseni tutkimuskirjallisuuden teoreettinen viitekehys on vakiintunut 1990-luvulla koskemaan Connellin tyyppityksiä maskuliinisuudesta. Tätä aikaisemmassa tutkimuskirjallisuudessa teoreettisessa viitekehyksessä on todennäköisesti suurempaa hajontaa kuin 1990- ja 2000-luvuilla. Toisena hypoteesina on arvio laadullisen tutkimusotteen yleisyydestä. Yleisimmin käytetyt tutkimusmenetelmät ovat tyypiltään laadullisia läpi koko tarkastelujakson, sillä aihetta voi olla hankala tutkia määrällisin keinoin. Todennäköisesti aineistossa ei ole ainuttakaan pelkästään määrälliseen tutkimusmenetelmään perustuvaa tutkimusta. Kolmas hypoteesi koskee tutkimuskirjallisuuden tutkimusympäristöjä. Yhdysvaltalaisien tutkimusten tutkimusympäristönä on korostuneesti yliopistourheilu, sillä tutkimusten suorittaminen sekä koehenkilöiden tai otannan määrääminen on uskoakseni helpompaa toteuttaa yliopiston tapaisessa rajatussa instituutiossa. Viimeisenä hypoteesina on tarkastelujakson alkupään tutkimusten näkökulmien ja metodologisten ominaisuuksien suurempi keskinäinen hajonta verrattuna myöhäisempiin tutkimuksiin, jolloin on mahdollisesti siirrytty jo vakiintuneisiin tutkimustapoihin ja tutkimusnäkökulmiin.

Tutkielman hypoteesit

1. Teoreettinen viitekehys vakiintunut 1990-luvulla hegemonisen maskuliinisuuden käsitteeseen
2. Käytetyt tutkimusmenetelmät laadullisia koko tarkastelujakson
3. Yliopistourheilu esiintyy korostuneena tutkimusympäristönä
4. Tarkastelujakson alkupään tutkimusten suuri keskinäinen hajonta metodologisissa ominaisuuksissa

Yhdysvalloissa liikuntasosiologisen tutkimuksen määrä lähti kasvuun 1970–1980-lukujen aikana, jolloin esimerkiksi maskuliinisuuden tutkimuksen saralla lukuisat tutkijat kiinnostuivat tutkimusaiheesta muutamien ”pioneerien” viitoittamana (Messner 1985). Kansainvälisesti tarkasteltuna Yhdysvalloissa liikuntasosiologisella tutkimuksella on tavanomaista pidemmät tutkimusperinteet verrattuna vaikkapa pohjoismaiseen tutkimukseen. Suomessa liikuntasosiologinen maskuliinisuuden tutkimus rajoittuu muutamaankin tutkimukseen (kts. Tiihonen 1996 & 2002) ja niistäkin suurin osa on julkaistu 2000-luvulla. Tämän vuoksi pitkän ja etenkin viime vuosina laaja-alaisen yhdysvaltalais-tutkimuksen ansiosta tutkimustrendiä on mahdollista ja mielenkiintoista tutkia juuri Yhdysvaltojen kontekstissa.

Käsiini saamassa liikuntasosiologisessa tutkimuskirjallisuudessa ei ole ainuttakaan pitkittäistä kuvausta maskuliinisuuden liikuntasosiologisen tutkimuksen kehittymisestä. Review-tutkimuksia tiettyyn näkökulmaan kuten esimerkiksi liikuntahallintoon liittyen löytyy, mutta nämä keskittyvät mielestäni liian kapea-alaisesti ja lyhytjänteisesti, jotta tutkimustrendi voisi tulla näkyväksi. Tämän vuoksi pitkittäistutkimus maskuliinisuuden aikaisemmasta tutkimuksesta valottaa millaisia muutoksia tutkimuskulttuurissa on tapahtunut. Lisäksi tieteellinen tutkimus on aina sidoksissa omaan aikaansa ja kuvastaa ajalle tyypillisiä kiinnostuksen kohteita sekä näkökulmia sosiaalisen tarkasteluun ja ymmärtämiseen. Yhteiskunta asenteineen ja arvoineen ehtii kolmessakymmenessä vuodessa muuttua melkoisesti ja tämä saattaa mahdollisesti näkyä myös tavassa tutkia maskuliinisuutta. Jos vertaamme tutkielman tarkastelujakson ensimmäisen ja viimeisen vuoden liikuntakulttuuria keskenään, niin selviä eroja on löydettävissä ainakin ammattimaistumisen ja kaupallistumisen tasoissa. Muita liikuntakulttuurin suuria muutoksia ovat olleet miesten ja naisten urheilun ja liikunnan tasa-arvoistuminen, joka on merkittävässä asemassa maskuliinisuuden tutkimuksessa. Liikuntakulttuurin ja yleisestikin eletyn yhteiskunnan muutoksien luulisi vaikuttavan tutkimuksen suuntautumiseen tai siihen millaisilla erilaisilla tavoilla ja näkökulmilla jotain tiettyä aihetta vuosikymmenien saatossa tutkitaan.

Tutkimalla yhdysvaltalaista tutkimuskirjallisuutta ja sen avulla muodostettujen mahdollisten yleistyksien soveltaminen kotimaan tutkimukseen tai tutkimattomuuteen ei voi olla suoraviivaista. Kuitenkin tutkimuskirjallisuudesta tehdyt havainnot yhdysvaltalaisesta liikuntakulttuurista voidaan mielestäni tietyn varauksin yleistää pätemään myös suomalaiseen liikuntaympäristöön. Esimerkiksi tutkimukset ammattilaisurheilun parissa, joka monissa tapauksissa on urheilijoiltaan monikansallinen ja yleisöltään maailmanlaajuinen, voidaan katsoa sovellettavaksi alueeksi. Globaali urheilu yhdenmukaistaa ainakin omalta osaltaan liikuntakulttuuria eri maissa ja tämän vuoksi tutkimustulokset ovat sovellettavissa huippu-urheilun kohdalla koskemaan myös suomalaista kansainvälistä huippu-urheilua.

Toisaalta esimerkiksi yhdysvaltalainen yliopistourheilu tai koululiikunta tutkimusympäristöinä saattavat olla vailla riittävän samankaltaista kiinnityskohtaa suomalaisessa liikuntakulttuurissa. Vaikka globaali huippu- ja ammattilaisurheilu yhdenmukaistavat länsimaalaista liikuntakulttuuria, on ruohonjuuritasoa kohti mentäessä maiden välillä suuriakin kulttuurieroja.

Katson tutkielman suurimman arvon löytyvän kuitenkin sen esiin nostamissa tavoissa tutkia maskuliinisuutta liikuntasosiologisesti. Yhdysvaltalaisen 30-vuotisen tutkimuskulttuurin tulokset kannattaa käyttää tehokkaasti hyödyksi, sillä tutkimattoman tutkimisen aloittaminen lienee kaikkein vaikeinta. Paitsi tutkimustulokset myös tietämys soveltuvasta tutkimusmetodologiasta ovat oleellisia ja niiden käyttöönotto ja soveltaminen vaatii aina perehtymistä aikaisempaan tutkimukseen. Suomalaisessa maskuliinisuuden tutkimuksessa kannattaakin tutustua viime vuosien tutkimusten lisäksi laajemmin maskuliinisuuden tutkimuksen historiaan ja siihen miten nykyisiin käsityksiin ja tutkimusotteisiin on päästy. Tämä avaa todenmukaisemman näkemyksen siihen, mitä seuraavaksi kannattaa tehdä. Viime vuosien tutkimus saattaa olla keskittyneyttä tiettyihin tutkimusongelmiin tai metodeihin, jolloin se saattaa viedä tutkijaa harhaan. Mutta kun aivan uusin tutkimus nähdään osana tutkimustrendin jatkumoa, on tutkijalla paljon paremmat mahdollisuudet arvioida mistä ja miten jatkotutkimusta kannattaa lähteä tekemään.

2 TOTEUTUKSEN VAIHEET

Olen pyrkinyt toteuttamaan tutkielman keinoin, jotka täyttävät analyttisen kirjallisuuskatsauksen vaatimuksia. Pyrkimykseni johtuu siitä, että perinteisen kirjallisuuskatsauksen tekeminen on altis tekijänsä intresseille ja motiiveille, jolloin oltaessa etenkin suurten tietomäärien äärellä, voi valikoituva tutkimusaineisto saada virheellisiä painotuksia tutkielman tekijän mielihaluista. Tämän tutkielman kohdalla tutkimustehtävän onnistuminen ja totuudenmukaisiin johtopäätöksiin päätyminen on suuresti riippuvainen käsiteltävistä tutkimusartikkeleista. Tästä johtuen käytän tutkielmassani Finkin mallia, jolla varmistan pienen tutkimusaineiston otannon ja käsittelyn onnistumisen analyttisesti.

Tutkielma on suurilta osin laadullinen ja tutkimusmetodinä käytän deskriptiivistä analyysia. Päädyin tähän tutkimusmetodiin siitä syystä, että se soveltuu analyysin syvyyden puolesta kandidaatintutkielman tasoiseen käyttöön, mahdollistaen kuitenkin oman tutkimusaineiston käytön sekä määrällisen analyysin käyttämisen laadullisen menetelmän tukena.

2.1 TUTKIMUSMETODI

Käytän tutkimusmetodinä deskriptiivistä analyysia, joka on ei-normatiivinen tutkimusasetelma. Tällä lähestymistavalla pyritään kokoamaan tietoa tutkittavasta ilmiöstä sellaisena kuin se on, mutta sen sisältöön ei pyritä vaikuttamaan tai arvottamaan sitä. Tarkoituksena on luoda kuvaus tutkittavasta kohteesta ja lisätä kohteen jonkin osa-alueen ymmärrettävyyttä kuitenkin arvottamatta tai ottamatta kantaa kohteen sisältöön. Deskriptiivisessä analyysissa tarkastelu voidaan suorittaa sekä laadullisesti että määrällisesti (Anttila 2005, 285–286.)

Mielestäni deskriptiivinen analyysi sopii hyvin kirjallisuuskatsaustyyppisen tutkielman tutkimusmetodiksi, sillä tarkoituksena ei ole kehittää kovinkaan syvällisen tason analyysia tai tulkintaa yhdysvaltalaisesta maskuliinisuuden tutkimuksesta, vaan lähinnä kuvailla miten tutkimusta on tehty. Deskriptiivisessä analyysissä ei tavallisesti käytetä taustateoriaa ja itsekään en sovelta aineiston käsittelyssä ainuttakaan teoriaa tai mallia. Käytän kuitenkin avukseni maskuliinisuuden tutkimuksesta kertovaa taustakirjallisuutta, jonka toteutumista vertaan tutkimusaineistoon yhdysvaltalaisista tutkimusartikkeleista.

Tässä tutkielmassa ilmiönä ovat yhdysvaltalaiset liikuntasosiologiset tutkimusartikkelit maskuliinisuudesta. Tämä tarkoittaa sitä, että kerään tietoja ja havaintoja rajatusta otoksesta ja keskityn lähinnä tutkimusartikkelien sisällöllisiin ominaisuuksiin. En paneudu niihin tutkimusartikkelien ulkopuolisiin seikkoihin, joista ar-

tikkelit kertovat, mutta otan toki huomioon ja pyrin paikantamaan mahdolliset ajallisessa jatkumossa olevat merkittävät yhteiskunnalliset tapahtumat, jotka ovat voineet vaikuttaa oman aikansa tutkimuksiin.

Kerään otoksesta sen sisältämiä ominaisuuksia ja toteavaa asiasisältöä, joita käytän ensisijaisesti tarkastelujakson tutkimuksellisen tilanteen kuvaamiseen, mutta tutkielmani sisältää myös jonkin verran analyysia, sillä luokittelen aineistoa sen metodologisten ominaisuuksien perusteella luokkiin. Deskriptiivisen analyysin tarkoituksena ei ole kuitenkaan selvittää miksi maskuliinisuuden tutkimuksessa on käytetty jotain tiettyä metodologiaa tai arvioida metodologian pätevyyttä.

2.2 OTANTAMENETELMÄ

Otantamenetelmänä käytän analyttistä kirjallisuuskatsausta ja tarkemmin sanottuna Finkin mallia, joka on eräs analyttisen kirjallisuuskatsauksen sovellus. Finkin mallissa (Fink 2010) katsauksen tekeminen on jaettu seitsemään vaiheeseen alkaen tutkimuskysymysten määrittämisestä ja päättyen tulosten raportointiin (kuvio 1.). Mallin etuna on standardoitu aineistoon keruu, jota soveltamalla voidaan huolehtia katsauksen toistettavuudesta, lähdeaineiston laadusta ja keskinäisestä soveltuvuudesta sekä katsauksen luotettavuudesta. Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen käyttö on perusteltua, sillä tietomäärä aiheesta on suuri ja näin estetään tahattomasta aineiston valikoitumisesta syntyvät epävarmuustekijät. Näillä keinoilla lähdeaineiston keskinäinen yhteys ja omien kiinnostuksenkohteiden vaikutus lähdeaineistoon vähenevät (Met-sämuuronen 2011, 47).

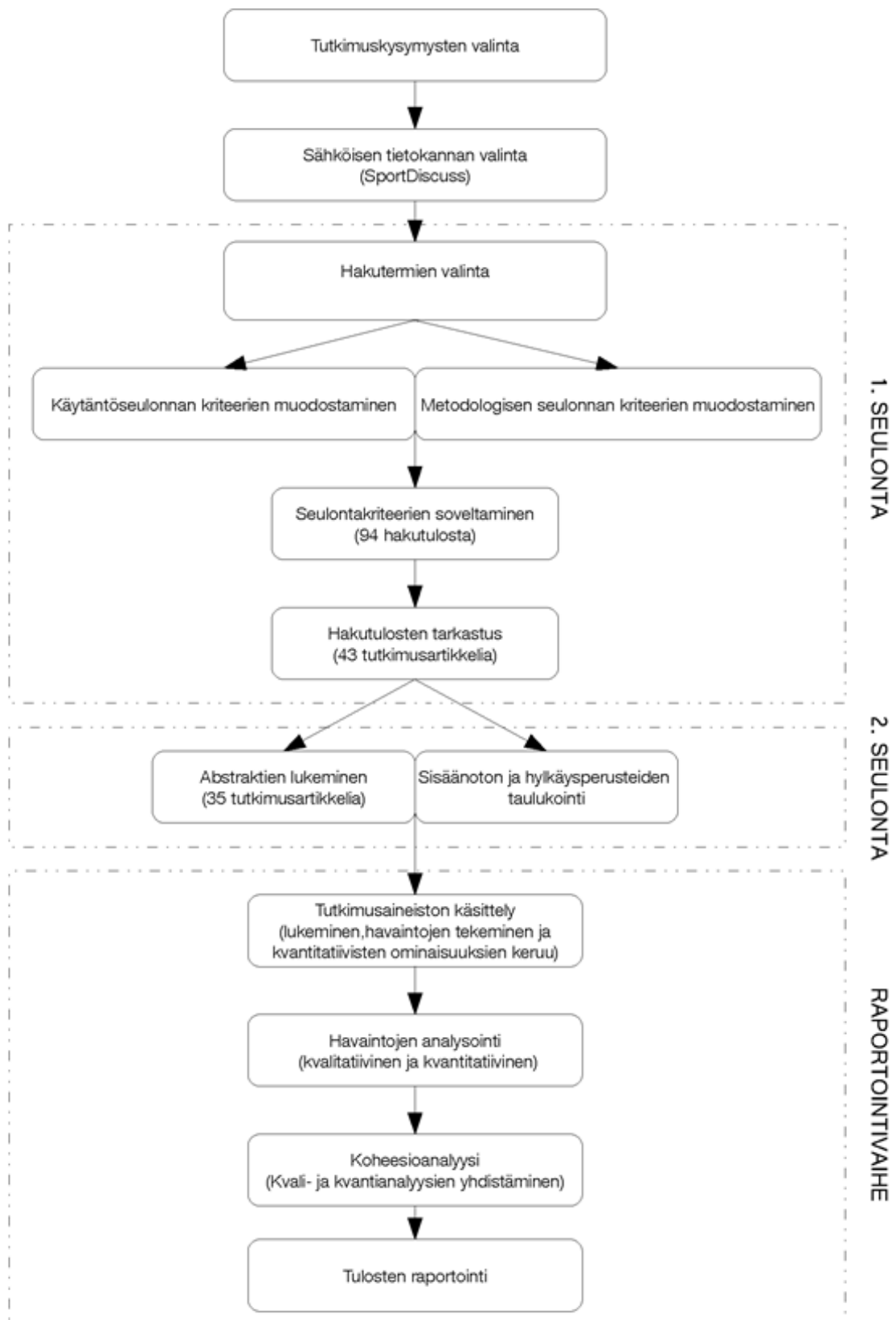
Tutkimuskysymysten määrittämisen jälkeen valitaan bibliografiset tietokannat, joista etsitään tutkimusaineistoa tutkimuskysymyksiin sopivilla hakutermeille. Tietokantojen sisältämään aineistoon sovelletaan käytäntöseulontakriteerejä (engl. Practical screen) ja metodologisia seulontakriteerejä (Methodological quality screen). Käytäntöseulontakriteerit ovat yleisluontoisia sisällöllisiä ominaisuuksia kuten julkaisuvuosi tai kieli. Metodologiset kriteerit määrittävät tutkimusartikkelin akateemista laadukkuutta ja näin ollen soveltuvuutta katsauksen aineistoksi. Tällaisia ominaisuuksia ovat esimerkiksi tutkimuksen tutkimusasetelma, otanta tai tulosten raportointi.

Hakutermit sekä käytäntöseulonta- ja metodologiset seulontakriteerit määrittävät katsauksessa käytetyt tutkimusartikkelit. Tutkimusartikkelien sisäänotto testataan ennen varsinaista katsaukseen tehtävää sisäänottoa, jotta voidaan varmistua seulontaa määrittävien tekijöiden rajaavan tietokannan aineistoa tutkimuskysymysten edellyttämällä tavalla. Tähän vaiheeseen kuuluu myös mahdollisten avustajien kouluttaminen aineiston käsittelyyn, mutta tässä tapauksessa se ei ole tarpeellista. Mikäli testiseulonta on onnistunut, voidaan suorittaa varsinaisen katsaukseen sisällytettävien tutkimusartikkelien valinta. Oleellista kaikissa aineiston sisäänoton vaiheissa on tarkka toiminnan raportointi, jotta aineiston haku voidaan tarvittaessa suorittaa uudelleen niin, että sen antamat tulokset ovat samanlaiset.

Varsinaisesta tutkimusaineistosta etsitään tutkimuskysymysten kannalta keskeisiä ominaisuuksia, jotka kerätään yhteen analysointia varten. Tutkimusartikkeleista voidaan esimerkiksi selvittää tutkimusten laatua, tutkimustuloksia tai jatkotutkimusten tarpeellisuutta. Viimeisenä vaiheena on löydettyjen tulosten synteesi joko kvalitatiivisin tai kvantitatiivisin keinoin. Malli mahdollistaa lopussa kuvailevan katsauksen tai meta-analyysin tekemisen.

Omassa tutkielmassani sovellan tätä mallia, mutta eroavaisuuksia tulee analysointivaiheessa, jolloin laadullisten ja määrällisten havaintojen yhdistäminen vaatii oman vaiheensa (kts. kuvio 1), jota ei esiinny Finkin mallissa. Finkin mallin viimeisen vaiheen vaihtoehtoista, kuvailevasta katsauksesta ja meta-analyysistä, tutkielmani muistuttaa enemmän kuvailevaa katsausta, sillä en käytä meta-analyysin vaatimia systemaattisia analyysikeinoja eikä käytössäni ole edes riittävän yhdenmukaista määrällistä aineistoa meta-analyysin suorittamiseksi.

Kuvio 1. Tutkielman eteneminen ja tekovaiheet. Sovellettu Finkin mallista (2010).



2.3 AINEISTON VALINTA JA KÄSITTELY

Tutkimusjoukkona on yhdysvaltalaiset liikuntasosiologiset tutkimusartikkelit, joista hankin analysoitavan otoksen elektronisesta tietokannasta. Käytän elektronisena tietokantana liikuntatieteisiin erikoistunutta SportDiscuss tietokantaa. Tietokannassa käytän hakutoimintoa, jossa hakutermeinä ovat ”masculinity”, ”masculinities” ja ”masculine”. Näitä termejä haetaan tutkimusartikkeleiden abstrakteista ja asiasanoista. Muita hakukoneeseen määritettäviä tietoja ovat Yhdysvallat julkaisumaana ja ilmestymisvuosi rajattuna välille 1980–2010.

Tämänmukainen haku tuottaa tietokannasta 96 hakutulosta, joihin sovelletaan sisäänottokriteerejä kahdessa vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa hakutulosten abstraktit sekä asiasanat tarkistetaan sekä varmistetaan abstraktien avulla tutkimusartikkeleiden vastaavuudesta tutkielman aiheeseen. Ensimmäisessä vaiheessa käytetään kahdenlaisia seulontakriteerejä: käytäntöseulontaa ja metodologista seulontaa. Käytäntöseulonnalla on tarkoitus paikantaa yleisellä tasolla potentiaaliset tutkimusartikkelit hakutuloksista ja tämä toteutetaan soveltamalla seitsemää seulontakriteeriä. (kts. kuvio 1, 1. seulonta)

Julkaisun kieli ja tutkijoiden kansallisuus

Julkaisu on englanninkielinen ja vähintään puolet tutkijoista ovat kansallisuudeltaan yhdysvaltalaisia.

Julkaisutapa ja ajankohta

Tutkimusartikkeli on julkaistu yhdysvaltalaisessa review-julkaisussa. Tutkimusartikkeli on julkaistu vuosina 1980–2010.

Näkökulma ja tutkimusympäristö

Tutkimusartikkeli kuvaa pääarvoisesti maskuliinisuuden ilmentymistä liikuntakulttuurissa liikuntasosiologisista lähtökohdista. Tutkimusympäristönä on liikuntaan tai urheiluun liittyvä ympäristö.

Julkaisun saatavuus

Tutkimusartikkeli on saatavilla sähköisessä muodossa tai Jyväskylän yliopiston kirjastossa.

Metodologiset seulontakriteerit määrittävät aineiston akateemista laadukkuutta ja siihen kuuluvat esimerkiksi tutkimuksen asianmukainen otanta, tutkimusmetodi ja tulosten raportointi. Tutkimuksissa käytetyillä tutkimusmenetelmillä ei ole merkitystä sisäänottokriteereissä, kunhan ne täyttävät akateemisesti laadukkaan tutkimuksen vaatimukset. En arvioi omatoimisesti tutkimusaineiston akateemista laatua tutkimusaineiston valintaprosessissa, vaan luotan yhdysvaltalaisen akateemisten julkaisujen refereekäytäntöön. Tämän vuoksi sovellan ainoastaan yhtä metodologista seulontakriteeriä.

Julkaisun laatu

Tutkimusartikkeli on julkaistu tieteellisessä julkaisussa, joka noudattaa asianmukaista refereekäytäntöä

Abstraktien tulee kuvata tutkimusartikkelia liikuntasosiologisesta näkökulmasta ja sanan "masculinity" tai "masculinities" tai "masculine" tulee esiintyä abstraktissa. Asiasanoissa tulee esiintyä samat termit kuin abstraktissakin. Ensimmäisessä vaiheessa suoritettavan abstraktien lukemisen tarkoituksena on karsia hakutuloksista sellaiset tutkimusartikkelit, joiden aihesanastossa esiintyvät edellä mainitut hakutermit, mutta näkökulmaltaan tutkimusartikkeli ei kuitenkaan sovellu tutkielman aineistoon.

Ensimmäisen seulonnan jälkeen tutkimusartikkeleita on 35. Ensimmäisessä seulonnassa olevat artikkelit taulukoidaan ja niihin liitetään mahdollinen hylkäysperuste. Hylkäysperusteista ilmenevät esimerkiksi tutkijan väärä kansallisuus tai tutkimusartikkelin väärä näkökulma. (Liite 1.)

Toisessa seulonnassa tutkimusartikkelit luetaan kokonaan, jolloin selviää lopullisesti tutkimusartikkelien näkökulman soveltuvuus tutkielman aiheeseen. Tutkimusartikkelien suuren määrän ja aikataulullisten tekijöiden vuoksi toinen seulonta tapahtuu samanaikaisesti tutkimusaineiston käsittelyn kanssa niin, että tutkimuksia voidaan hylätä vielä siinä vaiheessa, kun tutkimuksien analysointi on jo aloitettu. Analysointi vaiheessa jouduin hylkäämään 13 tutkimusartikkelia. Suurimpana hylkäysperusteena oli tutkimusartikkelien ilmeneminen esseeksi tai review-tutkimukseksi, jotka oli rajattu pois tutkimusaineistosta. (kuvio 1, 2. seulonta) Tutkimusaineiston käsittelyssä olen kerännyt tutkimusaineistosta tiettyjä ominaisuuksia taulukkomuotoon, joiden avulla olen voinut kategorisoida tutkimusartikkeleita. (taulukot 1,2 ja 3 sekä kuvaajat 1 – 4). Ominaisuuksien keräämisessä olen käyttänyt myös muistiinpanojen tekemistä tutkimusartikkelien laadullisista ominaisuuksista, joita ei ole voinut operationalisoida.

Viimeisessä vaiheessa ennen kirjallisen työn aloittamista olen tehnyt koheesioanalyysin, jossa olen yhdistänyt keräämäni laadulliset ja määrälliset huomiot tutkimusaineistosta yhteen. Käytännössä tämä tarkoittaa taulukko ja kuvaaja muodossa olevan informaation saattamista tukemaan laadullista analyysia. Tämä näkyy tutkielmassa runsaana taulukoiden käyttönä omien arvioiden perustelemisen tukemisessa.

3 LUOTETTAVUUSKYSYMYKSET

Tässä osiossa käsittelen tutkielman luotettavuutta ja tulosten käyttökelpoisuutta reliabiliteetin ja validiteetin kannoilta.

Tutkielmassa käyttämäni analyttisen kirjallisuuskatsauksen otantamenetelmä parantaa tutkimusaineiston reliabiliteettia, sillä en ole valinnut aineistoa oman mielenkiintoni perusteella, vaan systemaattisen mallin avulla. Tämän ansiosta tutkimusaineisto on myös jälkikäteen paikannettavissa ja periaatteessa koko otanta voidaan suorittaa uudelleen täysin samanlaisena tutkielman tietojen perusteella. Otannan ongelmakohdista on kuitenkin tutkimusaineiston hakutulosten tarkastuksessa, joka sijoittuu seulontakriteerien soveltamisen jälkeen (kuvio 1). Tässä vaiheessa jouduin hylkäämään useita seulonnan jälkeen saamistani tutkimusartikkeleista, sillä ne eivät liittyneet riittävän vahvasti tutkielman aiheeseen. Näiden hylkäysperusteet ovat subjektiivisia ja näin ollen tutkimusaineiston otannan luotettavuus kärsii tässä vaiheessa. Suurimmilta osin tutkielman otanta noudattaa kuitenkin analyttisen kirjallisuuskatsauksen ja edellä käsitellyn Finkin mallin vaatimuksia, jolloin uudelleen toistettuna otanta antaisi nykyistä vastaavan tutkimusaineiston.

Tekemäni analyysin arvioitavuutta ja uskottavuutta voidaan tarkastella kahdesta näkökulmasta. Pysin perustelemaan tutkimusaineistosta tekemäni havainnot ja päätelmät niin, että lukijalla on mahdollisuus seurata polkua tekemiini johtopäätöksiin. Tässä käytän apuna sangen runsasta taustakirjallisuutta tutkielman alussa, johon voin tukea osan päätelmistäni. Toiseksi olen pyrkinyt tekemään tutkielman niin toistettavaksi kuin resurssit ovat antaneet myöten. Toistettavuus toteutuu tässä tutkielmassa kylläkin ainoastaan otannan kohdalla, sillä deskriptiivinen analyysi ei mahdollista tutkimusaineiston analyysiprosessin tekemistä niin, että se olisi tarkasti toistettavissa.

Saadun otoksen edustavuus perusjoukosta on kyseenalainen, sillä tarkastelujakson alkupäästä tutkimusartikkeleiden määrä jäi otannan jälkeen alhaiseksi ja se ei todennäköisesti edusta 1980-luvun tutkimusta kovinkaan hyvin. Ongelmat aiheutuivat käytetyn tietokannan 1980-luvulla tehtyjen tutkimusten vähäisyydestä ja niiden huonosta saatavuudesta. Nämä tekijät vaikuttavat heikentävästi tutkielman ulkoiseen validiteettiin. Tarkastelujakson 1990-luvun ja 2000-luvun tutkimusartikkelien määrät ovat huomattavasti suuremmat kuin 1980-lukua edustavat, mutta niidenkin jäädessä noin kymmeneen tutkimusartikkeliin vuosikymmentä kohden, ei voida puhua varmuudella otoksen edustavan kunnolla perusjoukkoa.

Epäluotettavuustekijänä pidä sitä ehkä hieman erikoistakin huomiota käyttämästäni SportDiscuss-tietokannasta, jossa totesin lähes kaikkien vuoden 2007 jälkeen julkaistujen maskuliinisuutta käsittelevien artikkelien hävinnän tietokannasta. Käsitellessäni samaa aihetta vuoden 2010 keväällä, käytin SportDiscuss-tietokantaa, jolloin pystyin hyödyntämään myös vuoden 2007 jälkeen julkaistuja tutkimuksia, joita tällä hetkellä ei tietokannassa ole käytettävissä. Tämän tutkielman kahdeksas luku viime vuosien tutkimuksesta perustuu juuri näihin ”kadonneisiin” tutkimuksiin, jotka olen saanut käyttööni omista tallennetuista tiedos-

toistani. Tämä seikka kuitenkin osoittaa, että kansainvälistenkin tietokantojen oikeudet tiettyihin tutkimuksiin voivat päättyä, jolloin tietokannan tarjonta tutkimusartikkeleista voi vaihdella parin vuoden sisälläkin.

Tutkimusmetodinä käyttämäni deskriptiivinen analyysi antaa suuren liikkumavaran tutkimusaineiston käsittelyssä. Pidän kuitenkin metodia validina tutkielman ongelmanasettelun kannalta ja sillä on mahdollista vastata tutkielmassa asetettuihin tavoitteisiin. Tutkimusaineistosta saamani tieto vastaa enimmiltä osin aikaisemman tutkimuskirjallisuuden tuloksia maskuliinisuuden tutkimuksen taustateoreettisista ja metodologisista ominaisuuksista.

KÄSITEYMPÄRISTÖ

Tässä osiossa selvitän tutkielman kannalta keskeisten käsitteiden paradigman ja maskuliinisuuden merkityksen. Luvut ovat suurelta osin puhdasta käsiteanalyysia, etenkin paradigman osalta, mutta olen pyrkinyt luomaan maskuliinisuuden kohdalla linkkejä tutkielman aiheeseen sekä yhdistämään paradigman maskuliinisuuden käsitteeseen. Toivon tämän helpottavan lukijaa saamaan käsityksen ilmiöiden merkityksestä ja suhteesta tutkielman tutkimustehtävään.

4 PARADIGMA TIETEENALAN SUUNNANNÄYTTÄJÄNÄ

Paradigmalla tarkoitetaan perususkomusten joukkoa, joka edustaa tutkijan maailmankuvaa ja yleisiä tieteenalan näkemyksiä alan ongelmista ja niiden käsittelystä. Tieteenalan tutkimus perustuu jonkin paradigman perustavaa laatua olevien olettamusten varaan esimerkiksi teorioiden ja menetelmien suhteen, joiden perusteella voidaan tehdä päätöksiä ja kriittistä arviointia. Tieteenalojen kehitystä ja kypsyyttä voidaan arvioida paradigmojen uusiutumisenä. Vankat perinteet omaavilla tieteenaloilla on siirrytty paradigmasta toiseen, kun tutkimuksen avulla on onnistuttu kumoamaan tai kehittämään aikaisempaa paradigmaa. Paradigmat perususkomusjärjestelminä perustuvat ontologisiin, epistemologisiin ja metodologisiin oletuksiin. Uskomukset ovat ensisijaisesti uskon asioita, niiden totuudellisuutta ei voida osoittaa. Ne ovat kuitenkin yleensä hyvin perusteltuja. Laajimmillaan paradigma voi sisältää yhtenevän käsityksen ontologisista ja epistemologisista oletuksista. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että tieteenalan tutkijat ovat yksimielisiä siitä mikä on tieteenalan tutkima todellisuus ja mitkä ovat keskeisimpiä tutkimusongelmia eli tiedonhankinnan strategioita. (Anttila 2005, 33–34, 37.)

Ontologia tarkoittaa käsitystä siitä minkälainen tila on se todellisuus, jossa tutkittavat ilmiöt tapahtuvat. Tämä tarkoittaa tietoa kaikesta olemassa olevasta. Tieto tutkittavista kohteista voi olla, ontologisesta käsityksestä riippuen, suhteessa ihmisen tajuntaan tai olla kokonaan tajunnasta riippumaton. Idealismin mukaan todellisuus on olemassa ainoastaan ihmisten välisissä suhteissa ja luonnontieteellisen käsityksen perusteella tieto on ihmisestä riippumatonta ja olemassa riippumatta ihmisestä. Näiden kahden ääripään välillä on lukuisia ontologisia käsityksiä. Ontologiset todellisuudet voidaan jakaa kolmeen maailmaan, joissa pätevät erilaiset käsitykset tiedon olemuksesta. Mekaanis-kausallinen maailma on luonnontieteellinen ja siellä pätevät fysikaaliset lainalaisuudet kuten painovoima. Intersubjektiivisessä maailmassa keskiössä ovat kulttuurisidonnaiset sääntöjärjestelmät, jotka koostuvat diskursseista ja tapahtuvat ihmisten välisissä

sosiaalisissa suhteissa. Intersubjektiviisessa ontologiassa voidaan käyttää hermeneuttista tai fenomenologista lähestymistapaa. Subjekttiivinen ja kokemuksellinen maailma tapahtuvat ihmisen mielen sisällä ja siihen kuuluvat mentaalinen mielensisältö, psyyke ja subjektiivinen tajunta. Tutkimusalan ontologia riippuu suuresti maailmankuvasta, sillä se hahmottaa ilmiöiden tapahtumien maailman ja näin ollen pitkälle ontologisen käsityksen. (Anttila 2005, 41–43, 45.)

Epistemologia tarkoittaa teoriaa tiedon alkuperästä eli miten asioista voidaan tietää. Epistemologia määrittää toden ja oikeaksi todennetun uskomuksen luonnetta, johon kuuluvat tiedon lähtökohdat ja rajoitukset. Käytännössä epistemologia merkitsee siis miten ja mistä tieto hankitaan. Tutkimuksissa epistemologia näkyy siinä, miten käytetty lähestymistapa saadaan kytkettyä tutkittavaan ilmiöön ja osoitetaan lähestymistavan kohdentuvan juuri tutkittavaan kohteeseen. Lähestymistavan on lisäksi oltava käytännössä mahdollinen eli se on operationalisoitavissa. (Anttila 2005, 58–60.)

Vakiintuneessa tieteenalassa paradigman asema on tavallisesti vahva ja siihen kohdistettua kritiikkiä joudutaan perustelemaan tavallista laajemmin. Yleisesti hyväksyttyä paradigmaa ei suurin osa tutkijoista pyri edes kyseenalaistamaan, vaan he käyttävät sitä paradigman tarkoituksen mukaisesti lähtöoletuksena tutkimuksilleen. Kaikki paradigmat ja niiden sisältämät metodologiset menetelmät tai esimerkiksi ontologiset käsitykset joutuvat kyseenalaistetuiksi ennemmin tai myöhemmin. Tämä kuuluu tieteenalojen itseään uudistavaan rakenteeseen, jossa aikaisemmin oikeana pidetty tieto korvautuu oikeammalla tiedolla. Kuhn on jakanut tieteenalojen kehityksen kolmeen vaiheeseen, jotka nojaavat paradigman asemaan tieteenalan keskuudessa. Nuoressa tieteenalassa tutkimus on aluksi hapuilevaa ja siinä noudatetaan monia erilaisia menetelmiä ja päämääriä. Tieteenalan erilaiset teoriat ja koulukunnat kilpailevat keskenään ”oikean käsityksen” asemasta. Toisessa vaiheessa jokin paradigma saavuttaa etulyöntiaseman muihin nähden ja tieteenala siirtyy normaalitieteen vaiheeseen. Tässä vaiheessa tutkijoilla on yhtenevä käsitys keskeisistä lähtökohdista ja tutkimusta tehdään näistä oletuksista käsin. Kolmannessa vaiheessa vallitseva paradigma joutuu kyseenalaistetuksi, sillä tutkimuksien tulokset eivät enää ole kaikilta osin selitettävissä vallitsevasta paradigmasta käsin. Tällöin paradigmaan joudutaan tekemään poikkeuksia ja muutoksia, jotta uusia ilmiötä voidaan selittää paradigman avulla. Tämä ei ole kuitenkaan kestävä ratkaisu, vaan lopulta jokin toinen paradigma selittää ilmiöitä paremmin ja se syrjäyttää vanhan paradigman. Tämän jälkeen tieteenalalla on uusi paradigma ja tutkimusta aletaan tehdä toisenlaisesta viitekehystä käsin. (Kuhn 1994, Anttila 2005 mukaan.)

Tutkielman tutkimusongelmien kannalta paradigma on erittäin merkityksellinen, sillä käsittelemällä paradigmaa pienempinä kokonaisuuksina päästään käsiksi tutkimusaineiston sisältämään tietoainekseen huomattavasti tarkemmin kuin käyttämällä käsitteyksikkönä pelkästään laajaa paradigman käsitettä. Sellaiseen paradigmaan on liian suuri yksikkö havainnoitavaksi tutkimusaineistosta ja tämän vuoksi käsitettä täytyy pilkkua ontologisiin, epistemologisiin ja metodologisiin ominaisuuksiin. Etsin tutkimusaineistosta niitä tekijöitä, joista paradigma koostuu ja niiden ajallisella vaihtelulla voin tehdä johtopäätöksiä liikuntasosiologisen maskuliinisuuden tutkimuksen muutoslinjoista tarkasteluvälillä.

5 MASKULIINISUUDEN KÄSITEMÄÄRITTELY

Maskuliinisuuden käsittemäärittelyssä käytän hyödyksi hegemonisen maskuliinisuuden käsitettä, joka nykypäivän tutkimuksessa on vallalla oleva käsitys vaikeasti lähestyttävästä maskuliinisuuden käsitteestä. Käytän hegemonisesta maskuliinisuudesta synonyymina myös termiä maskuliinisuuden tyyppitykset, mutta silloin tarkoitan juuri Connellin kehittämiä maskuliinisuuden luokkia, jotka ovat osa hegemonisen maskuliinisuuden käsitettä. Tuon esille myös muita tapoja määrittellä maskuliinisuutta ja näiden kohdalla esittelen myös kritiikkiä niiden tapaan kuvata maskuliinisuuden olemusta. Oman kritiikkinsä saa myös hegemoninen maskuliinisuus, mutta vasta myöhemmässä vaiheessa tutkielmaa.

Sellaista ilmiötä kuin maskuliinisuus ei ole varsinaisesti olemassa, sillä sitä ei voi paikantaa tai havaita, mutta sen vaikutukset ovat kylläkin näkyviä yhteiskunnassa. Maskuliinisuus on hypoteettinen konstruktio, joka kuvaa ihmisten toimintaa ja sillä määritetään termin merkityksen mukaista toimintaa, arvoja ja merkityksen antoa yhteiskunnassa. Hypoteettisen konstruktion tarkoitus on kuvata ihmisten toimintaa (Metsämuuronen 2009, 51) ja maskuliinisuus tuleeikin parhaiten näkyväksi ihmisten välisessä toiminnassa. Maskuliinisuuden merkitys on riippuvainen ajallisesta jatkumosta, joten kullekin ajanjaksolle sekä kulttuurille termi voi saada eri merkityksiä.

Connellin (1995, 67–71) mukaan maskuliinisuus ei ole erillinen käsite, vaan osa sitä isompaa rakennetta, jota voidaan käsitellä kunnolla vain koko kulttuurin kautta. Maskuliinisuudesta ei ole annettavissa kaikenkattavaa ja kaikkien hyväksymää määritelmää, vaan siitä on olemassa omia teorioita, omine katsontakantoineen. Maskuliinisuutta ei ole kuitenkaan olemassa ilman feminiinisyttä, sillä käsitteet määrittävät toisiaan ja maskuliinisuus on feminiinisyden vastakohta. Näille kahdelle termille voidaan antaa tarkempia kuvauksia siitä minkälaisia ominaisuuksia ne pitävät sisällään. Maskuliinisuutta voidaan kuvata esimerkiksi sanoilla väkivaltainen, aggressiivinen ja dominoiva. Maskuliinisuus ei ole kuitenkaan välttämätön osa kaikkia yhteiskuntia ja länsimaisen yhteiskunnan maskuliinisuus juontaa juurensa esimoderniin yhteiskuntaan. Maskuliinisuus voidaan määrittää monelta kannalta ja sitä kuvaamaan on olemassa lukuisia teorioita.

Erlaisia määritelmiä maskuliinisuudelle ovat essentialistinen, positivistinen, semioottinen ja normatiivinen käsitys. Ensimmäisessä maskuliinisuus saa sisältönsä termiin miellettyjen ominaisuuksien avulla. Oikeiden ominaisuuksien ilmeneminen kohteessa merkitsee sen olevan maskuliininen. Tämä tapa määrittellä maskuliinisuus on kuitenkin yksinkertaistava ja se jää helposti pelkäksi suhtautumisen erittelyksi. Positivistinen määritelmä perustuu sukupuolten eroihin ja sen mukaan maskuliinisuus on sama kuin mitä mies on. Määritelmä tekee kuitenkin maskuliinisuuden terminä hyödyttämäksi, sillä jo pelkästään erottelemalla sukupuolet toisistaan päästään selville maskuliinisuuden ja feminiinisyden eroista. (Connell 1995, 68–69.)

Semioottinen käsitys maskuliinisuudesta pitää sisällään määritelmän miehisyiden johtajuudesta ja naiseuden heikkoudesta. Maskuliinisuus on ei-feminiinisyttä ja se rakentuu merkitystenrakenteiden eroavaisuuksien kautta. Semiotikka antaa tarkemman kuvauksen maskuliinisuudesta kuin positivismi, mutta tässä ei oteta huomioon sosiaalisia suhteita erilaisissa ympäristöissä ja instituutioissa. Normatiivinen käsitys maskuliinisuudesta perustuu oletuksiin eli niihin ominaisuuksiin, mitä miehessä pitää olla ollakseen maskuliininen. Maskuliinisuus koostuu useista ominaisuuksista, ja niiden ilmeneminen määrittää maskuliinisuuden tason, joita voi kuitenkin olla erilaisia. Määritelmä ei ota huomioon persoonallisuuden merkitystä ja maskuliinisuuden normittaminen onkin kyseenalaista, sillä lähellekään kaikki miehet eivät täytä tätä normia. (Connell 1995, 70–71.)

On todettava, että yhtäläistä ja yhtenäistä maskuliinisuutta ei ole olemassa. Maskuliinisuus on aina riippuvainen isommasta kokonaisuudesta ja sen muovautumiseen vaikuttavat sosiaaliset ja historialliset kontekstit. (Connell 1995, 67.) Maskuliinisuus on usein ymmärretty identiteetin muotona eli normatiivisena käsityksenä miehen ”oikeista” ominaisuuksista, mutta kokonaisuudessa vaikuttavat aina myös sosiaalinen organisoituminen ja sen representaatiot (Tillner 2000, 54). Oman käsitykseni mukaan representaatiot tulee tässä tapauksessa nähdä subjektiivisina käsityksinä todellisuudesta eli käsityksenä todellisuudesta, joka on yksilöiden mielen värittämää ja muokkaamaa. Tämän vuoksi maskuliinisuuden individualistiset tekijät yhdistyvät aina ympäröiviin sosiaalisiin rakenteisiin (Tillner 2000, 54). Maskuliinisuudesta on erilaisia tyyppjä: esimerkiksi valkoihoisten ja tummaihoisten maskuliinisuutta voidaan vertailla, mutta on myös valkoihoisten homomiesten maskuliinisuus ja ero tummaihoisten keskiluokan ja työväenluokan maskuliinisuuden välillä. Connell on määritellyt neljä maskuliinisuuden päälinjaa: hegemoninen (engl. hegemonic), alisteinen (subordination), osallistuva (complicity) ja luokkaistuminen (marginalization). Nämä auttavat hahmottamaan maskuliinisuuden muuttuvaa rakennetta ja mahdollistavat eri maskuliinisuuden tyyppien tutkimisen käytännössä. (Connell 1995, 72, 75–76, 81.)

Hegemonia tarkoittaa valalla olevaa käytäntöä, joka on vallassa olevien henkilöiden soveltamaa ja hyväksymää. Tämä käytäntö on myös vallassa olevien edun mukaista. Hegemonia on kuitenkin historialliseen kontekstiin sidonnainen ja se on jatkuvassa muutostilassa. Kaikki eivät voi kuulua hegemonisen kulttuurin piiriin, jolloin syntyy alisteinen kulttuuri. Länsimaissa tätä alisteista maskuliinisuutta edustavat homoseksuaalimiehet, jotka eivät täytä heteroseksuaalisen hegemonisen maskuliinisuuden vaatimuksia. Homoseksuaalisuuteen yhdistetään maskuliinisuudelle vastakkaisia eli feminiinejä ominaisuuksia. Homoseksuaalisuus ei ole kuitenkaan ainut alisteiseen maskuliinisuuden tyyppiin johtava tekijä. Muita voivat olla moninaiset hegemoniasta poikkeavat tekijät, jotka viittaavat tavalla tai toisella feminiinisyteen. (Connell 1995, 77–79.)

Osallistuva maskuliinisuus on patriarkaalisen eli isän valtaan perustuvan kulttuurirakenteen hyväksymistä, mutta ei täydellistä hegemonisen maskuliinisuuden mukaan toimimista ja sen vaatimusten täyttämistä. Suurin osa miehistä ei täytä täysin hegemonisen maskuliinisuuden ominaisuuksia tai toimi sen mukaisesti, mutta he kuitenkin hyväksyvät naisen alisteisuuden valtakulttuurissa. Omassa elämässään he voivat kuitenkin suhtautua naisiin tasa-arvoisesti ja olla täyttämättä esimerkiksi hegemonisen maskuliinisuuden aggressiivisia tai kilpailullisia ominaisuuksia. (Connell 1995, 79–80.)

Edellä mainittujen lisäksi maskuliinisuuteen vaikuttavat yhteiskuntaluokkien ja rotujen väliset suhteet ja niiden muutokset. Yhteiskunnalliset tekijät kuten tasa-arvoisuus voivat vaikuttaa näihin suhteisiin. Luokkaisuutuminen on edellisistä sukupuolten sisäisistä ja välisistä tekijöistä poiketen kulttuurin sosiaalisten rakenteiden välistä. Sosioekonomisesti alisteinen henkilö voi olla malliesimerkki hegemonisesta maskuliinisuudesta, mutta ainoastaan oman luokkansa osalta. Rakenteiden välisiin suhteisiin yksilöillä ei ole vaikutusta, mutta yksilön siirtyessä rakenteesta toiseen, esimerkiksi työväenluokasta ylempään keskiluokkaan, voivat maskuliinisuuden vaatimuksetkin muuttua. (Connell 1995, 80–81.) Tämä Connellin maskuliinisuuden tyyppittely muistuttaa mielestäni jossain määrin etnotieteellistä toimintamallia, jossa ihmisiä pyritään luokittelemaan eri järjestelmiin. Etnotiede kuuluu Metsämuurosen (2009, 227) mukaan samaan tutkimuskategoriaan etnografian kanssa, etnotieteen kuitenkin rajautuessa tiukemmin ihmisten luokitteluun.

Hegemoninen maskuliinisuus on liukuva käsite, sillä se pyrkii kuvaamaan ilmiötä, joka on epävakaa, tiettyyn kontekstiin sidottu ja monimerkityksellinen diskurssi. Tavallisesti hegemoninen maskuliinisuus kuvataan suhteessa sukupuolien sekä seksuaalisuuden väliseksi diskurssiksi tai maskuliinisuuden vaikutusten perusteella esimerkiksi henkiseksi kovuudeksi tai sinnikkyudeksi. Ulkomuodon perusteella hegemoninen maskuliinisuus voidaan kuvailla lihaksikkoudella, väkevyydellä ja koolla. Hegemonisen maskuliinisuuden mukainen käyttäytyminen voi olla esimerkiksi aggressiivista, seksististä, väkivaltaista ja homofobista. Elinkeinoelämässä hegemoninen maskuliinisuus ilmenee naisten ja miesten töiden erottelulla ja valtasuhteissa muiden ryhmien kuten naisten, lasten ja marginaalisten miesryhmien alisteisuudella hegemonista maskuliinisuutta soveltaviin miehiin nähden. (Pringle 2005, 267.)

Connellin maskuliinisuuden tyyppitykset ovat olleet laajasti käytössä liikuntasosiologisessa maskuliinisuuden tutkimuksessa aina 1990-luvun alusta lähtien. Useimmissa nykyajan tutkimuksissa tyyppitystä käytetään lähtöoletuksena, jonka varaan tutkimus rakennetaan tarkempien tutkimusongelmien selvittämiseksi. En kuitenkaan kutsuisi Connellin käsitystä maskuliinisuudesta vielä teoriaksi, vaan ennemmin se täyttää paradigman tunnuspiirteet. Metsämuuronen (2009, 51) määrittelee paradigman sellaiseksi selitykseksi tutkittavasta ilmiöstä, joka ei kuitenkaan ole vielä saavuttanut laaja-alaista hyväksyntää, joka voidaan asettaa teorian vaatimukseksi. Tässä tapauksessa uskoakseni tuskin kukaan tutkija kyseenalaistaisi maskuliinisuuden olemusta yhteiskunnallisesti rakentuvana ilmiönä, mutta tällä tasolla puhutaan jo keskeisestä taustafilosofiasta. Paradigma voikin kuvata myös tutkijoita yhdistävää näkemystä jonkin ilmiön taustanäkemyksestä tai taustafilosofiasta (Metsämuuronen 2009, 51).

Springle (2005) on varoittanut hegemonisen maskuliinisuuden liian yksipuolisesta käytöstä tutkimuksien perustana, sillä tällä näkökulmalla ei välttämättä ole enää annettavaa tulevaisuuden tutkimukselle representaatioista urheilun ja maskuliinisuuden välillä. Hänen mukaansa yksipuolinen näkökulma voi aiheuttaa toistoa ja päällekkäisyyksiä maskuliinisuuden tutkimuksessa sekä vahvistaa valittuja näkökulmia vallan rakenteesta ja syntyperästä yhteiskunnassa. Ongelma syntyy siinä, että hegemoninen maskuliinisuus perustuu sekä Gramscin että Foucaultin ontologisiin teorioihin vallan rakenteesta, jotka ovat kuitenkin keskenään osin ristiriitaisia. Hegemonia käsite juontaa juurensa Gramscilta, joka määritteli hegemonian jonkin luokan omaksi sisällöksi, jonka se saa hyväksytyksi sosiaalisesti säännöksi yhteiskunnassa, jolloin luokan valta-asema tulee näkyviin normaalina ja luonnollisena (Miller 1998, 431–432). Miller (1998) on kritisoinut

hegemonista maskuliinisuutta sen kyvyttömyydestä kuvata esimerkiksi homoseksuaalimpiesten käyttäytymistä urheilun parissa ja teorian ontuvaa kytköstä historiaan sekä kulttuurisiin eroihin. En käsittele tässä tutkielmassa kuitenkaan maskuliinisuuden tutkimuksen ontologiasta perustaa sen tarkemmin, joten Springlen ja Millerin varoituksen sanoja voidaan pitää kuriositeettina hegemonisen maskuliinisuuden teoreettisesta keskustelusta.

Maskuliinisuuden sosiaalisen rakenteellisuuden ja alkuperän kilpailevana paradigmana on käsitys maskuliinisuuden biologisesta alkuperästä, joka ainakin liikuntasosiologisessa tutkimuskirjallisuudessa ei saa suurta huomioarvoa. Klein (2007, 1075) käsittelee ohimennen biologian merkitystä esseessään tullen tulokseen biologisten tekijöiden olevan merkityksettömiä sosiaalsiin ja kulttuurisiin tekijöihin verrattuna.

MASKULIINISUUDEN TUTKIMUKSEN MERKKIPAALUT

Ennen paneutumista varsinaiseen tutkimusaineistoon on hyvä käsitellä hieman maskuliinisuuden tutkimuksen historiaa ja aivan viime vuosien tutkimustuloksia maailmalta. Historiasta on hyvä tietää muutamia keskeisimpiä tutkimussuuntauksia, jotka ovat olleet merkityksellisessä asemassa maskuliinisuuden tutkimuksessa. Pyrin antamaan pelkistetyn maskuliinisuuden tutkimuksen kehityslinjan viime vuosisadan alusta vuosituhannen vaihteeseen.

Uusimpien tutkimustulosten toivon selkeyttävän maskuliinisuuden abstraktia käsitettä ja konkretisoivan sen ilmenemistä tyypillisimmissä liikunnan ja urheilun ympäristöissä

6 MASKULIINISUUDEN YHTEISKUNTATIEETEELLISEN TUTKIMUKSEN PÄÄPIIRTEET

Vaikka maskuliinisuuden 1900-luvun alun tutkimuksen juuret löytyvät psykoanalyysistä, ne johtivat kuitenkin melko nopeasti maskuliinisuuden yhteiskuntatieteellisen näkökulman kehittymiseen. 1930-luvulla muodostui tieteellinen teoria sukupuolirooleista, joiden tutkimus oli alkanut jo 1800-luvun alkupuolella naisten ja miesten mentaalisten erojen arvioinnista. Sukupuolirooliteoria (engl. sex role theory) toi tutkimukseen myös sosiaalisen näkökulman ja teoria jalostui 1950-luvulla sofistisella sukupuolirooliteorialla, jossa keskeisiä olivat instrumentaaliset eli välineelliset ja ekspressiiviset eli ilmaukselliset roolit pienyksiköissä kuten perheessä. (Connell 1995.)

Etnografisia eli kansatieteellisiä tutkimuksia on tehty 1900-luvun alusta alkaen, ja maskuliinisuuden kohdalla nämä tutkimukset ovat valottaneet etenkin historian merkitystä maskuliinisuuden rakentumisessa ja muuttumisessa. Etnografisessa tutkimuksessa on esimerkiksi kvalitatiivisilla metodeilla vertailtu eri maiden ihmisten käsityksiä maskuliinisuuden ilmenemisestä sosiaalisessa ympäristössä. Myöhemmin myös feministisessä suuntauksessa on turvauduttu etnografisiin menetelmiin ja sukupuolirooliteoriassa on sovellettu myös niillä hankittua tietoa. (Connell 1995, 30–34.)

Akateemisen feministisen suuntauksen synnyttyä 1970-luvun alussa, sukupuolten tutkimus lisääntyi huomattavasti ja näkökulma siirtyi naiseen ja naisten alistaiseen asemaan mieheen verrattuna. Samalla vuosikymmenellä oli myös keskustelua traditionaalisen ja modernin maskuliinisuuden eroista ja tällöin tuotiin esille normatiivisen käsityksen kritiikkiä, jossa kyseenalaistettiin teorian kyky kuvata sukupuolten välisiä suhteita. (Connell 1995, 29.) Tässä vaiheessa maskuliinisuuden ilmeneminen osana instituutiota alkoi kiin-

nostaa ja näkökulman avulla tutkittiin instituutioiden historiaa ja sen myötä todettiin myös taloudellisten rakenteiden merkitys maskuliinisuuden kehittymiselle (Connell 1995, 29; Messner 1985, 23). Viime vuosien tutkimuksessa ainakin Atkinson ja Goig ovat soveltaneet tätä päätelmää tutkimuksissaan kehonrakentajien lisäravinteiden käytön syistä (Atkinson 2007) sekä jalkapallokulttuurin asemasta lasten kasvattajana (Goig 2008).

1970-luvulla sukupuoliroolien ja sukupuoli-identiteettien tutkimus urheilun parissa suoritettiin käyttämällä sosiologisia ja psykologisia teorioita, joilla pyrittiin selvittämään esimerkiksi tekeekö kilpaileminen naisesta maskuliinemmän psykologisesti tai käyttäytymisen kannalta. Toinen yleinen tutkimusaihe oli naisurheilijan roolin ja traditionaalisen naisen roolin ristiriita. Näiden tutkimussuuntausten lähtökohtaisena ongelmana oli, että ne keskittyivät sukupuolirooleihin, vaikka maskuliinisuus ja feminiinisyys ovat sosiaalisesti rakentuneita, ajallisesti sidottuja ja riippuvaisia rodusta, sosiaalisesta luokasta ja etnisyydestä. (Messner & Sabo 1990, 228.) Tämän vuoksi tutkimusten näkökulman suppeus rajoitti tutkimukset koskemaan ainoastaan eroja naisten ja miesten välillä sekä traditionaalisen naisen ja modernin naisen välillä. Yksilökohtaiset erot oli tutkimuksessa häivytetty ja erilaiset ihmiset kategorisoitiin herkästi sangen yleisluontoisiin luokituksiin. Vuosikymmenelle tyypille tutkimus on oikeastaan vastakohta nykyiselle monimuotoisille maskuliinuuksia korostavalle tutkimussuuntaukselle, jossa vähemmistöt rakentavat omia maskuliinuuksiaan kulttuurin osana.

Ennen 1980-lukua sukupuolien sosiaalisten rakenteiden tutkimuksen pääasiallinen näkökulma oli naisten asema rakenteissa ja heidän kokemusmaailmansa osana yhteiskuntaa, mutta 1980-luvun tienoilla tutkimuslinjat kohdistuivat myös suoraan maskuliinisuuden tutkimukseen (Messner 1985, 33). 1980-luvulla maskuliinisuuden tutkimuksessa käytettiin eniten sosialisatioteoriaa, jossa maskuliinisuus nähdään opittuina toimintamalleina, jotka voivat olla muutostilassa. Muita teorioita olivat feministisessä tutkimuksessa paljon käytetty psykoanalyttinen teoria sekä Levinsonin 1978 kehittämä Lifecourse theory. (Messner 1985, 36–37.) Messnerin mukaan 1980-luvulla tutkimuksen painotus deterministisistä rakennelähtöisistä tutkimuksista, joissa ihminen nähdään passiivisena toimijana talouden ja valtion vaikutuksen alaisena, siirtyi lähemmäksi ihmisen toiminnan tutkimusta (Messner 1985, 26).

Connellin näkemykset maskuliinisuudesta tulivat yleisiksi tutkimuksessa 1990-luvun alussa, jolloin myös maskuliinisuuden tutkimuksen näkökulma siirtyi sukupuolten suhteen sijasta miesten suhteeseen urheiluun. Tämä muutos on tapahtunut myös feministisen tutkimuksen piirissä 1980-luvun puolivälistä alkaen, mikä on näkynyt tutkimuksissa syventymisenä vallitsevan maskuliinisuuden negatiivisiin vaikutuksiin miehiin kuten matalaan elinajanodotteeseen, tunnekyvyttömyyteen ja sosiaalisiin ongelmiin. (Messner & Sabo 1990, 12–13.)

1990-luvun tutkimus on eriytynyt erilaisiin ympäristöihin ja se ei enää pyri tarjoamaan maskuliinisuudesta yleispäteviä teorioita. Tutkimuksen keskeisessä asemassa ovat maskuliinisuuden ilmeneminen arkipäiväisissä tilanteissa ja osana instituutioita. Lisäksi tutkimuksessa paneudutaan paljon sosioekonomisiin vaikutuksiin, maskuliinisuuden eri tyyppien havaitsemiseen ja sukupuolten piirteiden eroihin. (Connell 1995, 37–39.) Nämä alueet ovat mielestäni sekoitus aikaisempien vuosien tutkimuksellisista näkökulmista. Sukupuolten piirteiden erojen tutkimus oli tyypillistä 1980-luvun alun ja sitä aikaisemmalle tutkimukselle. Insti-

tuutioiden ja arkipäiväisten tilanteiden tutkimus tuntuisi saaneen 1990-luvulla suuremman roolin maskuliinisuuden tutkimuksessa. Se on kuitenkin varmaa, että hegemonisen maskuliinisuuden käsitteen läpimurto 1990-luvun alussa vaikutti huomattavasti eri ihmisryhmissä esiintyvän maskuliinisuuden tutkimukseen.

Viime vuosien pohjoismainen maskuliinisuuden tutkimus poikkeaa hieman näkökulmaltaan englanninkielisestä tutkimuskirjallisuudesta siinä asiassa, että pääpaino on keskittynyt miesten suhteeseen naisiin sekä sukupuolten tasa-arvotekijöihin. Näistä näkökulmista miesten toimintaa on tutkittu yleisellä tasolla. Tutkimuksissa on yhdistetty kvalitatiivisia ja kvantitatiivisia metodeja ja teoreettinen viitekehys on siirtynyt suhteellisesta sukupuolianalyysistä kohti feministisiä teorioita. Tutkimuksissa on keskitytty enemmän sukupuoliin osana sosiaalisten suhteiden verkostoa kuin sukupuolten ominaisuuksien vaihtelun selvittämiseen. (Holter 2000, 61–62.) Pohjoismaisen tutkimuksen piirteet noudattelevat yleisiä maskuliinisuuden tutkimuksen trendiä, jossa vaikutteita on otettu feministisistä käsityksistä. Siinä suhteessa on kuitenkin eroja yhdysvaltalaiseen tutkimukseen, että tasa-arvoon keskittyvät maskuliinisuuden tutkimukset ovat 2000-luvulla jääneet vähäisiksi ainakin minun käsittelemieni tutkimusten osalta. Yhdysvalloissa tutkimus soveltaa mielestäni profeminismin ja kattavan feminismin oppeja maskuliinisuuden tutkimuksessa. Feminismin vaikutuksesta liikuntasosiologiseen maskuliinisuuden tutkimukseen käsittelen seuraavassa luvussa.

Ensimmäiset liikuntasosiologiset tutkimukset ennen 1980-lukua olivat korostuneesti tutkimusotteeltaan positivistisia, mutta tämän jälkeen uudeksi trendiksi tuli ongelmalähtöinen orientaatio, jossa useimmiten päädyttiin idealistisiin johtopäätöksiin materialististen ja historiallisten suhteiden epätasa-arvoisuudesta. Tutkimusten perusteella urheilu nähtiin kulttuuriseksi mekanismiksi, joka on tietyn sosiaalisen luokan johdettavana. (Messner 1985, 25–26.) Maskuliinisuuden liikuntasosiologisen tutkimuksen määrä on kasvanut 1980-luvulta lähtien ja Messnerin (1985, 16, 33) mukaan alkuun panevana voimana oli naisliike, joka avasi poliittista ympäristöä ensin rakenteellisten sukupuolierojen ja sitä myöten maskuliinisuuden tutkimukselle. Tähän aikaan kysymykset miehisyydestä ja maskuliinisuudesta eivät olleet keskustelun alaisena puhumattakaan systemaattisista maskuliinisuuden tutkimuksista (Messner & Sabo 1990, 13). Yhdysvalloissa pioneerityötä ovat tehneet Harry Edwards ja Jack Scott muun muassa etnisiin vähemmistöihin liittyvällä tutkimuksella. Laaja-alaisesti maskuliinisuutta on tutkittu liikuntasosiologisesti kuitenkin vasta viimeisen 20 vuoden ajan, jolloin mukana on ollut tutkimuksia sekä makro- että mikrotasolta (Klein¹ 2007, 1074). Bosscherin jako makro-, meso- ja mikrotasoihin kuvaa yleistä linjaa mistä näkökulmista aihetta on lähdetty käsittelemään. Makrotasoon kuuluvalla näkökulmalla tarkoitetaan sosiaalista ja kulttuurista ympäristöä. Mesotasossa keskeisiä ovat politiikka ja toimintalinjat sekä -mallit. Mikrotason näkökulma on taas keskittynyt yksittäiseen henkilöön ja tämän lähipiiriin. Kaikki yhteiskuntatieteelliset tutkimukset ovat kuitenkin jossain määrin aina kytköksissä kulttuuriin eli makrotasoon. (Bosscher ym. 2006, 186–187.)

7 FEMINISMIN VAIKUTUKSET MASKULIINISUUDEN TUTKIMUKSEEN

Maskuliinisuuden tutkimuksessa, niin kuin useimmissa tutkimusaloissa, on pohdittu millaisista lähtökohdista tutkimusta tulisi tehdä. Epistemologisia suuntauksia on ollut viimeisen 30 vuoden aikana muutamia, mutta nekin ovat osaksi rakentuneet toistensa vastavoimiksi ja yleisten yhteiskunnallisten asenteiden viitoittamana. Liikuntasosiologisessa maskuliinisuuden tutkimuksessa on luonnollisesti seurattu yleisen sosiologisen tutkimuksen muutoksia. Epistemologioiden kirjo on kuitenkin liikuntasosiologiassa vähäisempi yleiseen sosiologiseen tutkimukseen verrattuna, mutta etenkin maskuliinisuuden tutkimus on aiheuttanut keskustelua 1980-luvulla ja 1990-luvun alussa siitä, kenen lähtökohdista tutkimusta tulisi tehdä. Messnerin mukaan keskustelu liikuntasosiologisen maskuliinisuuden tutkimuksen epistemologioista johtuu tutkimusalan nuoresta iästä ja tutkimusaiheen keskittymisestä pääsääntöisesti miestutkijoille (Messner 1990). Verrattuna moniin muihin tieteenaloihin varteenotettavan liikuntasosiologisen tutkimuksen historia on vaikeat 40 vuotta. Tämän lisäksi maskuliinisuuden liikuntasosiologisen tutkimuksen alku sijoittuu 1970-luvulle, jolloin tutkimuksen käytännöt ja erilaiset mielipiteet eivät olleet vakiintuneet ainakaan vielä ennen 1990-luvun alkua.

Akateeminen feministinen tutkimussuuntaus alkoi 1970–1980-luvuilla, jolloin feministiseksi tiedon lähtökohdaksi muodostui kriittisestä marxismista muokattu käsitys objektimaailmasta, joka on muuttuva ja sen havainnointi ei ole tasapuolista kaikista katsontakannoista ja kaikille ihmisille. Tämä lähtökohta poikkesi objektivistisestä oletuksesta objektimaailman olevan tasapuolisesti havainnoitavissa mikäli seurataan asianmukaista tieteellistä metodologiaa. Feminismissä tähän johtopäätöksen on tultu sen kautta, että sosiaalinen maailma on muodostunut ihmisten toiminnan kautta, jolloin oikea tieto tästä maailmasta on peräisin dialektisesta vuorovaikutuksesta subjektin ja objektin välillä. Tämän vuoksi tieto syntyy sosiaalisessa prosessissa ja siihen vaikuttavat aina sosiaalisten suhteiden voima- ja valtakelijät. (Messner 1990, 137–138) Feministinen tutkimussuuntaus ei ole kuitenkaan yhtenäinen, vaan se pitää sisällään useita eri suuntauksia ja näkemyksiä (Messner & Sabo 1990, 1). Feministisellä tutkimussuuntauksella ei ole ollut omaa systemaattista teoriaansa miesten, urheilun ja sukupuolten suhteesta ja tämä on rajoittanut jossain määrin tehtyä tutkimusta (Messner & Sabo 1990, 12–13). Messnerin ja Sabon mielipide siitä, että teorian puutteet olisivat rajoittaneet tutkimusta on kuitenkin mielestäni erikoinen, sillä maskuliinisuuden ilmenemisestä ei ole ylipäätään teoriaa. Tämä ei ole kuitenkaan ainakaan viime vuosina estänyt maskuliinisuuden tutkimuksen lisääntymistä.

1980-luvulla joitain tutkimuksia tehtiin antifeministisen maskuliinisuuden (engl. Antifeminist masculinism) lähtökohdista, jossa maskuliinisuus nähdään biologisesti rakentuvana ominaisuutena miehissä selittäen toisen sukupuolen valta-aseman toiseen nähden. Antifeministisen maskuliinisuuden käsityksen voidaan katsoa olevan neo-viktoriaalinen katsontakanta niin traditionaalisen perhekäsityksen kuin urheilussa miesten valta-aseman ylläpitämiseksi. Yhdysvalloissa neo-viktorialismi ei saanut kannatusta 1970-luvulla, mutta seuraavalla vuosikymmenellä se nousi keskeiseksi Reaganin hallinnon politiikassa ydinperheen arvojen

vahvistamiseksi. Urheilusosiologisessa tutkimuksessa antifeministinen maskuliinisuus oli joissain tutkimuksissa lähtökohdiana, mutta tutkimukset eivät saaneet paljon huomiota ja ne jäivät nopeasti unohduksiin. (Messner 1990, 142.) Neo-viktorialismin ja antifeministisen maskuliinisuuden suuntauksen esiin tuleminen 1980-luvulla saattoi syntyä vastavoimaksi voimakkaasti kasvaneelle feministiselle tutkimukselle, joka saatettiin kokea perinteistä arvomaailmaa uhkaavaksi. Feministinen tutkimus kyseenalaisti urheilumaailman perinteisiä miesvaltaisia rakenteita ja saman aikaisesti naiset tulivat näkyvämpään asemaan miehiksi koetuissa lajeissa esimerkiksi huippu-urheilussa.

Profeministisen katsontakannan lähtökohdat ovat aikaisemmin esille tulleessa oikean tiedon perustassa ihmisten toiminnassa, joka yhteneväisesti feminismin kanssa ja vastoin epistemologista relativismia katsotaan olevan saatavilla epätasa-arvoisesti. Feminismissä katsotaan miesten maskuliinisuudesta tekemän tutkimuksen olevan väistämättä patriarkkaarisen yhteiskunnan läpäisemä, jolloin oikean tiedon lähteelle löytävät ennemmin sukupuolensa puolesta alisteisessa asemassa olevat naistutkijat. Profeminismi on puuttunut tähän feminismiin olettamukseen ja sen mukaan tutkijan omat kokemukset tutkittavaan aiheeseen liittyen ovat ensisijaisia sukupuoleen verrattuna. Liikuntasosiologisessa tutkimuksessa on ollut samassa yhteydessä puhetta miestutkijoiden olevan joissain tapauksissa asemassa, jossa helpommin saavuttaa oikean tiedon esimerkiksi tutkimuskohteen ollessa miesten huippu-urheilussa tai vaikkapa pukokoppitoiminnasta. (Messner 1990, 142–144.) Tämä edellyttää profeminismin mukaan luonnollisesti miestutkijoiden saavuttamia henkilökohtaisia kokemuksia tutkimusympäristöstä, jotka ovat siinä määrin sukupuolesta riippuvaisia, että naistutkijoiden on vaikea saavuttaa samanlaista kokemusmaailmaa. Profeminismi on näin ollen ohjannut maskuliinisuuden tutkimuksen suuntaa niihin negatiivisiin seikkoihin, joita maskuliinisuus voi aiheuttaa miehille (Messner 1990, 143–144). Tiivistettynä voidaan sanoa profeminismin olevan feminismin muunnos, jossa tutkimusta tehdään feminismin keinoin miesten näkökulmasta (Messner 1990, 145).

Feminismin piirissä syntyi 1980-luvun alussa kritiikkiä maskuliinisuuden tutkimuksessa käytetyistä lähtökohdista, joissa tutkimusta tehtiin lähinnä keskiluokkaisen valkoisen naisen näkökulmasta. Tutkimuksessa ei oltu otettu huomioon rotujen ja yhteiskuntaluokkien vaikutusta tutkimusaiheeseen. Tämän seurauksena tutkimuksia työläisluokan ja värillisten naisten näkökulmista alettiin tehdä enemmän (Messner 1990, 145). Liikuntasosiologisessa tutkimuksessa tämän kaltaisella ajattelulla on ollut suuret vaikutukset, sillä nykyään useimmat maskuliinisuuden tutkijat hyväksyvät tärkeimmäksi tutkimussuuntaukseksi löytää suhteita erilaisten maskuliinisuuksien välillä. Urheilussa maskuliinityyppien ilmeneminen ja rakenteellinen syntyminen yhteiskuntaluokan, rodun ja seksuaalisen erilaisuuden suhteen on lisääntynyt 1990-luvun alusta lähtien. (Messner 1990, 147.)

8 VIIME VUOSIEN TUTKIMUKSIA MASKULIINISUUDESTA

Liikuntasosiologiassa on tutkittu vasta viimeisten 20 vuoden ajan maskuliinisuutta laajasti sekä makro- että mikrotasoilla (Klein¹ 2007, 1174). Bosscherin tutkimuskirjallisuuden jako makro-, meso- ja mikrotasoihin kuvaa yleistä linjaa niistä näkökulmista, joista aihetta on lähdetty käsittelemään. Makrotasoon kuuluvalla näkökulmalla tarkoitetaan sosiaalista ja kulttuurista ympäristöä. Mesotasossa keskeisiä ovat politiikka ja toimintalinjat sekä -mallit. Mikrotason näkökulma on taas keskittynyt yksittäiseen henkilöön ja tämän lähipiiriin. Kaikki yhteiskuntatieteelliset tutkimukset ovat kuitenkin jossain määrin aina kytköksissä kulttuuriin eli makrotasoon. (Bosscher ym. 2006, 186–187.) Tämän vuoksi maskuliinisuutta käsittelevän tutkimuskirjallisuuden jakaminen tällaisiin tasoihin ei ole mielestäni tarkoituksenmukaista. Maskuliinisuus on aina sidoksissa laajalla tasolla kulttuuriin, jolloin mielestäni mikrotason jaottelu osoittautuu ongelmalliseksi. Tämän vuoksi käsittelyn helpottamiseksi käytän luokitteluperusteena tutkimuskohteen ympäristöä eli missä ympäristössä maskuliinisuuden ilmenemistä tutkimuksessa tutkitaan. Käsittelemäni tutkimuskirjallisuus jakaantuu tämän perusteella seuraaviin luokkiin: lajikulttuurit, urheilumedia, koulu- ja yliopistourheilu ja urheiluhallinto.

Maskuliinisuuden liikuntasosiologinen tutkimuskirjallisuus on eriytynyt useisiin eri urheilulajeihin ja yleistettävien johtopäätösten tekeminen ilman useiden tutkimusten tuloksia voi olla hankalaa. Useimmat tutkimukset keskittyvät hegemonisen maskuliinisuuden ilmenemiseen jonkin tietyn lajin piirissä. Näissä tutkimuksissa selvitetään minkälaisena hegemoninen maskuliinisuus esiintyy tietyssä kontekstissa, minkälaisia muotoja maskuliinisuudesta on muodostunut tai miten yhteiskunnan sosiokulttuurinen tausta vaikuttaa maskuliinisuuden kehittymiseen. Kaikissa käsittelemissäni viime vuosien artikkeleissa maskuliinisuus mielletään kehittyvän sosiaalisessa ja kulttuurisessa kontekstissa, joka on kytköksissä historiallisesti jatkuvaan muutokseen. Vain yhdessä tutkimuksessa (Klein¹ 2007) viitataan myös biologisten tekijöiden vaikutukseen maskuliinisuuden kehittämisessä. Vaikuttaisi kuitenkin olevan selvää, että yhteiskuntatieteellisessä kirjallisuudessa ei käytetä enää maskuliinisuuden perusteluun psykoanalyttisiä perusteita, jotka mielestäni ovatkin ristiriidassa sosiaalisten perusteiden kanssa.

Useissa käsittelemissäni tutkimuksissa yhtenä tutkimustavoitteena on yhteiskuntaluokan merkityksen selvittäminen maskuliinisuuden kehittämiselle, mutta harvassa tutkimuksessa kuitenkaan annetaan kunnollisia vastauksia sinänsä mielenkiintoiseen kysymykseen. Toinen esiin nouseva asia on paljon puhutun maskuliinisuuden kriisin olemassaolo. Viime vuosien tutkimuskirjallisuus ei liiemmin ota kantaa tähän seikkaan, mutta niissä joissa kanta ilmaistaan, on se kriisiä vähättelevä. Ehkäpä syynä on se, että verrattaessa liikuntakulttuuria muiden elämänalueiden huomattavasti tasa-arvoisempaan tilanteeseen, niin maskuliinisuuden kriisi näyttäytyy toisarvoiselta muutoslinjalta.

8.1 LAJIKULTTUURIT

Joukkueurheilulajien piirissä on tehty tutkimuksia maskuliinisuuden ilmenemisestä pelaajilla ja yksilölajien kohdalla lajikulttuurin maskuliinisuuden vaikutuksesta lajin harrastajiin. Tyypillisiä maskuliinisia piirteitä lajikulttuureissa ovat fyysisyys ja aggressiivisuus (Allain 2008; Goig 2008). Pelaajat ja harrastajat saattavat hankkia itselleen arvostusta aggressiivisella käyttäytymisellä tai riskinotolla. Esimerkiksi afroamerikkalaisessa katukoripallon alakulttuureissa hyvä pelaajaa voi saada arvostetun aseman yhteisössään soveltamalla hegemonisen maskuliinisuuden vaatimuksia. (Atencio 2008, 10, 275, 277; Allain 2008, 467.) Urheilulajit sosiaalistavat poikia hegemoniseen maskuliinisuuteen jo pienestä pitäen, jolloin tyypilliset kuvaukset kuten aggressiivisuus, fyysisyys ja kilpailullisuus opitaan lajin parissa toimiessa. Suurimpia vaikuttavia tekijöitä sosiaalistumisprosessissa ovat seurojen valmentajat sekä lasten isät, jotka vaativat maskuliinista toimintaa ja käyttäytyvät itsekin maskuliinisesti. Katsomoissa isät näyttävät lapsilleen esimerkkiä aggressiivisesta katsomokäyttäytymisestä, jonka lapset mieltävät tavoiteltavaksi toimintamalliksi ja alkavat matkia isäänsä. (Anderson 2009, 8; Goig 2008, 689, 690–691.)

Puhuttaessa maskuliinisuuden muutoksesta, niin ainakaan espanjalaiseen jalkapallokulttuuriin sijoittuvassa tutkimuksessa uusien maskuliinisuuden ilmenemisen muotojen löytyminen jäi vähäiseksi. Tämän on mielestäni yllättävää, sillä yhteiskunnalliset muutokset ovat olleet kuitenkin suuria viimeisen 50 vuoden aikana. Maskuliinisuus näyttää säilyneen jalkapallokulttuurissa paremmin kuin muilla kulttuurin alueilla ja tärkeimpänä vaikuttavana tekijänä tuntuu olevan valmentajien ja vanhempien sosiaalistava toiminta. Hegemoninen maskuliinisuus on kuitenkin 1970-luvulla vallinneesta tilanteesta eriytynyt ja mahdollistaa lapsille suuremman liikkumavaran ilman suoraa leimautumista alisteiseen asemaan. (Goig 2008, 686, 691-693.)

Miesten kohdalla on havaittavissa, että yhteiskunnalliset muutokset ovat korostaneet urheilussa ilmenevien maskuliinisten merkitysten tärkeyttä. Perhe-elämässä ja työelämässä tapahtuneissa muutoksissa, kuten traditionaalisen keskiluokkaisen perhekäsityksen muututtua ja naisten siirryttyä aktiivisemmin työmarkkinoille, ovat naiset tulleet tasa-arvoisempaan asemaan miehiin verrattuna – tavallaan uhkaamaan miesten maskuliinisuutta. (Atkinson 2007, 172, 176; Goig 2008, 686.) Tämän vuoksi maskuliinisten toimintamallien toteuttaminen on voinut korostuneesti siirtyä urheilun pariin (Atkinson 2007, 172). Esimerkiksi urheilullisilla kehonmuodoilla kuten lihaksikkuudella ja voimalla on etenkin kehonrakennuksessa tärkeä maskuliininen merkitys, jota miehet soveltavat arvostuksen hankkimiseen myös työelämässä (Atkinson 2007, 176, Klein¹ 2007). Kommunikointiin saatetaan käyttää urheilun parissa seksuaalisesti virittyntä kieltä kuten vitsejä. Tällä tavoin helpotetaan herkkien asioiden ilmaisemista kuitenkin menettämättä maskuliinista ilmiänsä. (Klein² 2007, 1027; Allain 2008, 467.)

Kehon ominaisuuksien maskuliiniseksi mieltäminen on aikakauteen sidonnaista ja historian saatossa on ollut lukuisia esimerkkejä, joissa miehisyttä on pyritty vahvistamaan. Tällaisia ovat esimerkiksi legioonalaisten rintapanssarit ja mahtimiesten kuvien jälkikäsitteily miehekkäämmiksi, jotka osoittavat maskuliinisuuden vaikuttaneen ihmisten toimintaan ajasta riippumatta. Nykyään kuitenkin maskuliiniseksi kehon ominai-

suuksiksi mielletään hoikkuus, lihaksikkuus, suuri voimantuotto ja seksikkyys, jotka kuvastavat ylemmyyttä ja valtaa toisiin nähden. (Atkinson 2007, 172; Klein¹ 2007, 1179–1180.) Tämän laatuinen maskuliinisuus tulee selvimmän esille kehonrakennuksessa, jossa harrastajat eivät miellä itseään kokonaisuudeksi, vaan ovat irrottaneet lihaksensa itsenäisiksi yksiköiksi (Klein¹ 2007, 1174). Lihaksisto on välineellistetty ja nimetty omiksi luokikseen, joita kehonrakentaja harjoittaa ja kurittaa (Atkinson 2007, 176; (Klein¹ 2007, 1182). Tätä harjoittamista saatetaan kutsua sotaisilla termeillä kuten ”tappotreeni” tai ”raudan nostaminen”. Kehoa voidaan kutsua myös ”koneeksi” tai ”tykiksi”, jotka jo itsessään mielletään maskuliinisiksi. (Klein¹ 2007, 1182–1183.)

Jalkapallohuliganismissa maskuliinisuus tulee erittäin voimakkaasti esiin fyysisen voiman käyttämisenä ja aggressiivisena käyttäytymisenä. Tämä keino toimii myös huligaaniryhmien erottautumiskeinona toisista ryhmistä. Aikaisemmin mainittu arvostuksen hakeminen aggressiivisen käyttäytymisen avulla pätee myös jalkapallohuliganismiin sillä poikkeuksella, että myös organisointikykyä ja henkistä vahvuutta arvostetaan. Lisäksi yhteisöllisyyden takeita huligaaniryhmissä voivat olla poliittiset suuntautumiset. (Spaaij 2008, 376, 379–380.)

Lajikulttuureissa on kuitenkin eroja myös eri maiden välillä ja kansallinen kulttuuri on yksi maskuliinisuuden ilmenemiseen vaikuttava tekijä (Allain 2008; Klein² 2007, 1014–1015, 1030). Esimerkiksi meksikolaiset baseball-pelaajat eivät ole kohdanneet yhteiskunnassaan traditionaalisen perhekäsityksen romuttumista ja eroja yhdysvaltalaisen pelaajien lajikulttuurin on havaittavissa emootioiden julkituonnissa ja toisen miehen koskettamisessa (Klein² 2007, 1023, 1025–1027, 1030). Jääkiekon parissa on selvä pelityylillinen ero pohjois-amerikkalaisen ja eurooppalaisen pelikulttuurin välillä. Kanadalaiset ja yhdysvaltalaiset pelaajat pelaavat kentällä aggressiivisemmalla pelityylillä kuin eurooppalaiset. (Allain 2008, 469.) Vaikuttaa siltä, että niin kanadalaiset jääkiekkoilijat kuin rullalautailun tosiharrastajatkin haluavat erottautua pehmeäksi tai femiiniksi mielletystä – ensimmäiset eurooppalaisista pelaajista ja jälkimmäiset riskejä pelkäävistä keskiluokkaisista rullalautailun harrastajista (Allain 2008, 467; Atencio ym. 2009, 10).

8.2 URHEILUMEDIA

Urheilumedia tuntuisi korostavan lajien maskuliinisia merkityksiä ja sillä on osoitettu olevan vaikutusta siihen, mitkä lajit koetaan maskuliiniseksi ja mitkä feminiiniseksi (Kian & Hardin 2009). Vaikuttaa olevan niin, että jos lajin julkisuuskuva perustuu miesurheilijoihin, laji myös mielletään maskuliiniseksi. Sama pätee myös toisin päin feminiiniseksi koetuissa lajeissa. (Hardin & Greer 2009, 223.) Urheilumedialla on suuri vaikutus maskuliinisuuden liittämisessä urheiluun ja julkisuudessa tavallisia maskuliinisia merkityksiä ovat aggressiivisuus, sotaisuus ja tunteettomuus (Allain 2008, 472; Gee 2009, 592; Kian & Hardin 2009, 200). Median esittämä lajien maskuliinisuus on suunnattu mieskatsojille, jotka ottavat vaikutteita lajista ja tämän vuoksi esimerkiksi pohjois-amerikkalaisen jääkiekon mainonnassa on vahvistettu tietoisesti vanhoja stereotyyppioita jääkiekosta tekemällä väkivallasta sankarillista ja hyväksyttävää (Gee 2009, 580, 592). Tämä ohjaa katselijoiden tapaa seurata lajia ja millaisia merkityksiä he lajiin liittävät (Allain 2008, 470; Gee 2009, 592). Lajeihin liitettävä aggressiivisuus ja voimallisuus tekevät lajista maskuliinisen, joka erottaa sen feminiinisistä ja pehmeiksi miellettyistä lajeista (Hardin & Greer 2009, 221).

Urheilutoimittajista tehdyn tutkimuksen perusteella miestoimittajat keskittyvät enemmän miesurheiluun ja miesurheilijoihin, kun taas naistoimittajat naisurheiluun. Miestoimittajat kuitenkin dominoivat mediaa lukumäärällisesti ja julkaistujen artikkeleiden perusteella ja tämän vuoksi myös suurin osa uutisoinnista on keskittynyt miesurheiluun. Mediassa tavallisesti miesurheilijat kuvataan lajiosaamisen ja urheilullisuuden kannalta ja naiseen yhdistetään artikkeleissa viehättävyyttä, perheasioita ja yleisesti katsoen vähemmän urheilullisuuteen liittyviä seikkoja. (Kian & Hardin 2009, 197, 199.)

Nuorten tapa mieltää lajit maskuliiniseksi ja feminiiniseksi ei ole muuttunut viimeisten 40-vuoden aikana ja suurin osa lajeista mielletään edelleen maskuliiniseksi. Joukkuelajeissa ainoat poikkeukset ovat jalkapallo ja lentopallo, jotka Yhdysvalloissa on mielletty feminiiniseksi ainakin 1970-luvulta lähtien. Lajien mieltämisessä ei ole sukupuolten välillä erityisen suuria eroja, vaan kummatkin sukupuolet mieltävät lajien maskuliinisuuden ja feminiinisuuden samalla tavoin. (Hardin & Greer 2009, 220–221.)

Viime vuosien tutkimuskirjallisuudessa on puhuttu paljon maskuliinisuuden kriisistä, jolla tarkoitetaan aikaisemmin perinteisten maskuliiniseksi miellettyjen toimintamallien kuihtuminen. Mielestäni urheilussa ei voida kuitenkaan puhua maskuliinisuuden kriisistä, sillä urheiluun liitetään yleisesti edelleen lähinnä maskuliinisia mielikuvia. Urheilumedia vahvistaa entisestään tätä asemaa keskittymällä miesurheiluun ja liittämällä uutisointiin maskuliinisia merkityksiä. Toiseksi urheiluhallinnon ollessa miesten miehittämä, ovat tulevaisuuden muutokset todennäköisesti hitaita. Kaiken lisäksi urheilussa maskuliinisuuden korostuneisuus on kaikkien nähtävillä, mutta se ei ole aiheuttanut vastarintaa, vaan nykyinen tilanne tuntuisi olevan sangen hyväksytty. Muilla elämän alueilla feministit ovat vuosikymmenien ajan ärhäkästi puuttuneet naisten alisteiseen asemaan, mutta urheilussa toiminta on ollut huomattavasti vähäisempää.

8.3 KOULUYMPÄRISTÖ

Koulussa tapahtuvalla liikunnalla on merkitystä poikien käsityksiin maskuliinisuudesta ja siihen miten he liikuntaan ylipäättensä suhtautuvat. Tavallisestihan juuri poikien kuvitellaan olevan kiinnostuneita koululiikunnasta ja tämä oletus voi jo itsessään suunnata oppilaiden kiinnostusta (Hickey 2008, 147, Light 2008, 147). Maskuliinisuuden tyyppi opitaan tiedostamatta pitkän ajan kuluessa ja oppimisympäristöinä ovat kaikki arkipäiväiset tilanteet. Keho on kiinteästi mukana maskuliinisuuden merkityksissä ja tämän vuoksi liikunnalla on erityinen asema poikien maskuliinisuuden kehittymisessä. (Light 2008, 163.) Kouluympäristössä esiintyy kuitenkin monia eri maskuliinisuuden tyyppisiä, joista hegemoninen maskuliinisuus on tavoitelluin. Tämä merkitsee Hickeyn tutkimuksen mukaan ylenkatsovaa suhtautumista vastakkaisen sukupuolen liikunnallisiin taitoihin ja oman sukupuolen liikunnassa heikommin menestyviin koulutovereihin. Asetelma voi vahvistua piilo-opetussuunnitelmassa opettajien sitä tiedostamatta, jolloin liikunnanopettajien toiminta vain vahvistaa hegemonisen maskuliinisuuden tavoiteltavuutta. (Hickey 2008, 156.) Pojat kuitenkin soveltavat valikoivasti hegemonisen maskuliinisuuden ominaisuuksia ja voivat vaihtaa sitoutumisen astetta. (Light 2008, 177–178; Light 2007, 335.)

Liikunnallisesti taitavat pojat saavat arvostusta koulutovereiltaan ja ovat kaveripiirissään suosittuja (Hickey 2008, 156; Light 2007, 329; Goig. 2008, 686). Goig (2008) kuitenkin mainitsee poikien isien ja valmentajien vaikuttavan enemmän maskuliinisuuden kehittymiseen kuin koululiikunnan. Tämän kautta harrastuksissa opitut käyttäytymismallit tulevat käyttöön myös koulussa (Hickey 2008, 156) Lisäksi pojat ottavat mallia huippu-urheilusta ja siinä esiintyvistä malleista (Light 2007, 335; Goig 2008, 686). Näiden avulla pojat rakentavat omaa sosiaalista pääomaansa kouluuyhteisön vaatimusten mukaisiksi (Hickey 2008, 156).

Australian kouluissa paljon pelatun rugbyyn piirissä on todettu poikien sosiaalistuvan pelattavan pelityylin henkeen ja sen muuttaminen jälkikäteen on ollut hidasta. Tässä tapauksessa koulun rugbyvalmentajat ovat välittäneet maskuliinisia toimintamalleja korostamalla kurinalaisuutta, voimaa ja virheettömyyttä valmentessaan joukkuetta. Pojissa on kuitenkin aina niitä, jotka kyseenalaistavat hegemonisen maskuliinisuuden tai eivät toteuta sitä täysinäisesti esimerkiksi korostamalla omaa individualismiaan tai vapaata pelityyliä. Sama huomio on tehty myös tutkimuksessa, joka tehtiin japanilaisista koulurugbyjoukkueista. (Light 2008, 174, 330–331, 333–335.)

Japanilaisessa yliopistourheilussa maskuliinisuuden tunnusmerkkejä ovat tiivis ryhmähenki, kollektiiviset tavoitteet ja hierarkkiset sosiaaliset suhteet yhteisön sisällä (Light 2008, 169; McDonald 2009). Empatia ja avoimuus eivät ole kuitenkaan täysin poissuljettuja kaikissa yhteisöissä ja ne eivät välttämättä ole ristiriidassa maskuliinisuuden kanssa, sillä kovuuden katsotaan perustuvan enemmän ankaraan harjoitteluun ja itsensä likoon pistämiseen. Esimerkiksi itkeminen ei osoita heikkoutta, vaan kaikkensa yrittämistä harjoituksessa. Vaikka valtakulttuurissa kehon lihaksikkuutta pidetäänkin esteettisenä ihanteena, kuten länsi-

maissakin, niin ainakin soutupiireissä vielä suurempana tekijänä on kehon uhraaminen harjoituksissa ja oman kehon hallinta. (McDonald 2009, 437–438.)

Maskuliinisuuden merkitys koululiikunnalle on mielestäni mielenkiintoinen näkökulma pohtia heikoimpien oppilaiden viihtyvyyttä tunneilla. Hegemoninen maskuliinisuus ei välttämättä tee kaikille lapsille koululiikuntaan osallistumista helpoksi. Oppilastovereiden syrjiminen ja alistaminen riippuu siitä minkä tyyppinen maskuliinisuus oppilaille on kehittynyt. Tutkimuskirjallisuuden perusteella oppilaitokset eivät voi yksistään vaikuttaa siihen, millainen maskuliinisuus pojille kehittyy, sillä suurimmat vaikutteet tulevat isiltä ja vapaa-ajan harrastuksista. Tämä näkökulma koululiikuntaan on kuitenkin mielestäni kehittämiskelpoinen ja ainakin Suomessa jäänyt ilman suurempaa huomiota.

8.4 URHEILUHALLINTO

Urheiluhallinto ja -valmennus ovat edelleen vankasti miesvaltaisia aloja ja muilta aloilta tunnettua tasapuolistumista ei ole urheilussa tapahtunut ainakaan samassa mittakaavassa. Aliedustettuina ovat naisten lisäksi myös julkisesti homoseksuaalimiehet, joiden asema työmarkkinoilla on vielä naistenkin asemaa heikompi. Verrattuna muihin hallinnon aloihin, urheiluhallinto on sulkeutuneempi ulkopuolisilta ja sosiaalisilla merkityksiltä. Etenkin hegemonisella maskuliinisuudella, vaikuttaisi olevan suurempi merkitys työllistymisessä muihin aloihin verrattuna. (Anderson 2009.)

Andersonin (2009) mukaan Isossa-Britanniassa liikuntahallinnon ja valmennuksen tehtäviin työllistyvät todennäköisemmin sellaiset henkilöt, jotka jakavat saman hegemonisen maskuliinisuuden kuin nykyiset viranhaltijat. Ammattilaistason pelanneet, etenkin joukkuelajien kohdalla, ovat sosiaalistuneet oikean tyyppiseen maskuliinisuuteen ja tulevat valituiksi tehtäviin. Urheilu-urallaan epäonnistuneet miehet ja kaikki naiset ovat edellä mainittuihin verrattuna heikommassa asemassa työnhaussa, sillä he eivät ole omaksuneet oikeita ominaisuuksia ja eivät näin ollen herätä luottamusta työhönottajissa.

Tällainen työhönottajien valinnan jakautuminen voi aiheutua tietoisesta naisten ja seksuaalivähemmistöjen syrjinnästä, mutta yhtä suuri merkitys on myös tiedostamattomalla toiminnalla. Tämä aiheuttaa alan miesvaltaisuutta ja myös sosiaalisten ominaisuuksien sekä asenteiden yhdenmukaistumista urheilun päätöksenteossa. Toimintamallit eivät pääse uudistumaan, kun eriävän ajattelumallin omaavat työnhakijat eivät tule valituiksi. (Anderson 2009.)

TUTKIMUSAINEISTON NYANSSIT

Seuraavaksi siirrymme käsittelemään varsinaista tutkimusaineistoa eli niitä 22 tutkimusartikkelia, joiden avulla selvitän liikuntasosiologisen maskuliinisuuden tutkimuksen paradigman muutoksia tarkastelujaksolla. Esittelen tutkimusartikkeleiden ominaisuuksia muun muassa ontologian, tutkimusympäristön ja tutkimusmetodien kautta. Paradigma koostuu monesta osasta ja pyrin seuraavaksi paikantamaan osaset tutkimusaineistosta ja kiinnittämään huomiota niiden muutoksiin tutkimusartikkeleiden välillä. Tavoitteena on tuoda esille se, miten ja mistä lähtökohdista maskuliinisuutta on tutkittu juuri tässä tutkimusaineistossa.

9 PARADIGMAN RAKENNEOSAT

Jos paradigman katsotaan muodostuvan uskomusten joukosta johon kuuluvat ontologiset, epistemologiset ja metodologiset oletukset tutkimuksen tekemisestä, niin näkisin tutkimusaineiston artikkelien jakavan hyvin pitkälle ainakin samat ontologiset lähtökohdat perususkomuksissa. Perimmäiset tieteenfilosofiset ominaisuudet ovat kuitenkin verraten vaikeasti analysoitavissa tutkimusartikkeleista, sillä tavallisesti niissä ilmoitetaan korkeintaan epistemologinen tiedonhankinnan strategia, useimmissa tapauksissa ilmoitetaan ainoastaan tutkimuksen metodologiaan liittyvät seikat. Tämän vuoksi keskityn paradigman kohdalla ainoastaan yleisesti liikuntasosiologisen maskuliinisuuden tutkimuksen paradigman pohdintaan ja siihenkin pintapuolisesti.

Anttila (2005, 34–35) määrittelee paradigmaan vaikuttaviksi tekijöiksi tieteen ihannekäsityksen eli millaiset normit määrittävät hyvän tieteenharjoittamisen. Toiseksi on maailmankuva, joka pitää sisällään perusolelut todellisuudesta ja kolmantena vaikuttavana tekijänä ovat tutkimuseettiset perusteet. Sovellettaessa näitä tekijöitä maskuliinisuuden tutkimukseen, pohjautuen taustakirjallisuuteen ja tutkimusaineistoon, voidaan tehdä päätelmiä vallitsevasta paradigmasta. Ensinäkin maskuliinisuuden tutkimuksen ihannekäsitys perustuu mielestäni yleistettävyyden periaatteelle. Useimmat tutkimusalan tutkimukset ovat tapaustutkimuksia, mutta niillä pyritään kuvaamaan sosiaalisten rakenteiden toimintaa yleisellä tasolla. Lisäksi maskuliinisuuden vähintäänkin abstraktin luonteen vuoksi tarkkojen tutkimustulosten luominen on jo sellaisenaan erittäin vaikeaa ja niiden päteminen ainoastaan tietyssä rajatussa ympäristössä ei olisi kovinkaan yleishyödyllistä tietoa. On kuitenkin huomioitava, että liikuntasosiologisessa maskuliinisuuden tutkimuksessa ollaan jo rajatulla alueella verrattuna yleiseen maskuliinisuuden tutkimukseen. Tämän vuoksi urheilun piirissä tehtyä tutkimusta pyritään yleistämään korkeintaan sen omissa viitekehyksessä.

Itse sanoisin maskuliinisuuden maailmankuvan perustuvan sen yhteiskunnalliseen rakentumiseen sosiaalisten rakenteiden sisällä ja sosiaalisten suhteiden välillä. Määrittelin tämän maailmankuvan koostuvan neljästä rakenteesta, jotka ovat merkityksellisiä maskuliinisuuden kehittymisessä. Ensimmäisenä tasona on sosiaalisten suhteiden välisyys, jossa mielestäni maskuliinisuus tulee ainoastaan tai ainakin parhaiten näkyväksi ihmisten toiminnan kautta. Sosiaaliset suhteet tapahtuvat aina isomman suhdejoukkoja merkitsevän rakenteen sisällä, joka voi olla esimerkiksi alakulttuurin tai väestöryhmän muodostama rakenne. Tämä on toinen taso ja kutsuttakoon sitä yhteisöksi. Kolmantena maailmankuvan tasona voisi olla yhteiskunnallinen taso, joka muodostuu lukemattomista edellä mainituista yksittäisistä sosiaalisista rakenteista. Tässä yhteiskunnallisessa tasossa sosiaaliset rakenteet ovat suhteessa toisiinsa ja vaikuttavat toisten toimintaan kokonaisuutena. Tämä suhde tulee kuitenkin erottaa sosiaalisten suhteiden välisestä toiminnasta, joka tapahtuu näkyvänä ihmisten toimintana. Nykyaikaisessa modernissa yhteiskunnassa globaalit yhteydet ovat nousseet niin merkittävään asemaan, että lisäisin neljänneksi tasoksi globaalin tason. Globalisaatio merkitsee kulttuurien yhdenmukaistumista ja ainakin länsimaissa näkisin maskuliinisuuden saavan samoja ilmentymiä riippumatta yhteiskunnasta. Globaalissa maailmassa yhteisötaso saattaa saada suuremman merkityksen, sillä maskuliinisuuden tyyppien suhteen alisteisten yhteisöjen on helpompi olla yhteydessä toisiin vastaaviin yhteisöihin. Tämä voi mahdollisesti lisätä käsitysten määrää hegemonisesta maskuliinisuudesta. Jää nähtäväksi yhdenmukaistuu globalisaation seurauksena esimerkiksi aasialainen maskuliinisuuden käsitys muistuttamaan enemmän länsimaista maskuliinisuutta. Maskuliinisuuden tutkimuksen maailmankuva vallitsevan paradigman mukaisesti on yksilön ja kulttuurin suhde, joka rakentuu edellä mainitsemistani tasoista.

Maskuliinisuuden maailmankuvan tasot

1. Sosiaalisten suhteiden välisyys
2. Yhteisö
3. Yhteiskunta
4. Globalisaatio

Liikuntasosiologinen tutkimus tapahtuu mielestäni intersubjektiviisessa maailmassa olevien ilmiöiden tutkimuksessa. Tämän määrittää aikaisemmin käsitelty paradigmaan vaikuttava käsitys maailmankuvasta. Maailmankuva koostui yksilön ja kulttuurin suhteesta, jolloin tutkittavat ilmiöt tulevat näkyviksi ensimmäisellä tasolla eli ihmisten sosiaalisten suhteiden välisessä toiminnassa. Tutkimusaineistosta löytyy ontologiseen lähtökohtaan kuitenkin toinenkin mahdollisuus, joka ilmenee lähinnä 1980-luvulla tehdyissä määrällisissä fenomenografisissa tutkimuksissa kilpailutilanteen kokemisesta (kts. Wittig 1984) ja lajien mieltämisestä maskuliiniseksi tai feminiiniseksi (kts. Csizma 1988). Muita vastaavia tutkimuksia ovat Lantzin (1999) ja Wannin (2004) tutkimukset. Näissä tutkimuksissa kyselytutkimuksen avulla pyritään selvittämään yksittäisten ihmisten subjektiivisia käsityksiä, jotka kootaan luokkiin ja pyritään yleistämään koko väestöä koskeväksi informaatioksi. Periaatteessa tiedon alkuperä katsotaan olevan subjektiivis-kokemuksellinen, mutta tutkimuksissa oletetaan käsitysten varianssin muodostavan myös ilmiön, joka tapahtuu intersubjektivi-

sessä maailmassa. Kuitenkin lukuun ottamatta näitä tutkimuksia, muu tutkimusaineisto noudattaa puhtaasti intersubjektivistä käsitystä ilmiön maailmasta.

Epistemologia tarkoittaa tiedon alkuperää ja pätevyyttä eli ”toden ja oikeaksi todennetun uskomuksen luonnetta, sen lähtökohtia ja rajoituksia” (Anttila 2005, 59). Nykyaikainen tutkimus pohjautuu vahvasti empirismiin ainakin luonnontieteiden ja yhteiskuntatieteiden kohdalla, mutta sen käsittely maskuliinisuuden tutkimuksen kohdalla ei ole mielestäni tarkoituksenmukaista, vaan oleellisempia ovat tarkemmat tieto-opilliset lähtökohdat. Nykyinen käsitys hegemonisesta maskuliinisuudesta perustuu marxilaiseen yhteiskunta-teoriaan, johon on yhdistetty feministisiä lähtökohtia (Miller 1998, 432). Tämän vuoksi käsittelen seuraavaksi neo-marxilaisen yhteiskuntateorian maskuliinisuuden tutkimuksen kannalta oleellisin osin ja esittelen muutamia feministisen suuntauksen lähtökohtia, jotka ovat vaikuttaneet tutkimuksen kehittymiseen.

Feministinen suuntaus on vaikuttanut voimakkaasti liikuntasosiologiseen maskuliinisuuden tutkimukseen, sillä alan pioneerien tutkimukset 1970-luvulla olivat saaneet innoituksen feministisestä tutkimuksesta, joka avasi oven myös miesten ja miehuuden tutkimukselle. Feministisen suuntauksen hajanaisuudesta johtuen on kuitenkin vaikea arvioida otoksen tutkimusten kuulumista juuri feministiseen tutkimukseen, jollei sitä erikseen tutkimusartikkelissa mainita. Tämän vuoksi en tarkemmin ryhdy luokittelemaan tutkimusartikkelien epistemologioita, sillä suurimmaksi osaksi ne ovat homegeenisia ja toiseksi lopullista varmuutta yksittäisten tutkimus epistemologioista on useimmissa tapauksissa erittäin vaikea selvittää. Tutkimuksia, joissa on erikseen mainittuna sovellettu epistemologia ovat Bealin 1996 ja 1997 tekemät profeministisen ja kriittisen feminismin tutkimukset nuorten rullalautailijamiesten tavoista luoda vaihtoehtoisia maskuliinisuuden tyyppejä ja fundamentalistisen kristillisen liikkeen kirjallisten julkaisujen tavasta käyttää urheilua tietyn maskuliinisuuden tyyppin vahvistamiseen.

Otoksessa ei ole ainuttakaan epistemologialtaan antifeminististä maskuliinisuuden edustajaa, mikä ei ole erikoista, sillä sen suuntauksen tutkimukset ovat jääneet vähälle huomiolle tiedeyhteisössä. Lisäksi antifeministisen maskuliinisuuden näkökulmasta tehdyt tutkimukset sijoittuvat ajallisesti 1970- ja 1980-lukujen vaihteeseen. Otoksen 1980-luvun tutkimukset ovat poikkeuksetta luonteeltaan perinteisen akateemisen feminismin lähtökohdista tehtyjä, sillä maskuliinisuutta tutkitaan naislähtöisesti eli millaisia vaikutuksia maskuliinisuudella on naisille.

Profeministisen lähtökohdan voidaan katsoa pätevän useimpiin tutkimuksiin poisluettuna 1980-luvun selvästi perinteisen feministiset tutkimukset. Tämä johtuu siitä, että tutkimuksissa on lähestulkoon aina kriittinen suhtautuminen joihinkin hegemonisen maskuliinisuuden tuomiin vaikutuksiin miehille. Tällaisia ovat esimerkiksi suhtautuminen miesten seksuaalivähemmistöihin, oikean maskuliinisuuden toteuttamisen edellyttämä ruumiillisuus ja omien halujen sekä mielipiteiden turruttaminen hegemonisen maskuliinisuuden vaatimusten mukaisiksi.

Uusimman feministisen suuntauksen eli kattavan feminismin mukaantulo näkyy 1990-luvun tutkimuksissa, joissa on muutamia afroamerikkalaiseen maskuliinisuuteen (engl. black masculinity) keskittyviä tutkimuksia. Kattavan feminismin tuomat uudet lähtökohdat liikuntasosiologiseen maskuliinisuuden tutkimukseen liittyvät alisteisten ryhmien tutkimukseen. Tällä ei tarkoiteta perinteisen feminismin suppeaa suuntautumis-

ta ainoastaan naisten alisteiseen asemaan, vaan mukaan luetaan naisryhmien sisällä olevat alisteisessa asemassa olevat naiset kuten esimerkiksi tummaihoiset naiset tai homoseksuaalit. Liikuntasosiologisessa maskuliinisuuden tutkimuksessa sama ajattelumalli on kuitenkin siirretty suurimmaksi osaksi koskemaan miesten alisteisia ihmisryhmiä. Yhdysvaltalaisessa tutkimuksessa yleisin tutkittu alisteisen ryhmän maskuliinisuus on afroamerikkalaisten miesten maskuliinisuus. Tämä kehityslinja näkyy myös otoksen tutkimusartikkeleissa, joissa aihetta on tutkittu 1990-luvulla kahdessa tutkimuksessa (Klein 1995; McDonald 1996) ja 2000-luvulla kahdessa tutkimuksessa (Kucz 2001; Ferber 2007). On kuitenkin todettava, että vähemmistöjen huomioimisen lisääntyminen näkyy laajalla rintamalla tutkimusten sisällöissä, joissa paradigmaksi on otettu Connellin tyypitykset. Näissä tapauksissa tutkimusaiheesta riippumatta tutkimuksen yhtenä näkökulmana on myös alisteisten ryhmien asema maskuliinisuuden maailmassa. Tästä päästäänkin kysymykseen kumpi on vaikuttanut enemmän liikuntasosiologiseen tutkimukseen, kattavan feminismin uudet lähtökohdat vai Connellin laajasti hyväksytyt käsitykset maskuliinisuuden rakentumisesta ja maskuliinisuuden tyypeistä?

Taulukko 1. 1980-luvun tutkimusartikkeleiden ominaisuudet

<i>Tutkimuksen nimi</i>	<i>Tutkimusaihe</i>	<i>Tutkimusympäristö</i>	<i>Laadullinen/ määrällinen</i>	<i>Otos</i>	<i>Teoreettinen viitekehys (jos ilmoitettu)</i>	<i>Tiedonhankinnan strategia</i>	<i>Tutkimusmetodi</i>
<i>Wittig, A. F. (1984). Sport competition anxiety and sex role.</i>	Miten sukupuolirooli vaikuttaa kilpailutilanteen kokemiseen	Harrasteliikunta	Määrällinen	N=439 yliopisto-opiskelijaa	Käyttäytymispsykologia Sex-role theory	Fenomenografia	BSRI & SCAT
<i>Csizma, K. A., Wittig, A. F., & Schurr, K. T. (1988). Sport stereotypes and gender</i>	Sukupuoliroolien koettu yhdistäminen 68 lajiin ja lajien koettu haastavuus	Harrasteliikunta	Määrällinen	N=356 yliopisto-opiskelijaa 160m 198n	Käyttäytymispsykologia	Fenomenografia	
<i>Messner, M. A. (1988). Sports and male domination: the female athlete as contested ideological terrain.</i>	Organisoidun urheilun historiallinen ja ideologinen merkitys sukupuolten suhteen	Teoreettinen ympäristö	Laadullinen				

Taulukko 2. 1990-luvun tutkimusartikkeleiden ominaisuudet

Tutkimuksen nimi	Tutkimusaihe	Tutkimusympäristö	Laadullinen/ määrällinen	Otos	Teoreettinen viitekehys (jos ilmoitettu)	Tiedinhankinnan strategia	Tutkimusmetodi
White, P. G., & Gillett, J. (1994). <i>Reading the muscular body: a critical decoding of advertisements in Flex magazine.</i>	Kehonrakennuksen yhteys yhteiskunnallisesti arvostettuun ruumistyyppiin.	Urheilumedia	Laadullinen/ määrällinen	N=12 aikakauslehteä 916 mainosta		Diskurssianalyysi	Tekstianalyysi Encoding-decoding model
Segrave, J. O. (1994). <i>The perfect 10: "sportspeak" in the language of sexual relations.</i>	Urheulumetaforien käyttö ja sen merkitys sukupuolien välillä.	Harrasteliikunta	Määrällinen	N= 127 college-opiskelijaa 55m 72n		Fenomenografia	Kyselytutkimus
Klein, A. M. (1995). <i>Tender machos: masculine contrasts in the Mexican Baseball League.</i>	Miten meksikolaisissa pelaajissa ilmenee interaktio lapsiin ja faneihin, tunteiden esiintuominen ja fyysinen kanssakäminen toisten pelaajien kanssa.	Ammattilaisurheilu	Laadullinen	N=29 amerikkalaisen jalkapallon pelaajaa		Etnografia	Haastattelut Havainnointi
Beal, B. (1996). <i>Alternative masculinity and its effects on gender relations in the subculture of skateboarding.</i>	Nuorten rullalautailijamiesten tavat luoda vaihtoehtoisia maskuliinisuuden tyyppiä	Urheilun alakulttuurit	Laadullinen	N= 45 41 rullalautailijaa, 2 kauppiasta ja muutamia vanhempia 37m 4 n	Profeminismi	Etnografia	Havainnointi haastattelu
McDonald, M. G. (1996). <i>Michael Jordan's family values: marketing, meaning, and post-Reagan America.</i>	Michael Jordanin mediakuvasta välittyvät representaatiot	Urheilumedia	Laadullinen	Mainokset ja urheilutilanteet		Diskurssianalyysi	
Chepyator-Thomson, J. R., & Ennis, C. D. (1997). <i>Reproduction and resistance to the culture of femininity and masculinity in secondary school physical education.</i>	Kuinka oppilaiden käsitykset maskuliinisuudesta ja feminiinisuudesta vaikuttavat piilo-opetus suunnitelmaan	Kouluympäristö	Laadullinen/ määrällinen	Oppilaat ja opettajat		Etnografia/ Grounded theory	havainnointi Haastattelu
Beal, B. (1997). <i>The Promise Keepers' use of sport in defining "Christlike" masculinity.</i>	Kuinka fundamentalistinen kristillinen liike käyttää urheilua kirjallisuudessaan edistääkseen tiettyä maskuliinisuuden tyyppiä	Teoreettinen ympäristö	Laadullinen	Uskontokunnan kirjalliset julkaisut	Kriittinen feministinen analyysi	Diskurssianalyysi	Kirjallisuusanalyysi
Anderson, K. L. (1999). <i>Snowboarding: the construction of gender in an emerging sport.</i>	Maskuliinisuuden moninaisuus sukupuolirakenteissa lumilautailun parissa	Urheilun alakulttuurit	Laadullinen	N= 10 lumilautailijaa ja 2 lumilautailulehden kaksi vuosikertaa	Hegemoninen maskuliinisuus	Etnografia	havainnointi ja sisältöanalyysi, Syvähaastattelu,
Lantz, C. D., & Schroeder, P. J. (1999). <i>Endorsement of masculine and feminine gender roles: differences between participation in and identification with the athletic role</i>	Urheilijaroolin identifiointi ja maskuliinisuuden sekä feminiinisen sukupuoliorientaation välisen suhteen merkitys. Urheilijoiden maskuliinisuuden ja feminiinisuuden hyväksyminen yhteiskunnassa	Harrasteliikunta	Määrällinen	N=409 yliopisto-opiskelijaa 173m 236n	Gender role orientation theory	Fenomenografia	Bem sex-role theory (BSRI) Athletic identity measurement scale (AIMS)
Hasbrook, C. A., & Harris, O. (1999). <i>Wrestling with gender: physicality and masculinities among inner-city first and second graders. In McKay, J. (ed.)</i>	Miten maskuliinisuus ja feminiinisuus näkyvät alaluokkalaisten lasten fyysisessä toiminnassa	Kouluympäristö	Laadullinen	Kaksi 1. ja 2. luokkaa 47m 45n		Etnografia/ Grounded theory	Havainnointi

Taulukko 3. 2000-luvun tutkimusartikkeleiden ominaisuudet

Tutkimuksen nimi	Tutkimusaihe	Tutkimusympäristö	Laadullinen/ määrällinen	Otos	Teoreettinen viitekehys (jos ilmoitettu)	Tiedonhankinnan strategia	Tutkimusmetodi
Messner, M. A., Dunbar, M., & Hunt, D. (2000). <i>The televised sports manhood formula.</i>	Millaisen kuvan televisioitu urheilu ja siihen kuuluva mainonta antavat maskuliinisuudesta pojille	Urheilumedia	Kvali/kvanti	N= 6 urheilulähetystä ja showta		Diskurssianalyysi	Tekstianalyysi
Kusz, K. W. (2001). <i>"I want to be the minority": the politics of youthful white masculinities in sport and popular culture in 1990s America.</i>	Kuinka valkoisten amerikkalaisten maskuliinisuus ilmenee Sport Illustrated-aikakauslehdessä	Urheilumedia	Kvali	N= Sport Illustrated aikakauslehti ja sen erikoisreportaasi		Diskurssianalyysi	Sisällönanalyysi
Maas, K. W., & Hasbrook, C. A. (2001). <i>Media promotion of the paradigm citizen/golfer: an analysis of golf magazines' representations of disability, gender, and age.</i> Marsh, H.	Kuinka hegemoninen maskuliinisuus ja paradigm citizen ovat tuettuja tai haastettuja neljässä golflehdessä ja erikoisnumerossa	Urheilumedia	Kvali/kvanti	N: 4 yhdysvaltalaisista golf-lehteä	Hegemoninen maskuliinisuus Paradigm citizen	Diskurssianalyysi	Tekstianalyysi
Walton, T. A. (2004). <i>Steve Prefontaine: From Rebel With a Cause to Hero With a Swoosh.</i>	Miten Steve Prefontaine kertovat tarinat tukevat sankarikuvaa ja millaisia arvoja nämä tukevat	Urheilumedia	Kvali		Post-strukturalismi	Diskurssiivianalyysi	
Wann, D. L., Waddill, P. J., & Dunham, M. D. (2004). <i>Using sex and gender role orientation to predict level of sport fandom.</i>	Miten sukupuoliroolit vaikuttavat kiinnostukseen urheiluun.	Harrasteliikunta	Kvanti	N=336 yliopisto-opiskelijaa 112m 224n.		Fenomenografia	Kyselytutkimus Sport fandom questionnaire Sex role inventory BSRI
Nylund, D. (2004). <i>When in Rome: heterosexism, homophobia, and sports talk radio.</i>	Radio-ohjelman suhtautuminen sukupuoliin ja tapa välittää vallalla olevia ideologioita.	Urheilumedia	Kvali	N=18 radio-ohjelman kuuntelijaa 16m 2n. Radio-ohjelman lähetykset		Diskurssianalyysi	Sisällönanalyysi
Pringle, R. (2005). <i>MASCULINITIES, SPORT, AND POWER A Critical Comparison of Gramscian and Foucauldian Inspired Theoretical Tools.</i>	Gramscin ja Foucaultin teoreettisten oppien käyttö urheilun ja maskuliinisuuden tutkimuksessa	Teoreettinen ympäristö	Kvali	Gramscin ja Foucaultin teokset		Diskurssianalyysi	Sisällönanalyysi
Smith, M. M., & Beal, B. (2007). <i>"So You Can See How the Other Half Lives" MTV "Cribs" Use of "the Other" in Framing Successful Athletic Masculinities.</i>	Miten "Cribs" televisisarja esittää maskuliinisuuden kertoessaan uransa päättäneistä urheilijoista	Urheilumedia	Kvali/kvanti	Televisiosarjan jaksot	Hegemoninen maskuliinisuus	Diskurssianalyysi	Sisällönanalyysi
Ferber, A. L. (2007). <i>The Construction of Black Masculinity White Supremacy Now and Then.</i>	Selvitetään valkoisen ylivalan diskursseja ja niiden esiintymistä populaarikulttuurissa afroamerikkaisen maskuliinisuuden kohdalla	Urheilumedia				Diskurssianalyysi Intersectional approach	

10 TUTKIMUSYMPÄRISTÖT

Tutkimusaineiston tutkimusten tutkimusympäristöt jakaantuvat karkeasti luokiteltuina harrasteliikuntaan, kouluympäristöön, urheilumediaan, ammattilaisurheiluun, urheilun alakulttuureihin ja teoreettiseen ympäristöön.

Kuvaaja 1. Tutkimusympäristöt		
	n=	%
Urheilumedia	9	41
Harrasteliikunta	5	23
Teoreettinen ympäristö	3	14
Alakulttuurit	2	9
Kouluympäristö	2	9
Ammattilaisurheilu	1	4
Yhteensä	22	100

Tutkimusympäristönä harrasteliikunta ilmenee yllättävän harvinaisena tutkimuksissa läpi koko tarkastelujakson, sillä noin ¼ tutkimuksista sijoittuu harrasteliikunnan ympäristöön (taulukko 1 & 2, kuvaaja 1.). Tämän ympäristön painottuminen voidaan kuitenkin sijoittaa 1980-luvulle ja 1990-luvun alkuun. Tänä aikana harrasteliikuntaan liittyviä tutkimuksia on otoksessa kolme, joista kaksi on 1980-luvun kvantitatiivisia fenomenografisia tutkimuksia ja 1990-luvun tutkimus on sekin kvantitatiivinen urheilumetaforien käyttöön liittyvä tutkimus. 1990-luvulla on vielä toinenkin samaan ympäristöön luettava tutkimus, mutta se noudattelee täysin samanlaista tutkimusotetta kuin 1980-luvulla tehdyt tutkimukset. 2000-luvulla on ainoastaan yksi harrasteliikuntaan liittyvä tutkimus, joka muistuttaa suuresti niin aiheeltaan kuin metodologialtaan 1980-luvun saman tutkimusympäristön kvantitatiivisia tutkimuksia. Yhdistävänä tekijänä harrasteliikunnan tutkimuksessa tämän otoksen perusteella vaikuttaisi olevan samankaltainen tutkimusote. Kaikki neljä tutkimusta ovat tiedonhankinnan strategialtaan fenomenografisia ja tutkimusmetodeiltaan ne ovat kyselytutkimuksia. Tämän lisäksi mentäessä tarkemmin tutkimusympäristöön ja tutkimuksissa käytettyihin koehenkilöihin, niin kaikki sijoittuvat yliopistoihin ja otokset ovat satojen yliopisto-opiskelijoiden suuruisia. Tutkimusmetodit ovat kaikissa kyselytutkimuksia, joissa lukuun ottamatta Segraven (1994) tutkimusta, sovelletaan kyselytutkimuksista saadun datan käsittelyssä sukupuoliroolia ja identiteettiä mittaavia psykologisia mittareita kuten BSRI:tä ja AIMS:ia. On kuitenkin erikoista, että edellä mainituissa tutkimuksissa ei ole havaittavissa liikuntasosiologisen tutkimuksen teoreettisen viitekehyksen kehittymistä tarkastelujakson aikana. Harrasteliikunnasta tehdyt tutkimukset noudattavat 1990-luvulla ja jopa 2000-luvulla samoja liikuntapsykologisia taustateorioita ja tutkimusasetelmia kuin 1980-luvulla. Muutenkin metodologialtaan tutkimukset

ovat samankaltaisia lukuun ottamatta Segraven tutkimusta, jossa paneudutaan identiteettien sijasta maskuliinisuuden kielitieteellisiin näkökohtiin urheilumetaforien käytössä.

Tarkastelujaksolla on tehty kaksi tutkimusta kouluympäristössä vuosina 1997 ja 1999. Tutkimukset sijoituvat alaluokkien oppilaiden käsityksiin maskuliinisuudesta ja sen vaikutuksista piilo-opetussuunnitelmaan sekä maskuliinisuuden ja feminiinisuuden ilmenemiseen lasten fyysisessä toiminnassa. Kummatkin tutkimukset ovat etnografisia ja tutkimusmetodeiltaan havainnointitutkimuksia. Yliopistokontekstissa tehtyjen tutkimusten määrän vähyys on ristiriidassa hypoteesin kanssa, jonka mukaan yliopistourheilu olisi yleisin tutkimusympäristö.

Urheilumedia on yleisin otoksen tutkimusartikkelien tutkimusympäristö. Etenkin 2000-luvulla urheilumedian tutkimus on ollut laajaa, sillä 2000-luvun tutkimusartikkeleista seitsemän yhdeksästä tutkimuksesta käsittelee tavalla tai toisella urheilumediaa. Vielä 1990-luvulla urheilumedia on tutkimusympäristönä vain kahdessa tutkimuksessa vuosilta 1994 ja 1996. Urheilumediaa käsittelevät tutkimukset ovat kaikki diskurssianalysejä ja yleisin tutkimusaihe on maskuliinisuuden esiintyminen urheiluaiheisen aikakauslehden sisällössä ja muita tutkimusten kohteita ovat televisio- ja radio-ohjelmien tapa vahvistaa jotain maskuliinisuuden tyyppiä. Toisenlaista linjaa edustavat tunnettujen urheilijoiden mediakuvan kautta maskuliinisuutta analysoivat tutkimukset. Tämän kaltaisissa tutkimuksissa pyritään mediassa luodun henkilökuvan avulla pääsemään käsiksi esimerkiksi afroamerikkalaisten maskuliinisuuden ominaisuuksiin.

Useimmissa aikakauslehtiä käsittelevissä tutkimuksissa diskurssianalyysin käsin on analysoitu lehtien mainoksia ja muuta kuvamateriaalia. Kuitenkin ainoastaan Whitin (2000) tutkimuksessa kehonrakennukseen liittyen käytetään varta vasten mediatutkimukseen kehitettyä encoding-decoding tutkimusmetodia. Muita metodeja ovat Kuczyn (2001) tutkimuksen kontekstuaalinen analyysi ja Maasin tutkimuksessa golffehtiin liittyen ilmoitetaan suoraan käytettävän samaa tekniikkaa mainosten analysoinnissa kuin White oli käyttänyt omassa tutkimuksessaan seitsemän vuotta aikaisemmin. Useimmissa muissa tutkimuksissa diskurssianalyysissä käytetty metodi on kuvattu sisällönanalyysiksi, joka ei kerro varsinaisesti mitään tutkimuksessa käytetystä metodista. Tiedonhankinnan strategia määritellään muutamissa tutkimuksissa diskurssianalyysin sijasta kriittiseksi media-analyysiksi tai kriittiseksi kulttuurianalyysiksi. Näiden lisäksi Ferberin (2007) tutkimuksessa tiedonhankinnan strategiana on intersectional approach, joka on eräs feministinen lähestymistapa alisteisten ryhmien kuten rodun tai yhteiskuntaluokan tarkasteluun (Berger. & Guigroz 2009, 4). Teoreettiselta viitekehykseltään tutkimukset noudattelevat Connellin käsityksen kanssa yhdenmukaisia näkemyksiä maskuliinisuuden rakenteesta ja rakentumisesta yhteiskunnassa. Kaikki otoksen urheilumediaan liittyvät tutkimukset ovat sen verran uusia, että yleinen käsitys maskuliinisuuden yhteiskunnallisesta rakentumisesta on vallinnut ja liikuntasosiologiassa ei enää ole käytetty 1990-luvulla muiden tieteenalojen kuten liikuntapsykologian metodologiaa.

Otoksessa on ainoastaan yksi ammattilaisurheiluun sijoittuva tutkimus. Kleinin (1995) etnografisen havainnointi- ja haastelututkimus meksikolaisten amerikkalaisen jalkapallon pelaajien maskuliinisuudesta, jossa yhdistettiin myös vertailua yhdysvaltalaisiin pelaajiin. Tutkimuksen otoksena ovat joukkueen 29 pelaajaa, joista seitsemän pelaajaa oli yhdysvaltalaisia. Klein käyttää monimenetelmällistä metodia tutkimuksessaan, jossa kenttähavainnoinnin lisäksi tutkimuksessa haastatellaan joitain pelaajia. Tutkimuksen lähtö-

kohdat ovat poikkeavat kaikista muista tutkimusaineiston tutkimusartikkeleista. Tiedonhankinnan strategiana etnografia pääsee oikeuksiinsa vieraan kulttuurin tutkimuksessa ja sen vertaamisessa yhdysvaltalaiseen maskuliinisuuden ilmenemiseen. Tämänkaltainen tutkimuksellinen näkökulma on varmasti hyödyllinen erilaisten maskuliinisuuksien havaitsemisessa, mutta kulttuurien välistä maskuliinisuuden tutkimusta ei ole kuitenkaan ainakaan viime vuosina käytetty.

Urheilun alakulttuurien tutkimus sijoittuu tarkastelujaksolla 1990-luvulle, jolloin Beal (1996) ja Anderson (1999) ovat tutkineet maskuliinisuutta rullalautailijoiden ja lumilautailijoiden parissa. Tutkimukset ovat etnografisia kenttähavainnoinnin ja syvähaastattelun yhdistelmiä, joista Anderson käyttää lisäksi lumilautailuajakauslehtien sisällönanalyysejä. Alakulttuurien tutkimus juontaa juurensa todennäköisesti lajikulttuurien runsaaseen lisääntymiseen 1980-luvulta alkaen. Tämän vuoksi perinteisten lajien lisäksi pienessä ajassa kehittyi vaihtoehtoisia toimintaympäristöjä, joissa ei noudatettu perinteisten lajien tapaista kulttuuria ainakaan aluksi. Uusien ympäristöjen tutkimus antaa ainutkertaisen tilaisuuden tutkia maskuliinisuuden sosiaalista rakentumista uudessa, vielä kehittyvässä toimintaympäristössä. On kuitenkin todettava, että alakulttuureihin sijoittuvien tutkimusten vähäinen määrä tulee yllätyksenä verrattuna siihen kuinka paljon urheilun alakulttuureista tunnutaan puhuvan tutkijapiireissä.

Teoreettisella ympäristöllä tarkoitan tutkimuksia, joissa kirjallisten dokumenttien avulla tutkitaan maskuliinisuuden liittyviä teoreettisia käsityksiä esimerkiksi maskuliinisuuden rakentumisesta. Tarkastelujakson jokaiselta vuosikymmeneltä löytyy yksi tämän tutkimusympäristön edustaja. Tutkimuksien sijoittaminen tähän luokkaan on hieman ongelmallista, sillä teoreettinen ympäristö ei anna riittävää tarkkuutta kolmen tutkimuksen ominaispiirteistä. Messnerin (1988) vahvasti aikaisempaan tutkimuskirjallisuuteen perustuva tutkimus organisoidun urheilun historiallisesta ja ideologisesta merkityksestä sukupuolten välisiin suhteisiin on perinteinen feministinen katsaus siitä, miten maskuliinisuus vaikuttaa naisiin. Tarkastelu on sen verran edistyksellistä, että urheilumedian merkitys on osattu huomioida. Lisäksi Messnerin tutkimus poikkeaa muista otoksen 1980-luvun tutkimuksista, sillä teoreettinen tausta ei sisällä ainuttakaan psykologista teoriaa tai taustakirjallisuutta. Bealin (1997) kriittisen feminismin mukainen tutkimus fundamentalistisen kristillisen liikkeen kirjallisuuden tavoista vahvistaa tiettyä maskuliinisuuden tyyppiä eroaa huomattavasti Messnerin tutkimuksesta. Tutkimuksen aineistona ovat kristillisen liikkeen kirjalliset teokset, joita käsitellään kirjallisuusanalyysin avulla. Messnerin tutkimukseen verrattuna näkökulma on tässä tutkimuksessa sukupuolten välisten suhteiden sisällössä kristillisen liikkeen julkaisuissa. Kenties parhaiten teoreettinen tutkimusympäristö kuvaa Pringlen (2005) tutkimusta Gramscin ja Foucaultin teoreettisten käsitysten käytöstä liikuntasosiologisessa maskuliinisuuden tutkimuksessa. Tutkimuksessa vertaillaan teoreettisten suuntausten eroja ja yhtäläisyyksiä ja tutkija pyrkii löytämään uusia käyttösovelluksia maskuliinisuuden tutkimuksessa. Mainitsemisen arvoista on, että Pringle esittää otoksen tutkimusartikkelien ainoana tutkijana kritiikkiä Connellin maskuliinisuuden käsityksiin ja kritiikki kohdistuu hegemonisen maskuliinisuuden käsitteen ja maskuliinisuuden tyyppien teoriaperustan ristiriitaisuuksiin.

11 KÄYTETYT TIEDONHANKINNAN STRATEGIAT ARTIKKELEISSA

Tutkimusartikkeleissa eniten käytetty tiedonhankinnan strategia on diskurssianalyysi (1/2 otoksen tutkimuksista), joka etenkin 2000-luvulla on suvereenisti yleisin. Fenomenografisia tutkimuksia on vielä muutamia 1990-luvulla, mutta jo silloin on havaittavissa diskurssianalyysin yleistymisen. Tarkastelujakson alkupuolella 1980-luvulla on fenomenografisia tutkimuksia, joita ei enää seuraavilla vuosikymmenillä ole kuin kaksi tutkimusta. Tämä on kuitenkin taustakirjallisuuteen peilattuna ymmärrettävää, sillä maskuliinisuuden tutkimus oli vielä 1980-luvulla sangen kehittymätöntä ja käytössä ei ollut liikuntasosiologisia paradigmoja maskuliinisuuden rakentumisesta yhteiskunnassa. Tutkimuksissa käytetyt pohjateoriat ovat käyttäytymispsykologisia ja tämä on voinut ohjata tutkimusten suuntaa siihen, miten ihmiset mieltävät maskuliinisuuden ja feminiinisuuden urheilussa. Tiivistettynä voidaan sanoa diskurssianalyysin olevan tiedonhankinnan strategiana puolessa tutkimuksista ja toinen puoli jakaantuu tasaisesti etnografisten ja fenomenografisten tiedonhankinnan strategioiden kesken (kuvaaja 2.).

Käytännössä katsoen kaikki otoksen tutkimukset ovat kuitenkin tapaustutkimuksia, sillä maskuliinisuutta tarkastellaan aina johonkin tiettyyn kontekstiin liittyneenä. Ainoana poikkeuksena näkisin 1980-luvulla tehdyt kvalitatiiviset tutkimukset (kts. Wittig 1984; Csizma 1988; Wann 2004), joissa kyselytutkimuksen avulla on pyritty selvittämään parhaimmillaan useiden satojen vastausten perusteella tutkimustehtävää. Näissäkin tapauksissa tosin tutkimusjoukkona ovat olleet yliopisto-opiskelijat, joten tiukasti määriteltynä tutkimukset kuvaavat tilannetta tietyssä yliopistossa. Metsämuurosen (2011, 224) mukaan lähes kaikki laadulliset tutkimukset ovat tapaustutkimuksia ja erot syntyvät metodologisista strategioista riippuen siitä mikä on tutkimuskohde ja tiedonhankinnan menetelmä. Keskeisin kysymys tapaustutkimusten kohdalla on kuitenkin niiden yleistettävyyden. Kuinka pitkälle meneviä yleistyksiä voidaan tehdä esimerkiksi alaluokkalaisten maskuliinisuudesta, kun otoksena on neljä luokkaa samasta koulusta (kts. Hasbrook 2000).

Kuvaaja 2. Tiedonhankinnan strategiat		
	n=	%
Diskurssianalyysi	11	50
Fenomenografia	5	23
Etnografia	5	23
Määrittelemätön	1	4
Yhteensä	22	100

Etnografinen tutkimus perustuu osallistuvaan havainnointiin, jolla pyritään analyttisesti kuvaamaan tutkimuskohdetta. Tutkimus kohteena on tavallisesti yhteisö tai ihmisryhmä. Etnografinen tutkimus rajaa käytävissä olevia tutkimusmetodeja, sillä se vaatii tutkijan läsnäolon tutkittavan kohteen läheisyydessä. (Metsämuuronen 2011, 226.) Esimerkiksi jalkapallojoukkueen pelaajien keskuudessa ilmenevän maskuliinisuuden tutkiminen etnografisesti edellyttää tutkijan toimivan joukkueen keskuudessa. Otoksessa on viisi etnografista tutkimusta (kts. Klein 1995; Beal 1996; Chepyator-Thompson 1997; Anderson 1999; Hasbrook 2000), joissa käytetään havainnoinnin lisäksi myös haastattelua tutkimusmetodinä.

Tutkimusaineiston useimmissa tapauksissa tekstianalyysiä ei ole tarkemmin määritelty tutkimuksissa, vaan käytössä on laajoja ja epämääräisiä käsitteitä tiedonhankinnan strategiasta kuten text analyse, contextual analysis ja critic media analysis. Otoksen tekstianalyysit ovat jaettavissa aikakauslehtien sisällölliseen analyysiin, jossa tarkastellaan lehden sisältämiä mainoksia ja niiden kuvitusta tai yleensä ottaen lehden kuvitusta. Media analyysissa on tarkasteltu televisio tai radio-ohjelmien sisältöä. Kirjallisuudesta on tehty yksi analyysi ja siinä keskitytään uskontokunnan kirjalliseen materiaaliin tietyn tyyppisen maskuliinisuuden vahvistajana. Diskurssianalyysillä voidaan tutkia kirjoitettua tekstiä tai puhetta erilaisissa ympäristöissä. Tutkimuskohteina voivat olla esimerkiksi mainonta, kirjallisuus tai uutiset. Puhe tai kirjoitettu teksti ovat sosiaalisen vuorovaikutuksen muotoja, jotka ovat riippuvaisia ajallisesta ja tilallisesta kontekstista. (Metsämuuronen 2011, 138–139; Hoikkala 1990, 142, 145.) Diskurssianalyysissä ei keskitytä ainoastaan tekstin rakenteellisiin seikkoihin, vaan tarkastelussa ovat yhtä lailla kognitiivisten, sosiaalisten ja kulttuuristen ulottuvuuksien tarkastelu (Hoikkala 1990, 145).

Intersectional approach on feministinen tutkimusote, joka on alun perin ollut käytössä värillisten naisten yhteiskunnallisen sarron tutkimuksessa. Nykyisin tutkimusotteen ala on kuitenkin laajentunut ja siinä käsitellään kriittisesti sukupuolta, yhteiskuntaluokkaa ja rotua. (Berger. & Guigroz 2009, 4.) Ferberin (2007) tutkimuksessa afroamerikkalaisten maskuliinisuudesta käytetään tutkimusotteena intersectional approachia, jolloin tarkastelussa ovat mediassa esiintyvät valkoisen ylivalan merkit, jotka vaikuttavat tummaihoisten maskuliinisuuden kehittymiseen. Tämä tutkimuksen lähtökohta muistuttaa suuresti kattavan feminismin näkökulmia, jotka nekin liittyvät erilaisten naisryhmien alisteisiin asemiin, joka myöhemmin maskuliinisuuden tutkimuksessa on valjastettu käsittämään miesten alisteisia ryhmiä.

Kolme tutkimusta on luokiteltavissa fenomenografisiksi, joista kaksi on tehty 1980-luvulla (Wittig 1984; Scizma 1988) ja yksi 2000-luvulla (Wann 2004). Jokainen tutkimus on kvantitatiivinen kyselytutkimus, jossa tutkitaan sukupuoliroolin vaikutusta eri urheilulajien mieltämiseen maskuliiniseksi tai feminiiniseksi. Fenomenografisella tutkimuksella tarkoitetaan ihmisten käsitysten tutkimusta, jossa selvitetään miten ihmisten käsitykset vaihtelevat tietyistä asiasta esimerkiksi iän, sukupuolen tai yhteiskuntaluokan perusteella. Ihmisten käsitykset ovat jatkuvassa muutos tilassa ja käsitykset muodostuvat fenomenografian mukaan yhdessä maailmassa, josta ihmiset muodostavat käsityksensä. Metsämuuronen 2011, 240)

Grounded theory on laadullisen aineiston analyysiin perustuva työskentelytyyli, jossa voidaan käyttää kaikkia laadullisia tutkimusmetodeja. Metodologian tarkoituksena on uuden teorian ja teoreettisen ajattelun kehittäminen empirian avulla. Soveltaminen edellyttää Grounded theoryn vaiheiden tuntemusta ja sitoutumista tiettyyn työskentelymalliin, joka ei noudattele vakiintunutta tutkimuksen tekemisen kaavaa esimerkiksi aikaisemman tutkimuksen kartoittamisen suhteen. (Rostila 1991, 65, 75, 78.) Työskentelytyylin käyttö perustuu kolmenlaisen koodauksen käyttöön. Tutkimus aloitetaan avoimella koodauksella, jossa tehdään havaintoja ja arvioita seuraavien vaiheiden mahdollisista tapahtumista. Tämä on siis toisin sanoen hypoteesien luomista ja asiayhteyksien muodostamista tutkittavasta aiheesta. Toinen koodaus on akselikoodaus, joka tarkoittaa keskittymistä ja rajaamista tutkimusaiheen keskeisten piirteiden osalta. Kolmas koodaus on selektiivinen koodaus. Siinä aikaisemmissa vaiheissa saadut asiayhteydet ja rajatut teemat yhdistetään kokonaisuudeksi. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 164–166.) Rostilan (1991, 76) mukaan grounded theoryllä ei pystytä yhdistämään mikro- ja makrotasoa. Hasbrookin (1999) ja Chepyator-Thomsonin (1997) tutkimuksissa sovelletaan tekijöidensä mukaan Grounded theorya, mutta tutkimukset eivät tunnu poikkeavan mitenkään muuten otoksen muista etnografisista tutkimuksista kuin että tutkimusympäristönä on alakoulu. Tutkimusmetodina on kenttähavainnointi ja Chepyator-Thomsonilla lisäksi haastattelu, mutta grounded theoryn luonteen vuoksi tiedonhankinnan strategia ei välttämättä näy tutkimusartikkelista mitenkään muuten kuin mainitsemalla se lukijalle.

12 ARTIKKELEIDEN TUTKIMUSMETODIT

Liikuntasosiologisen tutkimuksen painottuminen laadullisiin tutkimusmenetelmiin (kuvaaja 3.) näkyy selvästi myös otoksen tutkimusmetodeissa. Suurimmassa osassa tutkimuksista käytetyt tutkimusmenetelmät ovat yleisesti laadullisessa tutkimuksessa paljon käytettyjä, mutta joukossa on myös harvinaisempia metodeja kuten mediatutkimuksessa käytetty encoding-decoding-metodi. Otoksen määrällisin menetelmin toteutetut neljä tutkimusta ovat kaikki kyselytutkimuksia, joissa saatua informaatio käsitellään määrällisin menetelmin. Haastattelujen ja havainnoinnin yhdistelmä tutkimusmenetelmänä oli otoksessa yleisin menetelmä 1990-luvulla. Tämä johtuu etnografisesta tiedonhankinnan strategiasta, joka rajaa suurimman osan muista tutkimusmetodeista pois. On kuitenkin merkitsevää, että kaikissa etnografisissa tutkimuksissa ei ole tyydytty yhteen tutkimusmenetelmään, vaan sovelletaan monimetodista lähestymistapaa, joka parantaa saatujen tulosten luotettavuutta. Diskurssianalyysiin kuuluvat sisällönanalyysit ovat 2000-luvulta yleisin tutkimusmenetelmä. Näissä tulee kuitenkin erottaa painetun ja sähköisessä muodossa olevan median tutkiminen. Painettujen urheiluaikaauslehtien analysoinnissa käytetään tekstianalyysia, kun taas sähköisen median tutkimuksessa käytössä ovat erilaiset media-analyysin keinot, jotka kuitenkin myös ovat diskurssianalyysin mukaisia metodeja.

Yleisesti ottaen sanoisin tutkimusmenetelmien olevan sangen moninaisia, sillä ainoallakaan menetelmällä ei ole yli 18 prosenttiyksikön osuutta (kuvaaja 4.). Puolet tutkimuksista on tutkimusotteeltaan puhtaasti laadullisia, mikä ei ole yllätys ottaen huomioon sosiologisen lähestymistavan. Määrällisten tutkimusten osuus on kuitenkin lähes ¼ tutkimuksista ja kun huomioon otetaan monimetodiset tutkimukset, niin ainakin jossain määrin määrällisiä metodeja käytetään lähes puolessa tutkimuksista (kuvaaja 3.). Tämä osoittaa myös määrällisen tutkimusotteen ja tutkimusmenetelmien soveltuvuuden maskuliinisuuden tutkimukseen. Tutkielman alussa esitetyn hypoteesin mukaan tutkimusmenetelmät ovat laadullisia läpi koko tarkastelujakson. Tutkimusaineiston perusteella hypoteesi on väärä, sillä määrällinen lähestymistapa on mukana jossain määrin lähes puolessa tutkimuksista.

Kuvaaja 3. Tutkimusotteen tyyppi		
	n=	%
Laadullinen	12	54
Määrällinen	5	23
Yhdistelmä	5	23
Yhteensä	22	100

Kuvaaja 4. Tutkimusmenetelmät		
	n=	%
Monimetodinen	4	18
Sisällönanalyysi	4	18
Tekstianalyysi	4	18
BSRI-sovellus	4	18
Kyselytutkimus	3	14
Havainnointitutkimus	1	5
Ei määritelty	2	9
Yhteensä	22	100

Otoksen tutkimusartikkeleista neljässä on käytetty tutkimusmenetelmänä haastattelua (Klein 1995; Beal 1996; Chepyator-Thomson 1997; Anderson 1999), mutta haastattelun lisäksi on käytössä aina muitakin tutkimusmenetelmiä. Yleisimmin havainnointi tai jonkinlainen sisältöanalyysi. Haastattelu ja havainnointi vaikuttavat kytkeytyvän vahvasti toisiinsa tutkimusmenetelminä ja niitä käytetään etenkin etnografisissa tutkimuksissa, mutta myös grounded theorya sovellettaessa.

Otoksen tutkimuksissa käytetty havainnointi on tarkemmin sanottuna avointa suoraa havainnointia, sillä tutkijat eivät vaikuta tutkittavaan ilmiöön, mutta tutkittavat ovat kuitenkin tietoisia tutkijoiden olemassaolosta. Havainnointitekniikoiden tarkka määrittely on hankalaa, sillä tutkimusartikkeleissa tavallisesti määritellään käytetty tutkimusmenetelmä ainoastaan termillä kenttähavainnointi (engl. field observation). Suurella todennäköisyydellä kaikkien tutkimusten havainnointitekniikkana on strukturoitu havainnointi, sillä strukturoimattomassa havainnoinnissa kaikki tapahtumat tulisi taltioida ja käsitellä jälkikäteen. Strukturoidussa havainnoinnissa tutkimusongelmat ovat selvillä ennen haastattelua ja havainnoitavasta kohteesta on ennakkotietojen perusteella voitu tehdä luokituksia. Strukturoidun haastattelun lisäksi otoksen tutkimukset soveltavat osallistuvaa haastattelua siinä merkityksessä, että tutkija on samassa tilassa tutkittavien kanssa ja pyrkii havainnoimaan tapahtumia ilman omien arvoasetelmien vaikutusta huomion kiinnittämisestä kohteeseen. Oleellista tällaisessa haastattelussa on se, miten tutkittavat kuvaavat tilannetta ja mikä on heidän oma käsityksensä tapahtumista. (Anttila 2005, 190–192.) Käyttämällä monimetodista lähestymistapaa voidaan vähentää perusteettoman varmuuden riskiä. Yhden tutkimusmenetelmän käyttö voi antaa varman oloisia tutkimustuloksia, mutta useamman menetelmän käytöllä voidaan saavuttaa poikkeavia tuloksia. Joka tapauksessa monimetodinen lähestymistapa varmentaa saatuja tuloksia ja poistaa perusteettoman varmuuden riskin. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 38–39.)

Kirjallisen materiaalin analyysiin nojautuvilla tutkimuksilla tarkoitetaan dokumentaarisen aineiston sisältöanalyysia, johon ei kuitenkaan kuulu urheilumedian käsittelyssä käytettyjä menetelmiä. Tutkimusaineistossa tätä tutkimusmenetelmää soveltavat samat tutkimukset, jotka kuuluvat tutkimusympäristönsä perusteella teoreettiseen tutkimusympäristöön (Messner 1988; Beal 1997; Pringle 2005). Tutkimukset poikkeavat hieman toisistaan kirjallisen materiaalin suhteen, sillä Messnerin tutkimus on lähes tulkoon esseetyylinen aikaisempaan tutkimuskirjallisuuteen nojautuva yhdistelevä analyysi, kun taas Pringlen tutkimus on puhtaasti Gramscin ja Foucaun teoksiin pohjautuva teoreettinen pohdinta ja vertailu. Bealin tutkimus taas on

lähempänä urheilumedian tyylistä diskurssianalyysia, jossa pyritään pääsemään tekstin kuvaaman maskuliinisuuden yksityiskohtiin.

Kyselytutkimukset ovat otoksessa ominaisuuksiltaan homogeenisimpiä tutkimusympäristön, otoksen laadun, teoreettisen viitekehyksen ja tiedonhankinnan strategian suhteen. Kaikki kyselytutkimukset ovat fenomenografisia ja otoksessa ne edustavat tutkimusympäristön suhteen harrasteliikunnan tutkimusta. Wittigin (1984), Csizman (1988), Wannin (2004) Segraven (1994) ja Lantzin (1999) tutkimuksiin on perehdytty aikaisemmin luvussa 10 tutkimusympäristöistä.

Mediatutkimuksessa käytetty encoding-decoding metodi, jossa keskitytään informaation välittymiseen medialähteen ja vastaanottajan välillä. Malli perustuu merkitysrakenteiden koodaamiseen esimerkiksi mainoksen sisältöön, jossa ne muodostavat merkityksellisen diskurssin. Tämä diskurssi välittyy mainoksen näkijälle, joka purkaa sen kokonaisuuden riippuen omista tietorakenteistaan, suhteesta mainostettavaan asiaan ja tiedonvälityksen teknisestä ratkaisusta. (Hall 1980.)

Hypoteesi tutkimusaineiston alkupään suuremmasta metodologisesta hajonnasta jää tällä erää vahvistamatta, sillä otoksessa 1980-luvun tutkimusartikkelit ovat aliedustettuina verrattuna 1990- ja 2000-luvun tutkimusartikkeleihin. Tämän vuoksi johtopäätösten tekeminen ei ole mahdollista vajavaisen tiedon vuoksi. Taustakirjallisuuden mukaan kuitenkin varsinkin ennen 1980-lukua on ollut paljon käytössä muilta tieteenaloilta sovellettuja teorioita kuten psykologiset teoriat. Erilaisten teorioiden käyttö voi viitata myös laajempaan metodologiseen kirjoon, mutta tämä jää arvailun asteelle.

NYANSSEISTA KONKLUUSIOON

Edellisessä osiossa selvisi tutkimusaineistosta lukuisia ominaisuuksia ja tutkimuksien yhteyksiä toisiinsa. Nyt on syytä käyttää tutkimusaineistosta saatua informaatiota hyödyksi ja tehdä sen perusteella johtopäätöksiä ja tulkintoja maskuliinisuuden tutkimuksen muutoslinjoista. Ensimmäiseksi esittelen tulkintani miksi ja miten maskuliinisuutta on tarkastelujaksolla tutkittu. Tämä toimii pohjustuksena lopussa oleville loppupäätelmille, jotka pitävät sisällään tutkielman varsinaisten tutkimustulosten ytimen.

13 TUTKIMUSAINIESTON SISÄLLÖLLISET PÄÄLINJAT

Maskuliinisuuden tutkimus on vahvasti kytkettävissä yhteiskunnallisiin tapahtumiin ja muutoksiin länsimaisissa kulttuureissa, ja liikuntasosiologinen tutkimus luonnollisesti noudattelee yleisiä sosiologisia trendejä. Maskuliinisuuden esiintyminen liikunnan ja urheilun parissa on kuitenkin tarjonnut tutkijoille eriomaisen tutkimuskentän, jossa maskuliinisuus tulee kenties muita elämänaalueita selvemmin esille. Aikaisemmin, 1900-luvun alkupuoliskolla, yhteiskunta oli nykyistä huomattavasti miesvaltaisempi ja sukupuolien asemaa yhteiskunnassa määrittivät traditionaaliset perhekäsitykset. Muutokset sukupuolien asemassa, tasa-arvoistuminen ja traditionaalisen perhekäsityksen verkkainen mureneminen olivat sytykkeenä kasvavalle sukupuolten tutkimukselle, joka alkoi feministisen suuntauksen kyseenalaistaessa perinteisiä käsityksiä.

Feministisellä tutkimuksella on mielestäni merkittävä asema maskuliinisuuden tutkimuksen alkamisessa, sillä kuten Messner on aikaisemmin maininnut, feministinen tutkimus tasoitti yhteiskunnan konservatiivisia arvoja ja loi yhteiskunnallisen hyväksynnän myös maskuliinisuuden tutkimukselle. Vaikkakin aina 1980-luvulle asti feministiset tutkimukset tutkivat maskuliinisuutta lähes ainoastaan naisnäkökulmasta, feministiset ajattelumallit ovat kuitenkin jossain määrin siirtyneet sovellettaviksi maskuliinisuuden tutkimukseen. Tässä tapauksessa tulee kuitenkin erottaa maskuliinisuuden tutkimus erilliseksi tutkimusalueeksi, sillä eritoten liikuntasosiologiassa maskuliinisuuden tutkimuksella on mielestäni sangen vahvat perinteet lyhyestä historiastaan huolimatta. Maskuliinisuuden tutkimukseen on lisäksi otettu käyttöön edistyksellisiä tutkimuksellisia näkökulmia esimerkiksi profeminismistä ja kattavasta feminismistä. Tässä tutkielmassa tarkastelen maskuliinisuutta kuitenkin feminismistä erillisenä ilmiönä, mutta otan kuitenkin huomioon feminismin vaikutukset maskuliinisuuden tutkimukseen, sillä niillä on tärkeä osa maskuliinisuuden tutkimuksen kehitymisessä.

Yhdysvaltalaisessa maskuliinisuuden tutkimuksessa sikäläisistä yhteiskunnallisista tapahtumista näen kenties merkittävimpänä, feministisen suuntauksen lisäksi, vuonna 1972 säädetyt Title IX:nä tunnetun lain, joka määritteli koulutuksessa kaikilla olevan yhdenvertaiset mahdollisuudet sukupuoleen katsomatta.

Tämä vaikutti suuresti etenkin yliopistourheiluun, joka on merkittävässä asemassa yhdysvaltalaisessa liikuntakulttuurissa. Miesten suhteen yliopistourheilulla oli luonnollisesti vahva asema jo useiden vuosikymmenien ajalta ennen 1970-lukua. Title IX:n säätämisen jälkeen naisten osallistuminen liikuntaan ja urheiluun alkoi kasvaa merkittävästi koulu- ja yliopistomaailmassa. Naisille perustettiin yliopistoihin omia joukkueitaan ja useissa lajeissa pistettiin pystyyn naisten kilpailusarjoja (Messner 1985, 80–87) .

Yhdysvaltalaisessa liikuntasosiologisessa maskuliinisuuden tutkimuskirjallisuudessa mainitaan usein Title IX ja sen keskeinen merkitys, mutta sen tärkeyttä ei tavallisesti vaivauduta perustelemaan. Uskon tämän johtuvan siitä, että laki on yhdysvaltalaisessa kontekstissa kaikkien tuntema ja sen merkitys urheilulle on laajasti tiedossa ja hyväksytty. Oma arvioni Title IX:n vaikutuksista maskuliinisuuden tutkimukseen pohjautuu laajaan liikuntakulttuurin muutokseen, jonka laki on voinut pistää alulle. Koulutusjärjestelmät ovat vahvoja asennekasvattajia ja niillä on hyvät mahdollisuudet vaikuttaa suureen osaan ikäluokasta. Parantuneet harrastusmahdollisuudet tekivät urheilun harrastamisesta hyväksyttävämpää vastoin konservatiivisia arvoja, joita Yhdysvalloissa vielä 1970-luvulla on varmasti vielä ollut naisten urheilua kohtaan. Naisten kasvanut osallistuminen urheilussa taas ohjasi kansalaisten ja näin ollen myös tutkijoiden huomion urheilun maailmaan myös sukupuolten näkökulmasta. Tähän tarttui kaikkein vahvimmin feministinen tutkimussuuntaus, joka näki urheilukentän muita elämänalueita vahvemman ja näkyvämmän maskuliinisuuden kritisoitavaksi ilmiöksi.

Käyttäytymispsykologia on mielenkiintoinen piirre liikuntasosiologisen maskuliinisuuden tutkimuksen alkuvuosina, sillä tutkimuksessa käytettiin usein vielä 1980-luvullakin käyttäytymispsykologisia teorioita. Tämä johtuu epäilemättä uuden tutkimussuuntauksen olemattomasta aikaisemmasta tutkimuksesta, jolloin omaa termistöä ja paradigmoja ei ollut käytettävissä ja ne jouduttiin lainaamaan muilta tieteenaloilta. Käyttäytymispsykologisia teorioita tutkimusaineistossani käytetään vielä 1980-luvulla kahdessa tutkimuksessa, mutta myös 1990- ja 2000-luvulla on yhteensä kaksi tutkimusta käyttäytymispsykologisista lähtökohdista. Näissä tutkimuksissa käytetään lähtökohtina esimerkiksi sex-role theory:a ja useita erilaisia psykologisia mittareita kuten BSRI:tä, joilla voidaan mitata maskuliinisuuden ja feminiinisuuden ilmenemistä. Tämän kaltaiset tutkimukset ovat poikkeuksetta kvantitatiivisia ja siinä suhteessa feministiluontoisia maskuliinisuuden tutkimuksia, että niissä vertaillaan sukupuolia tai maskuliinisuuden ja feminiinisuuden ilmentymistä tutkimuskohteissa. Pääseikaksi käyttäytymispsykologian oppien käytössä näkisin kuitenkin sen osoittavan maskuliinisuuden tutkimuksen olleen 1980-luvulla paradigmatlan keskeneräinen, mikä ei tosin ole erikoista huomioitaessa tutkimussuuntauksen lyhyt historia.

Vallitseva paradigma tämän hetkessä maskuliinisuuden tutkimuksessa on edellä tarkemmin käsitelty käsitys hegemonisesta maskuliinisuudesta. Hegemonisen maskuliinisuuden käytön laajuuden vuoksi sitä voidaan kutsua tutkimussuuntauksen paradigmatksi. Tutkimusaineistossani käytännössä katsoen kaikki tutkimukset soveltavat hegemonista maskuliinisuutta 1990-luvun alusta lähtien. Käsitys hegemonisesta maskuliinisuudesta mahdollistaa eittämättä hyvin maskuliinisuuden tutkimuksen esimerkiksi urheilun alakulttuureissa, jotka ovatkin etenkin aivan viime vuosina olleet useissa tutkimuksissa tutkimusympäristöinä. Tämä tulee selvästi esille tutkimusaineistosta sekä taustakirjallisuudesta. Tämä on yhtenevä myös tutkiel-

man alussa esitetyn hypoteesin kanssa viitekehyksien vakiintumisesta 1990-luvulla koskemaan käsitystä hegemonisesta maskuliinisuudesta.

Tästäkin näkökulmasta tarkasteltuna tulee kuitenkin selvästi näkyville liikuntasosiologisen tutkimuksen kehittyminen tarkastelujakson aikana, sillä kaksi ensimmäistä harrasteliikuntaan sijoituvaa tutkimusta 1980-luvulla ovat taustateorioiltaan käyttäytymispsykologisia, joissa ei oteta kantaa maskuliinisuuden yhteiskunnalliseen rakentumiseen, vaan tarkastellaan maskuliinisuuden ilmenemistä yksilötasosta lähtevänä ilmiönä, jossa toiminnaltaan samankaltaiset yksilöt voidaan luokitella käyttäytymisen tai ajattelun perusteella. Tällainen maskuliinisuuden tarkasteleminen on suurimmilta osin kuitenkin jäänyt viimeistään 1980-luvun jälkeen vähemmistöön. Syynä voi olla kiinnostuksen suuntautuminen yksilöiden toiminnasta rakenteiden vaikutukseen maskuliinisuuteen. Oma osansa voi olla myös hegemonisen maskuliinisuuden käsitteen tulemisella paradigmaksi koko maskuliinisuuden tutkimuksessa.

Median asema on korostunut urheilumaailmassa mitä lähemmäksi 2000-lukua on menty ja tämä seikka näkyy myös maskuliinisuuden tutkimuksessa. Tutkimusaineistostani suurin osa 2000-luvulla tehdyistä tutkimuksista käsittelivät jollain tavoin urheilumediaa. Tämä trendi on kuitenkin alkanut jo 1990-luvulla, sillä media-aiheisia tutkimuksia löytyy tutkimusaineistosta 1990-luvun loppupuolelta lähtien. Median merkitys maskuliinisuuden välittäjänä ja myös muokkaajana on mielestäni tärkeä, sillä eri medioiden vaikutuspinta ihmisiin on suuri ja maskuliinisuuden merkitykset välittyvät esimerkiksi mainosten tai televisiosarjojen kautta, useimmiten vielä median käyttäjien sitä itse tiedostamatta. Merkityksellisiä asioita maskuliinisuuden ja median kytköksessä ovat ne, millainen maskuliinisuuden kuva mediassa vallitsee ja miten maskuliinisuutta käytetään hyödyksi esimerkiksi mainonnan suuntaamisessa tiettyihin kuluttajaryhmiin.

Käsittelemieni useiden urheilumediaa tutkivien tutkimusten suhteen olen suhtautunut kriittisesti niiden suppeaan katsontakantaan, jossa ei tunnuta huomioivan mainosten perimmäistä tarkoitusta. Mainoksen perimmäinen tarkoitus on useimmissa tapauksissa kaupallinen, jolloin mainoksella pyritään vaikuttamaan kuluttajaan niin, että hän kuluttaisi jotain tiettyä tuotetta. Tutkimuksissa tätä ei huomioida, vaan näkökulma perustuu ainoastaan mainosten tasa-arvokysymyksiin, jolloin merkitseviä tekijöitä ovat mainoksissa esiintyvät persoonat ja heidän sukupuoleen tai etniseen taustaan liittyvät ominaisuudet. Mainonnan olemus on kuitenkin täysin eri kuin tasa-arvoon tähtäävä – se on aina suunnattu jotain tiettyä ihmisryhmää kohtaan.

Uusien lajien muodostuminen ja kehittyminen on avannut tutkijoille erinomaisia mahdollisuuksia tutkia maskuliinisuutta uusissa ja kehittyvissä lajikulttuureissa, jotka ovat erillään perinteisten lajikulttuurien pitkistä historiasta ja perinteisestä maskuliinisuudesta. Joissain uusissa lajeissa saatetaan jopa suhtautua kriittisesti perinteisten lajien kulttuuriin ja uudet lajit ovat pyrkineet luomaan omaa kulttuuriaan lajinsa sisällä. Tällainen laji on esimerkiksi lumilautailu, jonka lajikulttuuria voidaan sanoa perinteisiin lajeihin verrattuna urheilun alakulttuuriksi. Vaikka uudet lajit pyrkisivät tekemään eron perinteisiin lajeihin, on niissä esiintyvä maskuliinisuus kuitenkin päälinjoiltaan samankaltaista. Tutkijoiden huomion siirtyminen uusien lajien pariin tutkimusympäristönä on mielestäni osa laajempaa trendiä, joka liittyy aikaisemmin mainitsemistani feminismistä ja kattavasta feminismistä otettuihin käsityksiin toiseudesta. Tämän ansiosta tutkimusaiheiksi ovat tulleet seksuaalivähemmistöjä ja etnisiä ryhmiä tarkastelevat tutkimukset, joissa maskuliinisuuden il-

menemistä tutkitaan ympäristössä, jossa määrittävänä tekijänä on esimerkiksi etninen tausta lajin harrastajissa.

Toiseuden ja alakulttuurien tutkimus ovat kuitenkin osa vieläkin laajempaa tutkimustrendiä, joka vahvasti ilmenee hegemonisen maskuliinisuuden paradigmassa. Connelin tyypitykset mahdollistavat teoreettisen tutkimuksen alistettujen maskuliinisuuden tyyppien esiintymisestä erilaisissa ympäristöissä. Vaikka hegemonisen maskuliinisuuden olisikin valinnut tutkimuksen paradigmaksi, on kuitenkin mielestäni perustetonta sen perusteella kutsua tutkimusta feministiseksi. Perustelen tätä paradigman levinneisyydellä, jolloin se mielestäni elää jo omaa elämäänsä irrallaan feminismistä tai Foucaun sekä Gramzhin yhteiskunnallisista teorioista.

Liikuntasosiologisen maskuliinisuuden tutkimuksen luonteen vuoksi, joka keskittyy ihmisten välisten suhteiden ja merkitysten pohtimiseen, on kenties tutkimuskohteista joukkue- ja yksilölajien välillä tutkimus painottunut ensimmäisiin. Luonnollinen selitys voi löytyä tutkimuksen tekemisen helppoudesta joukkuelajeissa, joissa maskuliinisuus voi esiintyä pelaajien välillä, mutta myös joukkueen ja ulkomaailman välillä. Lisäksi tarkkailtaessa yhtä joukkuetta, yhtä kokonaisuutta, tutkijan voi olla helpompi rajata ja käsitellä vuorovaiikutustekijöitä. Yksilöurheilun parissa on tehty mediatutkimuksia yksittäisen urheilijan suhteesta mediaan ja maskuliinisuuden merkityksestä siinä, mutta silloinkin tutkimustehtävänä on ollut enemmän median tapa käsitellä urheilijaa kuin varsinainen urheilijasta itsestään lähtevä maskuliinisuus.

Joukkueurheilupainottuneisuuden lisäksi Andersonin (1999, 56) mukaan maskuliinisuuden sosiologinen tutkimus on keskittynyt organisoituihin urheilulajeihin kuten jalkapalloon, amerikkalaiseen jalkapalloon ja koripalloon. Näissä perinteisissä lajeissa on kaikissa pitkä lajihistoria ja sen myötä vahvoja perinteitä. Perinteisten lajien historia ulottuu myös aikaan, jolloin naiset on pyritty eristämään urheilusta. Anderson lisääkin, että tietämys sukupuolten rakenteesta uusissa vaihtoehtoisissa lajeissa kuten maastopyöräilyssä ja frisbeegolfissa on edelleen puutteellinen. Hänen mukaansa organisoimattomista ja individualismia korostavista lajiympyröistä voisi löytyä vanhasta poikkeavia maskuliinisuuden ilmenemisen muotoja. Mielestäni Anderson on siinä varmastikin oikeassa, että uusien lajien parissa tehtyä tutkimus on vielä liian vähän ja ne tarjoavat erinomaisen vastakohtan perinteisten lajien tutkimukselle. Se on kuitenkin eri asia löydetäänkö uusien ja matalasti organisoitujen lajien parista mitään aivan uusia maskuliinisuuden ilmenemisen muotoja. Muutamissa tutkimuksissa, jotka on toteutettu vaihtoehtoisten lajien parissa, on tultu sellaisiin johtopäätöksiin, että maskuliinisuus on näkyvää myös uusien lajien parissa ja niissä on havaittavissa samoja maskuliinisuuden huonoja puolia kuin perinteissäkin lajeissa.

14 LOPPUPÄÄTELMÄT

Loppupäätelmissä keskityn siihen, millaisena liikuntasosiologinen maskuliinisuuden tutkimus näkyy Kuhnin näkemyksenä tieteen kehityksestä. Kuhnin teoria on pääpiirteittäin käsitelty tutkielman aikaisemmassa vaiheessa, mutta käytän sitä nyt tehdäkseni yhteenvedon maskuliinisuuden tutkimuksesta. Kuhnin käsityksessä keskeisessä asemassa on paradigman vakiintuminen ja lopulta sen kyseenalaistuminen. Kuten aikaisemmin on todettu, paradigmaan kuuluvat monet seikat ontologiasta metodologiaan ja tämän vuoksi se on keskeisessä asemassa tutkimusaineiston käsittelyssä. Tutkimusaineistosta nousevat esille paradigman kannalta keskeiset tekijät kolmenkymmenen vuoden ajalta ja näin ollen on mahdollista esittää johtopäätöksiä tieteenalan kehittymisen vaiheista ja paradigman muutoslinjoista.

Mielestäni liikuntasosiologista maskuliinisuuden tutkimusta voidaan perustellusti pitää nuorena tutkimussuuntauksena. Tämä johtuu siitä, että tutkimusta suoranaisesti maskuliinisuudesta on tehty vasta 1970-luvulta lähtien. Tietenkin sukupuolentutkimuksella on huomattavasti pidemmät perinteet, joskaan niitäkään voidaan erityisen pitkänä pitää. Tässä tulee kuitenkin huomioida tutkimuksen sangen suuri rajautuneisuus yhdelle elämän alueelle. Päätieteenala sosiologia rajautuu ensin liikuntasosiologian mukaan koskemaan liikunnan ja urheilun maailmaan liittyviä tapahtumia. Tästä tarkennetaan vielä liikuntasosiologiseen maskuliinisuuden tutkimukseen, jolloin puhutaan jo varsin spesifistä alueesta. Tässä valossa tutkimuksen lyhyt historia ei vaikuta enää niin erikoiselta.

Kuhnin näkemys tieteenalan kehittymisestä on hyvin sovellettavissa maskuliinisuuden tutkimukseen. Ensimmäisessä vaiheessa tutkimus on ollut mielestäni 1970-luvulta 1980-luvun loppuun, jolloin tutkimuksessa on sovellettu sekaisin sosiologisia ja psykologisia teorioita. Käytössä ei ole ollut yhtenäistä käsitystä maskuliinisuuden rakentumisesta. Osassa tutkimuksista on nähty maskuliinisuuden lähtevän yksittäisestä persoonasta ja osassa maskuliinisuudella nähtiin olevan jonkinlainen asema yhteiskunnan rakenteissa. Jälkimmäinen käsitys maskuliinisuuden rakentumisesta tuli kuitenkin vallitsevaksi 1980-luvun aikana, jolloin esimerkiksi psykologian puolelta lainatut tutkimusmenetelmät poistuivat käytöstä, sillä ne eivät enää tavoittaneet viitekehyksen rajaamaa tutkimusaluetta. Liikuntasosiologisen tutkimuksen ensimmäiseksi paradigmaksi nousi käsitys hegemonisesta maskuliinisuudesta ja maskuliinisuuden rakentumisesta sosiaalisissa rakenteissa.

Paradigma ei ole tullut hetkessä, vaan sitä on kehitelty pitkin 1980-lukua. Perusteleminen vaatii kuitenkin aikansa ja tieteellisissä piireissä se tapahtuu tutkimusten kautta, joissa sovelletaan uutta paradigmaa onnistuneesti. Vielä 1980-luvulla tutkimuksia maskuliinisuudesta ei julkaistu kovinkaan tiheään tahtiin, joten todistaminen on voinut hyvinkin viedä vuosikymmenen. Yleisen hyväksyttävyyden saavuttamisen jälkeen paradigmasta on kuitenkin tullut tutkimuksien todellinen lähtöoletusten määrittäjä. Tästä kertoo paljon se, että 1990-luvun alun jälkeen lähes poikkeuksetta kaikki tutkimukset on tehty noudattaen hegemonisen

maskuliinisuuden käsitettä. Aikakausi 1990-luvulta alkaen voidaan katsoa olevan maskuliinisuuden tutkimuksessa Kuhnin toisen vaiheen mukaista eli normaalitieteen aikaa.

Tässä vaiheessa on hyvä muistuttaa, että hegemoninen maskuliinisuus on yleisesti maskuliinisuuden tutkimuksessa käytössä oleva teoria ja sitä ei ole kehitetty koskemaan mitään tiettyä elämänaluetta. Tämän hetkisen tutkimuksen perusteella teoria tuntuisi kuitenkin toimivan ilman suurempia soraääniä liikuntasosiologian käytössä. Oman näkemykseni mukaan hegemonista maskuliinisuutta kyseenalaistettiin eniten 1990-luvun puolivälissä eli silloin, kun Connell popularisoi käsitteen teoksissaan. Tämän jälkeen en ole nähnyt tutkimuksia tai esseitä, joissa pyrittäisiin kritisoimaan vallitsevaa paradigmaa.

Tämän vuoksi uskallan sanoa perustaen väitteeni tutkimusaineistooni sekä aikaisempaan taustakirjallisuuteen, että viime vuosina nykyistä paradigmaa ei ole edes pyritty arvostelemaan tai osoittamaan sen heikkouksia. Tämän vuoksi Kuhnin kolmatta vaihetta ei ole vielä näkyvissä. Ehkäpä yhteiskuntien globalisatiokehitys tuo jossain vaiheessa paineita nykyisen paradigman muuttamiseen tai sitten jo vallitsevissa oloissa on kehitettävissä parempi teoria maskuliinisuuden rakentumisesta yhteiskunnassa.

Pitäytyminen tiukasti yhdessä viitekehyksessä ja vallitsevan paradigman suvereeni asema voidaan mielestäni nähdä jossain tapauksissa myös pysähtyneisyyden tilaksi. Liikuntasosiologisessa maskuliinisuuden tutkimuksessa ei ole kuitenkaan kyse pysähtyneisyyden tilasta, sillä tutkimus on määrällisesti suurempaa kuin koskaan aikaisemmin. Näen kuitenkin tutkimuksen lähtevän ainoastaan yhdestä viitekehyksestä käsin ja tutkimuksen kehittyminen tapahtuu laajentamalla tutkimusympäristöjen kirjoa. Tällä tavalla ei kyseenalaisteta vallitsevaa paradigmaa tai pystytä kehittämään sitä, mutta ainakin sen sovellutukset tulevat todistetuksi yhä uusissa ympäristöissä ja konteksteissa. Hegemoninen maskuliinisuus ottaa vähemmistöryhmät erittäin hyvin huomioon teoriassa ja se onkin varmasti suunnannut tutkimuksen suuntaa koskettamaan niin sanottuja alisteisia ryhmiä ja niiden maskuliinisuutta. Tämä kehityslinja on havaittavissa tutkimusaineistossa, jossa vähemmistöryhmiin keskittyminen tapahtuu kuitenkin jonkin toisen aiheen kautta. Tästä ovat hyviä esimerkkejä 2000-luvun lukuisat mediatutkimukset, joissa jonkin mediavälineen kautta tutkitaan myös alisteisen ryhmän maskuliinisuutta. Jos katsotaan ainoastaan tutkimusaineiston antamaa kuvaa 2000-luvun yhdysvaltalaisesta maskuliinisuuden tutkimuksesta, niin kuva olisi huolestuttavan yhdenmukainen – mediatutkimuksia sovellettuna sisällönanalysilla hegemonisen maskuliinisuuden näkökulmasta.

Todellisuus ei varmaankaan ole näin väritön kuin tutkimusaineistosta voisi päätellä? On kuitenkin mielestäni ajankohtaista kiinnittää huomiota vallitsevan paradigman ja yhdenmukaisen viitekehysten vaikutukseen liikuntasosiologisen maskuliinisuuden tutkimuksen moninaisuuteen. Niissä harvoissa paradigmat kritisoivissa tutkimuksissa Sparkes (1992, 48) esittää huolenaiheen näkökulmien yhdenmukaistumisesta tiiviissä muodossa:

”if one voice, or paradigm dominates then there is real danger that we end up just speaking to ourselves. This can lead to a form of tunnel vision whereby some problems are explored exhaustively while others are not even perceived”

Nähdäkseni Sparkesin esittämä uhkakuva koskee nykyisen tutkimuksen tapaa tutkia samasta näkökulmasta ja samoilla tutkimusmetodeilla muuttamalla ainoastaan tutkittavaa kohdetta. Hegemonisen maskuliinisuuden käsitys esimerkiksi vähemmistöjen maskuliinisuudesta on sangen vahva ja sitä käytettäessä saattaa vahva ennakkokäsitys tutkittavasta kohteesta vaikuttaa tutkimustapaan ja jopa tutkimuksessa tehtäviin johtopäätöksiin. Nykyinen paradigma nojaa vahvasti maskuliinisuuden rakentumiseen rakenteissa, joka näkyy nykyisessä tutkimuksessa myös runsaana yhteisön ja ylipäättänsä kollektiivisten maskuliinisuuksien tutkimisena. Unohduksiin on jäänyt, että näkyväksi toiminnaksi maskuliinisuus tulee ainoastaan yksilöiden välisissä suhteissa. Hegemonista maskuliinisuutta ei ole kuitenkaan tehty sovellettavaksi yksilöiden välisten suhteiden selittämiseen, vaan maskuliinisuuden rakentumisen selittäminen onnistuu tässä teoriassa ainoastaan rakenteiden kautta.

Sosiologiassa tämänkaltaiset teoriat luokan tai rakenteen kautta lähtevästä näkökulmasta ovat käsittääkseni yleisimpiä, joten mistään poikkeuksellisesta ominaisuudesta ei liene kyse. On kieltämättä vaikea luoda teoriaa pelkästään ihmisten toimintaan perustuen, sillä kyseessä on kuitenkin erittäin moninainen ja arvaamaton ihmisluonto. Kenties rakenteet ovat pienin yksikkö, jonka kautta ihmisten toimintaa kannattaa lähteä edes käsittämään. Liikuntasosiologisen maskuliinisuuden tutkimuksen kohdalla voimme vain jäädä odottamaan uutta paradigman modifikaatiota tai kenties kokonaan uutta kilpailevaa viitekehystä – tietenkin kriittisestä näkökulmasta.

LÄHTEET

Painetut lähde teokset

- Anttila, P. 2005. Ilmaisuu, Teos, Tekeminen ja Tutkiva toiminta. Hamina: AKATIIMI Oy.
- Berger, M. Guidroz, K. 2009. Introduction. Teoksessa M, Berger & K, Guidroz (toim.) The intersectional approach: transforming the academic through race class and gender. North Carolina: The University of North Carolina Press, 1–22.
- Bosscher, V. Knop, P. Bottenburg, M & Shibli, S. 2006. A Conceptual Framework for Analyzing Sports Policy Factors Leading to International Sporting Success. European Sport Management Quarterly 6 (2), 185–215.
- Connell, R. W. 1995. Masculinities. Cambridge: Polity Press.
- Fink, A. 2010. Conducting research literature reviews. From the Internet to paper. (3. painos) California: SAGE publications.
- Hall, S. 1980. Encoding/decoding. Teoksessa S, Hall. D, Hobson. A, Lowe & P, Willis (toim.) Culture, Media, Language. London: Hutchinson & Co, 128–138.
- Hirsjärvi, S. Hurme, H. 2001. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Helsinki University Press.
- Hoikkala, T. 1990. Teun A. Van Dijkin diskurssianalyysi. Teoksessa K, Mäkelä (toim.) Kvalitatiivisen aineiston analyysi ja tulkinta. Helsinki: Gaudeamus, 142–161.
- Holter, G. 2000. Masculinities in context: on peace issues and patriarchal orders. Teoksessa I, Breines. R, Connell & I, Eide (toim.) Male roles masculinities and violence. A culture of peace perspective. Pariisi: UNESCO, 61–83.

- Messner, M. 1985. Masculinity and sports: an exploration of the changing meaning of male identity in the lifecourse of the athlete. University of California. Michigan: University Microfilms International.
- Messner, M. Sabo, D. 1990. Toward a Critical Feminist Reappraisal of Sport, Men, and the Gender Order. Teoksessa M, Messner & D, Sabo (toim.) Sport, Men, and the Gender Order: Critical Feminist Perspectives. Champaign: Human Kinetics Books, 1–15.
- Messner, M. Sabo, D. 1990. Toward a Critical Feminist Reappraisal of Sport, Men, and the Gender Order. Teoksessa M, Hall (toim.) How Should We Theorize Gender in the Context of Sport. Champaign: Human Kinetics Books, 223–239.
- Metsämuuronen, J. 2009. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. (1 painos) Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy
- Rostila, I. 1991. Grounded theory- lähestymistavasta. Teoksessa L, Syrjäjä & J, Merenheimo (toim.) Kasvatustutkimuksen laadullisia lähestymistapoja. Oulun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunta. Oulu: Oulun yliopisto, 65–79.
- Sparkes, A. 1992. The paradigms debate: an extended review and a celebration of difference. Teoksessa A, Sparkes (toim.) Research in physical education and sport: exploring alternative visions. London: The Falmer Press, 9–60.
- Tillner, R. 2000. The identity of dominance: masculinity and xenophobia. Teoksessa I, Breines. R, Connell & I, Eide (toim.) Male roles, masculinities and violence. A culture of peace perspective. Pariisi: UNESCO, 53–59.

Internet-lähteet

- Allain, K. 2008. "Real Fast and Tough": The Construction of Canadian Hockey Masculinity. *Sociology of Sport Journal* 25, 462–481. Saatavilla [www-muodossa SportDiscuss](#) (luettu 4.4.2010)
- Anderson, E. 2009. The Maintenance of Masculinity Among the Stakeholders of Sport. *Sport Management Review* 12, 3–14. Saatavilla [www-muodossa SportDiscuss](#) (luettu 4.4.2010).
- Anderson, K. 1999. Snowboarding. The Construction of Gender in an Emerging Sport. *Journal of Sport & Social Issues* 23 (1), 55–79. Saatavilla [www-muodossa SportDiscuss](#) (luettu 15.5.2012).

- Atencio, M. Beal, B. Wilson C. 2009. The distinction of risk: urban skateboarding, street habitus and the construction of hierarchical gender relations. *Qualitative Research in Sport and Exercise* 1 (1), 3–20. Saatavilla [www-muodossa SportDiscuss](#) (luettu 4.4.2010)
- Atencio, M. Wright, J. 2008. “We Be Killin’ Them”: Hierarchies of Black Masculinity in Urban Basketball Spaces. *Sociology of Sport Journal* 25, 263–280. Saatavilla [www-muodossa SportDiscuss](#) (luettu 4.4.2010)
- Atkinson, M. 2007. Playing With Fire: Masculinity, Health, and Sports Supplements. *Sociology of Sport Journal* 24, 165–186. Saatavilla [www-muodossa SportDiscuss](#) (luettu 4.4.2010)
- Gee, S. 2009. Mediating Sport, Myth, and Masculinity: The National Hockey League’s “Inside the Warrior” Advertising Campaign. *Sociology of Sport Journal* 26, 578–598. Saatavilla [www-muodossa SportDiscuss](#) (luettu 4.4.2010).
- Goig, R. 2008. Learning and representation: the construction of masculinity in football. An analysis of the situation in Spain. *Sport in Society* 11 (6), 685–695. Saatavilla [www-muodossa SportDiscuss](#) (luettu 4.4.2010).
- Hardin, M. Greer, J. 2009. The Influence of Gender-role Socialization, Media Use and Sports Participation on Perceptions of Gender-Appropriate Sports. *Journal of Sport Behavior* 32 (2), 207–226 . Saatavilla [www-muodossa SportDiscuss](#) (luettu 4.4.2010).
- Hemphill, D. Symons, C. 2009. Sexuality Matters in Physical Education and Sport Studies. *Quest* 61, 397–417. Saatavilla [www-muodossa SportDiscuss](#) (luettu 4.4.2010).
- Hickey, C. 2008. Physical education, sport and hyper-masculinity in schools. *Sport, Education and Society* 13 (2), 147–161. Saatavilla [www-muodossa SportDiscuss](#) (luettu 4.4.2010).
- Kian, E. Hardin, M. 2009. Framing of Sport Coverage Based on the Sex of Sports Writers: Female Journalists Counter the Traditional Gendering of Media Coverage. *International Journal of Sport Communication* 2, 185–204. Saatavilla [www-muodossa SportDiscuss](#) (luettu 4.4.2010).
- Klein¹, A. 2007. Comic Book Masculinity. *Sport in Society* 10 (6), 1073–1119. Saatavilla [www-muodossa SportDiscuss](#) (luettu 4.4.2010)

- Klein², A. 2007. Tender Machos: Masculine Contrasts in the Mexican Baseball League. *Sport in Society* 10 (6), 1014–1034. Saatavilla [www-muodossa SportDiscuss](#) (luettu 4.4.2010).
- Light, R. 2008. Learning masculinities in a Japanese high school rugby club. *Sport, Education and Society* 13 (2), 163–179. Saatavilla [www-muodossa SportDiscuss](#) (luettu 4.4.2010).
- Light, R. 2007. Re-examining Hegemonic Masculinity in High School Rugby: The Body, Compliance and Resistance. *Quest* 59, 323–338. Saatavilla [www-muodossa SportDiscuss](#) (luettu 4.4.2010).
- Messner, M. 1990. Men Studying Masculinity: Some Epistemological Issues in Sport Sociology. *Sociology of Sport Journal* 7, 136–153. Saatavilla [www-muodossa SportDiscuss](#) (luettu 15.5.2012).
- McDonald, B. 2009. Learning Masculinity Through Japanese University Rowing. *Sociology of Sport Journal* 26, 425–442. Saatavilla [www-muodossa SportDiscuss](#) (luettu 4.4.2010).
- Miller, T. 1998. Commodifying the Male Body, Problematizing “Hegemonic Masculinity?”. *Journal of Sport Issues* 22 (4), 431–447. Saatavilla [www-muodossa SportDiscuss](#) (luettu 15.5.2012).
- Pringle, R. 2005. Masculinities, Sport, and Power: A Critical Comparison of Gramscian and Foucauldian Inspired Theoretical Tools. *Journal of Sport & Social Issues* 29 (3), 256–278. Saatavilla [www-muodossa SportDiscuss](#) (Luettu 15.5.2012).
- Spaaij, R. 2008. Men Like Us, Boys Like Them. Violence, Masculinity, and Collective Identity in Football Hooliganism. *Journal of Sport and Social Issues* 32, 369–392. Saatavilla [www-muodossa <http://jss.sagepub.com/cgi/reprint/32/4/369>](#) (luettu 4.4.2010).

Liite 1. Sisäänotto/hylkäysperusteet

Tutkimuksen nimi	Hyväksytyt/ hylkäysperuste	Tutkimuksen nimi	Hyväksytyt/hylkäysperuste
Anderson, K. L. (1999). Snowboarding: the construction of gender in an emerging sport.	Hyväksytyt	Lantz, C. D., & Schroeder, P. J. (1999). Endorsement of masculine and feminine gender roles: differences between participation in and identification with the athletic role.	Hyväksytyt
Bairner, A. (2000). After the war? Soccer, masculinity, and violence in Northern Ireland. In McKay, J. (ed.)	Ei saatavilla, väärä maantieteellinen alue	Maas, K. W., & Hasbrook, C. A. (2001). Media promotion of the paradigm citizen/golfer: an analysis of golf magazines' representations of disability, gender, and age.	Hyväksytyt
Baker, A. (1997). Sports and the popular. In Baker, A. (ed.)	Ei saatavilla, review-tutkimus	Marsh, H. W., & Jackson, S. A. (1986). Multidimensional self-concepts, masculinity, and femininity as a function of women's involvement in athletics.	Väärä kansallisuus, väärä maantieteellinen alue
Baker, A., & Boyd, T. (1997). Out of bounds: sports, media, and the politics of identity.	Ei saatavilla, review-tutkimus	Martin, B. A., & Martin, J. H. (1995). Comparing perceived sex role orientations of the ideal male and female athlete to the ideal male and female person.	Ei saatavilla
Banet-Weiser, S. (1999). Hoop dreams: professional basketball and the politics of race and gender.	Hyväksytyt	McDevitt, P. F. (2001). May the best man win: sport, masculinity and nationalism in Great Britain and the Empire, 1884-1933.	Väärä maantieteellinen alue
Beal, B. (1996). Alternative masculinity and its effects on gender relations in the subculture of skateboarding.	Hyväksytyt	McDonald, M. G. (1996). Michael Jordan's family values: marketing, meaning, and post-Reagan America.	Hyväksytyt
Beal, B. (1997). The Promise Keepers' use of sport in defining "Christlike" masculinity. he day the Niggaz took over: basketball, commodity culture, and black masculinity. In Baker, A. (ed.)	Hyväksytyt	McKay, J. J., Messner, M. A., & Sabo, D. D. (2000). Studying sport, men, and masculinities from feminist standpoints. In , In McKay, J. (ed.)	Ei saatavilla, ei tieteellinen julkaisu
Boyd, T. T. (1997). The day the Niggaz took over: basketball, commodity culture, and black masculinity. In , In Baker, A. (ed.)	Ei saatavilla	Messner, M. (1985). The changing meaning of male identity in the lifecourse of the athlete.	Hyväksytyt
Bryson, L. (1987). Sport and the maintenance of masculine hegemony.	Hyväksytyt	Messner, M. A. (1988). Sports and male domination: the female athlete as contested ideological terrain.	Hyväksytyt
Butterworth, M. L. (2006). Pitchers and Catchers: Mike Piazza and the Discourse of Gay	Hyväksytyt	Messner, M. A. (1990). Men studying masculinity: some epistemological issues in sport sociology.	Hyväksytyt
Caron, S. L., Carter, D. B., & Brightman, L. A. (1985). Sex-role orientation and attitudes towards women: differences among college athletes and nonathletes.	Hyväksytyt	Messner, M. A. (1992). Like family: power, intimacy, and sexuality in male athletes' friendships. In Nardi, P.M. (ed.)	Ei saatavilla
Carrington, B. (1998). Sport, masculinity, and Black cultural resistance..	Hyväksytyt	Messner, M. A., Dunbar, M., & Hunt, D. (2000). The televised sports manhood formula.	Hyväksytyt
Cashmore, E., & Parker, A. (2003). One David Beckham? Celebrity, masculinity, and the soccerati.	Väärä kansallisuus	Miller, T. (1998). Commodifying the male body, problematizing "hegemonic masculinity?"	Hyväksytyt
Chapman, D. L. (1994). Sandow the Magnificent: Eugen Sandow and the beginnings of bodybuilding.	Ei saatavilla	Miller, T. (2000). Men of the Game. In Schaffer, K. (ed.), The Olympics at the Millennium: power, politics, and the Games, Piscataway, N.J.,	Ei saatavilla
Chepyator-Thomson, J. R., & Ennis, C. D. (1997). Reproduction and resistance to the culture of femininity and masculinity in secondary school physical education.	Hyväksytyt	Ninot, G., Fortes, M., & Delignieres, D. (2006). VALIDATION OF A SHORTENED ASSESSMENT OF PHYSICAL SELF IN ADULTS.	Väärä kansallisuus, väärä maantieteellinen alue, väärä näkökulma
Conway, B. (2004). To Roll Back The Rock(y): White Male-absence In The Rocky Series.	Väärä kansallisuus	Nylund, D. (2004). When in Rome: heterosexism, homophobia, and sports talk radio.	Hyväksytyt
Corbett, D. R. (1982). The Relationship Between Androgyny, Self-Concept and Social Status Among Minority Female Athletes and Nonathletes.	Väärä näkökulma	Olrich, T. W. (1993). The relationship of male identity, the mesomorphic image, and anabolic steroid use in bodybuilding.	Ei saatavilla
Cosgrove, A., & Bruce, T. (2005). "The Way New Zealanders Would Like to See Themselves": Reading White Masculinity via Media Coverage of the Death of Sir Peter Blake.	Väärä maantieteellinen alue	Pizam, A., & Fleischer, A. (2005). The Relationship Between Cultural Characteristics and Preference for Active vs. Passive Tourist Activities.	Ei saatavilla, väärä näkökulma
Csizma, K. A., Wittig, A. F., & Schurr, K. T. (1988). Sport stereotypes and gender.	Hyväksytyt	Plummer, D. (2006). Sportophobia Why Do Some Men Avoid Sport?	Väärä kansallisuus
Curry, T. J. (2000). Booze and bar fights: a journey to the dark side of college athletics. In McKay, J. (ed.)	Väärä näkökulma	Pope Jr., H. G., Olivardia, R., & Phillips, K. A. (2000). The Adonis complex: the secret crisis of male body obsession.	Ei saatavilla
De Garis, L. (2000). "Be a buddy to your buddy": male identity, aggression, and intimacy in a boxing gym. In McKay, J. (ed.)	Ei saatavilla	Pringle, R. (2005). MASCULINITIES, SPORT, AND POWER A Critical Comparison of Gramscian and Foucauldian Inspired Theoretical Tools.	Hyväksytyt
Dworkin, S. L., & Wachs, F. L. (2000). The morality/manhood paradox: masculinity, sport, and the media. In McKay, J. (ed.)	Väärä näkökulma	Rejeski, W. J., Best, D. L., Griffith, P., & Kenney, E. (1987). Sex-role orientation and the responses of men to exercise stress.	Ei saatavilla

Liite 1. Sisäänotto/hylkäysperusteet

Tutkimuksen nimi	Hyväksytyt/hylkäysperuste	Tutkimuksen nimi	Hyväksytyt/hylkäysperuste
Evers, C. (2006). How to Surf.	Hyväksytyt	Rodriguez, G. (2002). Boxing and masculinity: the history and (her) story of Oscar de la Hoya. In Habell-Pall'an, M and Romero, M., (eds.),	Hyväksytyt
Ferber, A. L. (2007). The Construction of Black Masculinity White Supremacy Now and Then.	Hyväksytyt	Rose, A., & Friedman, J. (1997). Television sports as mas(s)culture cult of distraction. In Baker, A. (ed.)	Hyväksytyt
Ferrante, K. (1994). Baseball and the social construction of gender. In Creedon, P.J. (ed.)	Ei saatavilla	Sabo, D. F. (1985). Sport, patriarchy, and male identity: new questions about men and sport.	Maskuliinisuus ei ilmene abstraktista
Fischer, E., & Gainer, B. (1994). Masculinity and the consumption of organized sports. In Costa, J.A. (ed.)	Ei saatavilla	Sabo, D. F., & Runfolo, R. (1980). Jock: sports and male identity.	Ei saatavilla
Friedman, E., & Berger, B. G. (1991). Influence of gender, masculinity, and femininity on the effectiveness of three stress reduction techniques: jogging, relaxation response, and group interaction.	Ei saatavilla	Sabo, D., & Jansen, S. C. (1992). Images of men in sport media: the social reproduction of gender order. In Craig S. (ed.),	Ei saatavilla
Gillett, J., & White, P. G. (1992). Male bodybuilding and the reassertion of hegemonic masculinity.	Ei saatavilla	Sabo, D., Gray, P. M., & Moore, L. A. (2000). Domestic violence and televised athletic events: "it's a man thing". In McKay, J. (ed.),	Ei saatavilla
Griffin, P. (1998). Sport: where men are men and women are trespassers. In Strong women, deep closets: lesbians and homophobia in sport, Champaign, Ill.,	Ei saatavilla	Sanguinetti, C., Lee, A. M., & Nelson, J. (1985). Reliability estimates and age and gender comparisons of expectations of success in sex-typed activities.	Hyväksytyt
Hall, M. A. (1996). The potential of feminist cultural studies. In Feminism and sporting bodies: essays on theory and practice, Champaign, Ill.	Ei saatavilla	Schacht, S. P. (1996). Misogyny on and off the "pitch": the gendered world of male rugby players.	Hyväksytyt
Hasbrook, C. A., & Harris, O. (2000). Wrestling with gender: physicality and masculinities among inner-city first and second graders. In McKay, J. (ed.)	Hyväksytyt	Segrave, J. O. (1994). The perfect 10: "sportspeak" in the language of sexual relations.	Hyväksytyt
Hirschman, E. C. (1984). Leisure motives and sex roles.	Ei julkaistu tieteellisessä julkaisussa	Shaw, S., & Hoerber, L. (2003). "A strong man is direct and a direct woman is a bitch": gendered discourses and their influence on employment roles in sport organizations.	Väärä kansallisuus
Hollands, R. G. (1986). Masculinity and the positive hero in Canadian sports novels. Arete.	Väärä kansallisuus, väärä maantieteellinen alue	Sherlock, J. (1987). Issues of masculinity and femininity in British physical education.	Väärä maantieteellinen alue
Hughson, J. (2000). The boys are back in town: soccer support and the social reproduction of masculinity.	Väärä maantieteellinen alue	Smith, M. M., & Beal, B. (2007). "So You Can See How the Other Half Lives" MTV "Cribs" Use of "the Other" in Framing Successful Athletic Masculinities.	Hyväksytyt
Hutchinson, S. L., & Kleiber, D. A. (2000). Heroic masculinity following spinal cord injury: implications for therapeutic recreation practice and research.	Väärä näkökulma	Steinfeldt, J. A., Rutkowski, L. A., Vaughan, E. L., & Steinfeldt, M. C. (2011). Masculinity, Moral Atmosphere, and Moral Functioning of High School Football Players.	Ei saatavilla
Jackson, S. A., & Marsh, H. W. (1986). Athletic or antisocial? The female sport experience.	Hyväksytyt	Thompson, D. K. (1982). Self-Concept and Sex Role Orientation of Women Physical Education Majors as Perceived by Themselves and the University Community.	Ei julkaistu tieteellisessä julkaisussa
Jansen, S. C., & Sabo, D. (1994). The sport/war metaphor: hegemonic masculinity, the Persian Gulf War, and the New World Order.	Hyväksytyt	Walton, T. A. (2004). Steve Prefontaine: From Rebel With a Cause to Hero With a Swoosh.	Hyväksytyt
Jenkins, S. (1996). Men will be boys: the modern woman explains football and other amusing male rituals. 1st ed.	Ei saatavilla	Wann, D. L., Waddill, P. J., & Dunham, M. D. (2004). Using sex and gender role orientation to predict level of sport fandom.	Hyväksytyt
Kane, M. J., & Disch, L. J. (1993). Sexual violence and the reproduction of male power in the locker room: the "Lisa Olson Incident".	Maskuliinisuus ei ilmene abstraktista	Weinstein, M. D., Smith, M. D., & Wiesenthal, D. L. (1995). Masculinity and hockey violence.	Väärä maantieteellinen alue
Karwas, M. R. (1993). Femininity and masculinity: sport and social change.	Ei julkaistu tieteellisessä julkaisussa	White, P. G., & Gillett, J. (1994). Reading the muscular body: a critical decoding of advertisements in Flex magazine.	Hyväksytyt
Kasson, J. F. (2001). Houdini, Tarzan, and the perfect man: the white male body and the challenge of modernity in America. 1st ed.	Ei saatavilla	White, P. G., Young, K., & McTeer, W. G. (1995). Sport, masculinity, and the injured body. In Sabo, D. (ed.)	Ei saatavilla
Klein, A. M. (1987). Little big man: hustling, gender narcissism, and bodybuilding subculture.	Ei saatavilla	Wilson, B. (2002). The "anti-jock" movement. Reconsidering youth resistance, masculinity, and sport culture in the age of the Internet.	Väärä kansallisuus, väärä maantieteellinen alue
Klein, A. M. (1995). Tender machos: masculine contrasts in the Mexican Baseball League.	Hyväksytyt	Wimer, D. J., & Levant, R. F. (2011). The Relation of Masculinity and Help-Seeking Style with the Academic Help-Seeking Behavior of College Men.	Ei saatavilla
Klein, A. M. (2000). Dueling machos: masculinity and sport in Mexican baseball. In McKay, J. (ed.)	Ei saatavilla	Wittig, A. F. (1984). Sport competition anxiety and sex role.	Hyväksytyt

Liite 1. Sisäänotto/hylkäysperusteet

<i>Tutkimuksen nimi</i>	<i>Hyväksytty/hylkäysperuste</i>	<i>Tutkimuksen nimi</i>	<i>Hyväksytty/hylkäysperuste</i>
Klein, A. R., & Bates, J. E. (1980). Gender typing of game choices and qualities of boys' play behavior.	Hyväksytty	Wrisberg, C. A. (1990). Gender-role orientations of male and female coaches of a masculine-typed sport.	Hyväksytty
Kossuth, R. S., & Wamsley, K. B. (2003). Cycles of manhood: pedaling respectability in Ontario's Forest City..	Väärä kansallisuus	Young, K. (1993). Violence, risk, and liability in male sports culture. /	Ei julkaistu tieteellisessä julkaisussa
Kusz, K. W. (2001). "I want to be the minority": the politics of youthful white masculinities in sport and popular culture in 1990s America.	Hyväksytty	Young, K., & White, P. (2000). Researching sports injury: reconstructing dangerous masculinities. In McKay, J. (ed.),	Review-tutkimus
Laberge, S., & Albert, M. (2000). Conceptions of masculinity and gender transgressions in sport among adolescent boys: hegemony, contestation, and the social class dynamic. In McKay, J. (ed.)	Väärä kansallisuus	Young, K., McTeer, W., & White, P. (1994). Body talk: male athletes reflect on sport, injury, and pain.	Väärä kansallisuus